

Utlåtande 2006:118 RVII (Dnr 325-2663/2005)

Stockholms stads brottsförebyggande program Hemställan från socialtjänstnämnden

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Socialtjänstnämndens förslag till brottsförebyggande program godkänns i enlighet med vad föredragande borgarråd anför i detta utlåtande.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

1. Ett centralt brottsförebyggande råd inrättas.
2. Till rådet utses 15 ledamöter varav en ordförande och en vice ordförande.
3. Sammanträdesarvode utges till det centrala brottsförebyggande rådets ledamöter.
4. Stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma med instruktion för det centrala brottsförebyggande rådet samt förslag till erforderliga ändringar i kommunstyrelsens reglemente.
5. Stadsledningskontoret får i uppdrag att ta fram nyckeltal för det brottsförebyggande arbetet.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Socialtjänstnämnden har till kommunfullmäktige överlämnat ett förslag till stadsövergripande brottsförebyggande program (*bilaga 2*). Programmet är framtaget i enlighet med uppdrag i budget 2005 och hänsyn har även tagits till

det nationella brottsförebyggande programmet "Allas vårt ansvar", stadens övergripande inriktningsmål för åren 2004-2007 samt FN:s konvention om barnens rättigheter.

Programförslaget anger att stadens övergripande mål med det brottsförebyggande arbetet är:

- Att minska sannolikheten för brott och reducera skadeverkningar (inklusive rädsla) av brott i Stockholms stad.

Det brottsförebyggande arbetet ska präglas av att en helhetssyn integreras i alla förvaltningar och bolag. I programmet delas det övergripande målet upp i fem delmål. Alla delmål gäller inte för alla aktörer. Förvaltningar och bolag bör själva avgöra vilket eller vilka av målen som är av mest relevans för deras verksamhet och ange det eller dem som mål för sitt brottsförebyggande arbete.

Arbetet ska koordineras med det drogförebyggande arbetet och andra tvärssektoriella relaterade arbetsområden t.ex. jämställdhetsarbetet och integrationsarbetet.

För att skapa förutsättningar för att uppnå det övergripande målet och prioriteringsmålen ges fyra generella råd. Stadens bolag och förvaltningar bör

- öka engagemanget i, och prioritet på, det gemensamma brottsförebyggande arbetet,
- förbättra beslutsunderlagen för det brottsförebyggande arbetet,
- öka kunskaperna om vad som orsakar brott och effektiva brottsförebyggande metoder,
- främja samverkan med andra brottsförebyggande aktörer.

I programmet ges sedan förslag på hur detta kan uppnås. Programmet föreslås gälla 4 år från första budgetåret efter beslut i kommunfullmäktige och därefter revideras. Kostnadsberäkning och preliminär kommunikationsplan finns bilagda till programmet.

Remisser

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, marknämnden, trafiknämnden, idrottsnämnden, konsumentnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, renhållningsnämnden, fastighets- och saluhallsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, alla stadsdelsnämnder i Stockholm samt till Centrum Kompaniet i Stockholm AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Näringslivskontor AB och AB Stockholms Stads Parkerings AB.

Stadsledningskontoret anser att kommunfullmäktige bör klargöra vilka delar av programmet som ska vara tvingande respektive rådgivande samt att målformuleringarna bör konkretiseras. Kontoret stöder tanken på ett centralt brottsförebyggande råd och delar uppfattningen att någon tjänsteman bör utses att vara koordinator för det lokala brottsförebyggande arbetet. Stadsledningskontoret anser däremot inte att ett brottsförebyggande kansli ska inrättas.

Fastighets- och saluhallsnämnden ser positivt på att staden fastställer ett program för det brottsförebyggande arbetet.

Idrottsnämnden har inte besvarat remissen.

Konsumentnämnden instämmer i behovet av en helhetssyn även inom det brottsförebyggande arbetet, men finner det svårbegripligt att nämnden utpekas som en av de mer relevanta mot bakgrund av nämndens uppdrag. Nämnden anser att ett förebyggande arbete med konsumentvägledning är viktigt eftersom en konsument som känner till sina rättigheter är bättre skyddad mot brott.

Kulturnämnden ställer sig generellt positiv till förslaget.

Marknämnden ställer sig tveksam till ett program av den övergripande och omfattande karaktär som föreslås, även om nämnden är positiv till att generella mål tas fram. Nämnden anser att det bör räcka att i budgeten ange riktlinjer som sedan kan konkretiseras i respektive nämnds och styrelses verksamhetsplan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker förslaget till ett brottsförebyggande program för staden.

Renhållningsnämnden finner det angeläget med flera av förslagen i det remitterade brottsförebyggande programmet. Nämnden anser särskilt att ett brottsförebyggande kansli skulle vara värdefullt.

Stadsbyggnadsnämnden är i huvudsak positiv till förslaget.

Trafiknämnden välkomnar ett brottsförebyggande program för Stockholm, men betonar vikten av att det brottsförebyggande arbetet sker integrerat i stadens verksamheter.

Utbildningsnämnden anser att för stor vikt i programmet lagts vid strukturer för framtagande av ytterligare forskningsresultat och för lite vid förslag på hur det konkreta arbetet ska bedrivas. Nämnden efterlyser också beräkningar av kostnader för att riktigt kunna ta ställning till de reella kostnaderna för programmet.

Bromma stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till förslaget. Nämnden poängterar dock att om ett centralt råd inrättas bör det främst bidra till styrning mot tydliga mål, medan det konkreta arbetet bör brytas ned på stadsdelsnivå för att nå effekt och bli meningsfullt.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd anser att programmet lyfter fram viktiga utvecklingsområden. Nämnden ställer sig dock tveksam till att resurser satsas på inrättandet av ett centralt BRÅ framför lokala satsningar och påpekar att det är den lokala förankringen som gör arbetet framgångsrikt.

Farsta stadsdelsnämnd ser i huvudsak positivt på programmets inriktning och förslag.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att förslaget bör omarbetas så att det grundas på redan vunnen kunskap och blir så konkret och tydligt som möjligt. Nämnden efterlyser även centrala medel för det långsiktiga arbetet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är positiv till förslaget.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd anser i huvudsak att programmet är en bra vägledning.

Kista stadsdelsnämnd är positiv till det nya brottsförebyggande programmet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd välkomnar ett gemensamt brottsförebyggande program, men anser att tyngdpunkten bör ligga på konkreta åtgärder snarare än generella kartläggningar.

Liljeholmens stadsdelsnämnd ställer sig bakom socialtjänstens tjänsteutlåtande.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd anser i huvudsak att programmet är en bra vägledning.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att det är positivt att ett förslag till brottsförebyggande program arbetats fram, men finner att det är väl övergripande och allmänt hållet. Nämnden menar också att det brottsförebyggande arbetet måste ha olika inriktning beroende på respektive stadsdelsområdes karaktär.

Rinkeby stadsdelsnämnd är i stort positiv till förslaget. Nämnden anser det vara av största vikt att det centrala brottsförebyggande råd inte styr över hur det lokala arbetet ska gå till. Nämnden anser också att det, för att få med alla nämnder och förvaltningar, är viktigt att rådet inrättas från en central plattform och inte från en fackförvaltning.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ställer sig tveksam till ett program av denna övergripande och omfattande karaktär. Nämnden anser att det finns ett behov av centrala funktioner, men inte med den inriktning och omfattning som utredningen föreslår.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig bakom det föreslagna brottsförebyggande programmet för staden.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att ett gemensamt brottsförebyggande program för Stockholms stad behövs, men poängterar att de lokala brottsförebyggande rådens ställning måste garanteras.

Vantörs stadsdelsnämnd instämmer i att det brottsförebyggande arbetet bör präglas av en helhetssyn. Nämnden anser att ett centralt brottsförebyggande råd kan fylla en viktig funktion, men ifrågasätter storleken på ett sådant råd. Nämnden anser också att resurserna i första hand bör finnas lokalt.

Älvsjö stadsdelsnämnd bedömer inrättandet av ett centralt brottsförebyggande råd som positivt, men anser att det brottsförebyggande programmet skulle behöva mer konkreta åtgärder.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att ett centralt brottsförebyggande råd bör kunna skapa den helhet som behövs i staden. Nämnden anser att det är viktigt med ett centralt kansli som samordnar, men har svårt att se hur det inom de ramar som finns idag är möjligt att avsätta mera resurser till brottsförebyggande verksamhet.

Centrum Kompaniet i Stockholm AB ifrågasätter starkt förslaget till en central prioritering, även om bolaget inte har något att invända mot den övergripande målsättningen. Bolaget motsätter sig att ett beslut om inrättande av särskilda tjänster som brottsförebyggande koordinators fattas av kommunfullmäktige. Istället för inrättandet av ett centralt kansli föreslår bolaget att den verksamhet som ”Precens” bedriver utökas.

Stockholms Hamn AB har inte behandlat ärendet.

Stockholms Näringslivskontor AB ser positivt på förslaget. Näringslivskontoret anser även att deras företag och företagsområden med företrädare bör inkluderas tydligare i programmet.

Stockholms Stads Parkerings AB ser positivt på att det för det brottsförebyggande arbetet tas fram ett speciellt övergripande program som redovisar mål och delmål som inte är tvingande.

Mina synpunkter

Det brottsförebyggande arbetet är en väsentlig del av välfärdspolitiken. Att utsättas för brott är ett övergrepp mot den enskilda människan, oavsett om brottet leder till fysiska och psykiska men. Enbart otryggheten och rädslan för att bli utsatt för brott hämmar individer och leder i förlängningen till ett otryggt samhälle. Att förebygga och beivra brott hör därmed till en av samhällets viktigaste uppgifter. I det kommunala perspektivet är också det förebyggande arbetet den del av arbetet mot kriminalitet där kommunen har det största ansvaret och möjligheterna att agera.

Ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete kräver ett kriminalpolitiskt helhetsperspektiv inom samhällets alla områden. Ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete innebär också att den större delen av arbetet ligger utanför

rättsväsendets ansvar. Betydelsen av en stark, generell välfärd, där alla människor har trygg tillgång till samhällsservice som bostad, arbete, skola, omsorg kan inte nog betonas. Under innevarande mandatperiod har den styrande majoriteten i Stockholm genomfört en stor satsning på att bygga bostäder genom målet 20 000 nya bostäder. Resurser har styrts till stadsdelsnämnderna, där ansvaret för den större delen av den kommunala servicen till invånarna ligger. Tack vare detta har exempelvis en satsning på förskolan motsvarande ca 1,3 miljarder kr kunnat göras. Staden genomför också satsningar för ökad demokrati och på konsumentfrågor.

Enbart förbättringar av människors levnadsförhållanden är dock inte tillräckliga för att förebygga all kriminalitet. Även om ekonomiskt och socialt utanförskap är drivkrafter för ökad kriminalitet är orsakerna till att individer begår brott komplexa. Därför är insatser som stärker människors aktiva deltagande, självtillit och trygghet viktiga. Staden har idag en rad styrdokument, program och riktlinjer som på olika sätt tar upp trygghetsfrågor för medborgarna, och som har som uttalat syfte att minska risker för att t ex ungdomar hamnar i kriminalitet och drogmissbruk. Det föreliggande förslaget till brottsförebyggande program är dock det första som uttalar en generell ambition att minska riskerna för att brott sker i staden.

Förslaget till brottsförebyggande program

I Stockholm har det brottsförebyggande arbetet till den största delen skett på den lokala nivån, i enlighet med de nationella brottsförebyggande strategierna. Efter att ha haft skiftande grad av aktivitet har stadens lokala brottsförebyggande råd under de senaste åren utvecklats intensivt, både i numerär och i aktivitet. De lokala råden har ofta byggt upp väl fungerande nätverk tillsammans med andra aktörer, som polis och näringsliv. Det är min uppfattning att den lokala nivån även fortsättningsvis ska vara den nivå som bestämmer de konkreta insatserna i det brottsförebyggande arbetet. Den ökande aktiviteten i de lokala råden har dock gjort det allt mer tydligt att den lokala nivån behöver kompletteras av ett centralt strategiskt arbete. Det brottsförebyggande programmet ska fungera som ett sådant stöd.

Jag anser att det övergripande mål som socialtjänstnämnden föreslår ger en bra grund för det brottsförebyggande arbetet. Jag anser dock att det huvudsakliga målet med ett brottsförebyggande program ska vara att i faktiska tal reducera antalet brott och jag delar stadsledningskontorets uppfattning att målet ska vara att ”minska antalet brott”. Den generella brottsutvecklingen i samhället visar att brottskurvan har planat ut under 1990-talet, vilket gör att ett sådant mål är realistiskt. Däremot anser jag till skillnad från stadsledningskontoret att

det övergripande målet också ska innefatta att minska skadeverkningarna av brott. Denna del av målformuleringen fokuserar på brottsofferarbetet, vilket är en väsentlig och omistlig del av det brottsförebyggande arbetet. Även för denna del är det viktigt att utveckla mätbara mål och nyckeltal. Med den nya lagstiftningen på området, t.ex. om medling, kommer kommunernas ansvar för brottsofferarbetet bli allt viktigare. Med de ovan beskrivna förändringarna ändras det övergripande målet till följande:

Att minska antalet brott och reducera skadeverkningarna av brott.

Det övergripande målet delas in i fem stycken delmål, som preciserar ambitionen med det brottsförebyggande arbetet – bland annat genom att lyfta frågan om rädslan för brott. Nämnder och styrelser avgör själva vilket eller vilka av de fem delmålen som är mest relevant för respektive verksamhet. Valet av delmål motiveras i verksamhetsplanen och formuleras som åtaganden. Uppföljning av arbetet ska göras årligen inom ramen för stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS).

Stadsledningskontoret efterlyser ett förtydligande om vad som ska vara tvingande respektive rådgivande i programmet. Jag anser att de förutsättningar som programmet anger för att uppnå målen, i kapitel 3 ska vara tvingande, d.v.s att alla stadens förvaltningar och bolag, särskilt de mest relevanta, skall ha följande ambitioner inom respektive verksamhetsområde:

Öka engagemanget i, och prioritet på, det gemensamma brottsförebyggande arbetet. Förbättra beslutsunderlagen för det brottsförebyggande arbetet. Öka kunskaperna om vad som orsakar brott och om effektiva brottsförebyggande metoder. Främja samverkan med andra brottsförebyggande aktörer.
--

Centralt brottsförebyggande råd

Från flera av de lokala brottsförebyggande råden har kommit önskemål om ett centralt råd, dit frågor som inte kan lösas på lokal nivå kan föras. Ett centralt brottsförebyggande råd är en övergripande samverkansform som stödjer lokala råd, samtidigt som det främjar myndighetssamverkan på central nivå. Min uppfattning är att ett centralt brottsförebyggande råd ska inrättas i staden. Jag anser i enlighet med socialtjänstnämndens förslag att uppgifterna för det centrala rådet ska vara att göra gemensamma prioriteringar, att undanröja hinder

för samverkan mellan verksamheterna på alla nivåer samt initiera pilotprojekt. Jag delar stadsledningskontorets uppfattning att rådet inte ska vara styrande. För att rådet ska ges goda förutsättningar att verka krävs en sammansättning med representation från de olika samhällsliga verksamheter, såväl stadens egna som andra myndigheter, som är mest betydelsefulla för stadens brottsförebyggande arbete. Antalet ledamöter i rådet ska vara sådant att det kan fungera effektivt och vara praktiskt hanterbart. Det ställer stora krav på fungerande samarbete mellan olika företrädare från de av stadens verksamheter som ges plats i rådet. Jag föreslår att rådet får en gemensam plats för mark-, stadsbyggnads- och brand- och räddningsnämnden, en gemensam plats för utbildnings- och socialtjänstnämnden samt två gemensamma platser för stadsdelsnämnderna. Gemensamma platser förutsätter gemensamt ansvar. Rådet får därmed följande sammansättning:

- en representant vardera från de partier som är representerade i kommunstyrelsen
- länspolismästaren,
- en representant för Storstockholms lokaltrafik,
- en representant för kriminalvårdsmyndigheten,
- en representant för åklagarmyndigheten,
- en gemensam plats för direktörerna i mark-, stadsbyggnads, respektive brand- och räddningsnämnden,
- en gemensam plats för direktörerna för utbildnings- respektive socialtjänstnämnden,
- två gemensamma platser för stadsdelsdirektörerna
- Stadsdirektören, eller den direktören utser i sitt ställe, som också ska vara föredragande i rådet.

Stadsledningskontoret bereder de frågor som det centrala brottsförebyggande rådet har att behandla.

Även andra intressenter är betydelsefulla i sammanhanget. Jag delar stadsledningskontorets uppfattning att det är önskvärt att t ex olika enheter inom landstinget, ideella organisationer, ungdomsorganisationer, näringslivet, de kommunala bolagen, kranskommuner och kriminologisk expertis medverkar i hörningar, referensgrupper, arbetsgrupper eller genom att representanter adjungeras till rådet. Samarbete med de övriga intressenter som socialtjänstnämnden och remissinstanserna pekat på kan också ske i form av seminarier, konferenser och nätverk. Socialtjänstnämnden får, genom Precens, huvudansvaret för att sådana konferenser liksom utbildningar och erfarenhetsutbyte kommer till stånd.

Jag delar stadsledningskontorets uppfattning att ett inrättande av ett centralt brottsförebyggande kansli inte är nödvändigt. Inom socialtjänstförvaltningens enhet för drog- och brottsprevention, Precens, finns kompetens och handläggare som arbetar med preventionsfrågor. Det innebär att socialtjänstförvaltningen och Precens ska ansvara för stöd till de lokala brottsförebyggande råden, medan stadsledningskontoret ansvarar för stöd till det centrala brottsförebyggande rådet. Det ställer stora krav på samverkan mellan socialtjänstförvaltningen och stadsledningskontoret för att syftet med det strategiskt brottsförebyggande arbetet ska kunna uppfyllas. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att ta fram instruktioner för det centrala brottsförebyggande rådet, med beaktande av en tydlig koppling till det lokala brottsförebyggande arbetet. För arbetet med rådets instruktioner, för beredningen av frågor till det centrala brottsförebyggande rådet samt för uppdraget att ta fram nyckeltal för det brottsförebyggande arbetet är det viktigt att stadsledningskontoret inrättar en särskild funktion med tydlig kompetens i brottsförebyggande frågor.

Socialtjänstnämndens ansvar för det brottsförebyggande arbetet innebär också att nämnden får ansvaret att utveckla användarvänlig och tillgänglig information om brott och kriminalitet i Stockholms stad. Socialtjänstnämnden ansvarar idag för Stockholmsenkäten och har också tagit initiativ för att lyfta trygghetsfrågorna i utrednings- och statistikkontorets s.k. Stockholmsbuss. Socialtjänstnämnden ges i uppdrag att fortsätta utveckla beslutsunderlagen och möjligheterna att använda kriminalstatistik mer aktivt i stadens beslut.

Samordning med andra styrdokument

Jag anser liksom stadsledningskontoret att samordning ska ske med tillämpningen av STAN-programmet och med handlingsprogrammet Operation Kvinnofrid. Hur denna samordning ska åstadkommas får övervägas i det fortsatta arbetet. Det brottsförebyggande arbetet ska, i enlighet med stadsledningskontorets förslag, koordineras med stadens jämställdhets- och integrationsarbete genom att programmet föreskriver att det brottsförebyggande arbetet ska integreras även i nämnders och bolagsstyrelsernas jämställdhets- och mångfaldsplaner. När stadens personalstrategi revideras ska den kompletteras med förslag om hur man förebygger att medarbetare utsätts för brott och att medarbetare frestas att begå brott. Jag föreslår även att det centrala brottsförebyggande rådet samarbetar med samordningsgruppen mot klotter. Rådets och samordningsgruppens arbete kan samordnas inom stadsledningskontoret.

Jag instämmer i stadsledningskontorets påpekande att förslaget till brottsförebyggande program avser skydd mot brott mot medborgare. Stadens interna säkerhetsarbete ska följa stadens säkerhetspolicy.

Förstärkt lokalt arbete

Stadsledningskontoret pekar på ett antal åtgärder som ytterligare kan stärka de lokala brottsförebyggande rådens arbete. Jag föreslår att programmet kompletteras med en rekommendation att de lokala råden utvecklar sitt samarbete med företrädare för de kommunala bolagen och näringslivets representanter i sina respektive stadsdelsområden. Utbildningsnämndens påpekande att skolorna alltid ska vara med ska också framgå.

Jag delar uppfattningen att en koordinator utses för det lokala brottsförebyggande arbetet i nämnder och bolag. Varje stadsdelsnämnd ska ha en sådan funktion. Inom fackförvaltningar och bolag får respektive nämnd och bolagsstyrelse avgöra hur funktionen konstrueras.

Kostnader

Stadsledningskontorets uppgifter i anslutning till det centrala brottsförebyggande rådet liksom uppföljning av det brottsförebyggande arbetet får rymmas inom budgeten för Kommunfullmäktige m.m. Socialtjänstnämndens kostnader för att stödja stadsdelsnämndernas arbete får rymmas inom socialtjänstnämndens budget. Andra nämnders och styrelser brottsförebyggande arbete liksom deltagande i det centrala brottsförebyggande rådets arbete får rymmas inom respektive budget. För stadsdelsnämnderna räknar socialtjänstförvaltningen med kostnader för främst samordning av det brottsförebyggande arbetet. Kostnaden bedöms vara mellan 0,5 mnkr och 1 mnkr per år. I budget för år 2006 har stadsdelsnämnderna tillförts 9,5 mnkr för detta ändamål. Om insatser som fordrar resurstillskott ska genomföras får det övervägas i kommande budget.

Tids- och kommunikationsplan

Det brottsförebyggande programmet föreslås gälla i fyra år efter beslut i kommunfullmäktige. Jag är positiv till de teman som socialtjänstnämnden föreslår ska gälla för dessa fyra år. Jag delar stadsledningskontorets uppfattning att det första året ska fokusera på att bilda det centrala rådet, utforma riktade versioner av programmet, sprida dessa samt utforma nyckeltal och konkreta metoder för uppföljning och utvärdering. Detta ryms väl inom temat "Ökat engagemang". Temat ger möjligheter för nämnder och bolag att öka aktiviteten på området, oavsett hur aktivt respektive nämnd och bolag arbetat tidigare.

För de övriga tre åren anser jag att socialtjänstnämndens förslag bildar en bra grund för de åtaganden som varje nämnd och bolag ska ställa upp. Jag instämmer i stadsledningskontorets uppfattning att de teman som socialtjänstnämnden föreslår i huvudsak är administrativt och organisatoriskt inriktade.

Jag anser i likhet med stadsledningskontoret att staden ska komplettera dessa med en "kraftsamling" och samordning på angelägna områden varje budgetår. Det centrala brottsförebyggande rådet ska ha det övergripande samordningsansvaret för en sådan satsning.

Stadsledningskontoret föreslår två teman, "Stoppa våld mot kvinnor på offentliga platser" samt "Nolltolerans mot skadegörelse". Aktuella händelser pekar på en mycket oroande utveckling när det gäller våldsbrott mot kvinnor i staden. Jag föreslår därför att det centrala brottsförebyggande rådet fokuserar det första årets arbete mot brott i Stockholm på målet "Stoppa våld mot kvinnor på offentliga platser". Till detta mål hör också att öka tryggheten på offentliga platser. För kommande budgetår har det centrala brottsförebyggande rådet ansvaret att avgöra vilken eller vilka frågor som anses vara mest prioriterade.

I övrigt instämmer jag i stadsledningskontorets förslag att socialtjänstnämnden ska kommunicera det brottsförebyggande programmet enligt den plan som föreslås i programmet samt svara för att det läggs in på stadens intranät. Programmet ska följas upp efter fyra år, varvid även behovet av styrdokument och handböcker bör ses över. Denna uppföljning ska göras i samarbete mellan kommunstyrelsen och socialtjänstnämnden.

Uppföljning

Socialtjänstnämnden föreslår att det brottsförebyggande arbetet ska följas upp med nyckeltal i LIS (Ledningsinformationssystemet). Kommunfullmäktige har den 7 juni 2005 fastställt vilka nyckeltal som ska gälla. Jag föreslår att stadsledningskontoret får i uppdrag att ta fram nyckeltal för uppföljning av det brottsförebyggande arbetet. Nyckeltalen ska följas upp med stöd av LIS.

För uppföljning av de mål som respektive nämnd och bolagsstyrelse sätter upp för sitt brottsförebyggande arbete ska respektive nämnd och bolagsstyrelse formulera indikatorer för uppföljning. Kommunfullmäktige och kommunstyrelse ska följa upp det brottsförebyggande arbetet i tertiärrapporter och verksamhetsberättelse. Varje nämnd och bolagsstyrelse ska göra en återkommande åtgärdsinventering av sitt brottsförebyggande arbete. Denna inventering ska redovisas i en bilaga till verksamhetsberättelsen. Stadsledningskontoret ska årligen sammanställa dessa till en särskild rapport "Stockholms stads brottsförebyggande arbete".

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Sten Nordin* (m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. förslaget återremitteras
2. därutöver anföras.

Brottsligheten i Stockholm fortsätter att ligga kvar oroväckande höga nivåer. Visserligen minskar antalet stölder men däremot ökar den grova brottsligheten och våldsbrottsligheten. Våld på allmän plats ökade med elva procent förra året jämfört 2004, våldtäkterna med 32 procent och värdetransportrånen med 14 procent. Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att föredragande borgarråd Margareta Olofsson hänvisar till en brottskurva som planat ut och därefter pratar om måluppfyllelse. I vänstermajoritetens värld är målet ”att i faktiska tal reducera antalet brott”. I praktiken innebär det att så länge mindre allvarliga stöldbrott minskar i större utsträckning än vad det grova våldsbrotten ökar, är målet i faktiska tal uppnått. Det är en målsättning vi aldrig kan acceptera.

Flera oskyldiga personer har förlorat livet på grund av det tilltagande meningslösa våldet på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över utvecklingen och de förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder. Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Ett centralt brottsförebyggande råd kan bli ett kraftfullt verktyg i stadens arbete. Vi vill också se förslag på konkreta åtgärder som en tidsgaranti för snabba ingripanden mot ungdomsbrott och 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja

unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. Det krävs också att intensifierar arbetet med belysning för att öka tryggheten i utemiljöer.

Sambandet mellan brott och straff måste därutöver tydliggöras. Inte minst är detta viktigt när det rör sig om unga brottslingar. En av de i särklass viktigaste åtgärderna för att minska ungdomars brottslighet handlar om tidiga ingripanden från socialtjänsten. I dag finns åtskilliga exempel på hur denna kontakt kan dröja flera månader, om den över huvud taget sker. Detta trots att Stockholms stads riktlinjer tydligt anger att ungdomsärenden ska leda till kontakt inom en vecka från att socialtjänsten fått in en polisanmälan eller liknande. Ett sätt att öka pressen på kommunernas socialtjänst att snabbt ta kontakt med ungdomar och deras föräldrar, är att införa en tidsgaranti som innebär att kontakt ska tas med den misstänkte inom några dagar.

Grundläggande för det långsiktiga brottsförebyggande arbetet är betydelsen av trygga hemförhållanden och goda uppväxtvillkor. Vi kommer aldrig få bukt med våldet och kriminaliteten om vi inte tidigt lär oss rätt och fel och utvecklar en inre etisk kompass.

Vi menar alltså att det brottsförebyggande programmet bör återremitteras med ett uppdrag till förvaltningen att ge det en tydligare och mer konkretiserad profil. Därutöver bör staden uppvakta statsmakten för att öka antalet näropoliser som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Socialtjänstnämndens förslag till brottsförebyggande program godkänns i enlighet med vad föredragande borgarråd anför i detta utlåtande.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

1. Ett centralt brottsförebyggande råd inrättas.
2. Till rådet utses 15 ledamöter varav en ordförande och en vice ordförande.
3. Sammanträdesarvode utges till det centrala brottsförebyggande rådets ledamöter.
4. Stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma med instruktion för det centrala brottsförebyggande rådet samt förslag till erforderliga ändringar i kommunstyrelsens reglemente.

5. Stadsledningskontoret får i uppdrag att ta fram nyckeltal för det brottsförebyggande arbetet.

Stockholm den 10 maj 2006

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Margareta Olofsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Socialtjänstnämnden har till kommunfullmäktige överlämnat ett förslag till stadsövergripande brottsförebyggande program (*bilaga 2*). Programmet är framtaget i enlighet med uppdrag i budget 2005 och hänsyn har även tagits till det nationella brottsförebyggande programmet ”Allas vårt ansvar”, stadens övergripande inriktningsmål för åren 2004-2007 samt FN:s konvention om barnens rättigheter.

Programmet anger att stadens övergripande mål med det brottsförebyggande arbetet är:

- Att minska sannolikheten för brott och reducera skadeverkningar (inklusive rädsla) av brott i Stockholms stad.

Det brottsförebyggande arbetet ska präglas av att en helhetssyn integreras i alla förvaltningar och bolag. I programmet delas det övergripande målet upp i fem delmål. Alla delmål gäller inte för alla aktörer. Förvaltningar och bolag bör själva avgöra vilket eller vilka av målen som är av mest relevans för deras verksamhet och ange det eller dem som mål för sitt brottsförebyggande arbete.

Delmålen är att

- stärka den informella och formella sociala kontrollen,
- minska brottsbenägenheten,
- försvåra genomförandet av brott,
- lindra brottens skadeverkningar, samt att
- minska rädslan för brott.

I det brottsförebyggande arbetet ska insatser prioriteras

- för att stödja och hjälpa barn, ungdomar och brottsoffer,
- i geografiska områden där flera problem påvisats koncentrerade,
- som bygger på sammantagen kunskap om problemet,
- som prövats och visat sig verksamma i andra sammanhang samt
- som sker i samverkan med andra aktörer.

Arbetet ska koordineras med det drogförebyggande arbetet och andra tvärsektoriella relaterade arbetsområden t.ex. jämställdhetsarbetet och integrationsarbetet. För att skapa förutsättningar för att uppnå det övergripande målet och prioriteringsmålen ges fyra generella råd. Stadens bolag och förvaltningar bör

- öka engagemanget i, och prioritet på, det gemensamma brottsförebyggande arbetet,

- förbättra beslutsunderlagen för det brottsförebyggande arbetet,
- öka kunskaperna om vad som orsakar brott och effektiva brottsförebyggande metoder,
- främja samverkan med andra brottsförebyggande aktörer.

I programmet ges sedan förslag på hur detta kan uppnås. De mest omfattande förslagen som anges i programmet är att

- inrätta ett centralt brottsförebyggande råd,
- inom de mest relevanta förvaltningarna och bolagen inrätta en funktion för koordinering av det brottsförebyggande arbetet,
- inrätta en administrativ stödfunktion (kansli) för det brottsförebyggande arbetet,
- i högre utsträckning engagera sig i de lokala brottsförebyggande råden,
- använda kriminalstatistik som uppföljningsinstrument av stadens arbete
- initiera en brottsoffer- och trygghetsmätning,
- utöka analyserna av Stockholmsenkäten/Drogvaneundersökningen,
- sammanställa lättillgänglig information om stadens sammantagna brottsförebyggande arbete,
- öka kunskaperna om orsaker till brott och brottsförebyggande metoder i stad,
- sammanställa omvärldsbevakning när det gäller effektiva brottsförebyggande metoder samt att
- initiera pilotprojekt av särskilt angelägen karaktär med vidhäftad vetenskaplig utvärdering.

Programmet föreslås gälla 4 år från första budgetåret efter beslut i kommunfullmäktige och därefter revideras. Kostnadsberäkning och preliminär kommunikationsplan finns bilagda till programmet.

Socialtjänstnämnden beslutade den 14 juni 2005 att hemställa hos kommunfullmäktige att fastställa ett brottsförebyggande program för staden i enlighet med socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Peter Lundén-Weldén m.fl.* (m), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Ann-Katrin Åslund* (fp) och *Désirée Pethrus Engström* (kd), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande från den 1 juni 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Ärendets beredning

I 2005 års budgettexter för Stockholms stad dras riktlinjerna upp för det fortsatta brottsförebyggande arbetet och där nämns bl.a. att en brottsförebyggande strategi ska tas fram och ett centralt brottsförebyggande råd för Stockholms stad ska byggas upp. (Detta är ett förtydligande av uppdrag redan i 2001 års budget till socialtjänstnämnden om en brottsförebyggande strategi.) Förslaget till det brottsförebyggande programmet har utvecklats vid Preventionscentrum Stockholm – Precens, som är socialtjänstförvaltningens enhet för drog- och brottsprevention. Arbetet påbörjades hösten 2003 och syftet har varit att ta fram ett långsiktigt brottsförebyggande program som skapar goda förutsättningar för det brottsförebyggande arbetet i staden.

Programmet bygger på en rad dokument av olika karaktär som utgör svar, eller redogörelser för alternativa svar, på en rad frågeställningar. De dokument som tagits fram inom ramen för arbetet med det brottsförebyggande programmet är en inventering av det lokala brottsförebyggande arbetet, vetenskapliga utgångspunkter för det brottsprevention i Stockholms stad, exempel på brottsförebyggande program och strategier i andra städer, en genomgång av 18 undersökningar om oro, otrygghet och räds- la för brott i Stockholms stad, en belysning av kostnader och förtjänster med brottsfö- rebyggande arbete, en belysning av samverkansbehov mellan polis och socialtjänst och en genomlysning av det brottsförebyggande arbetet i stadens förvaltningar och bolag.

Arbetet har präglats av en kontinuerlig förankring bland stadens berörda politiker, tjänstemän och brottsförebyggande aktörer. För detta tillskapades två referensgrupper som återkommande samlats och informerats om det arbete som ligger till grund för framtagandet av strategin. Den ena gruppen har bestått av tjänstemän i ledande befatt- ningar från staden och polismyndigheten i länet och den andra gruppen av majoritets- och oppositionspolitiker. Syftet är att ge aktörerna möjlighet att på ett tidigt stadium ge synpunkter på de arbeten som ska ligga till grund för programmet och på själva pro- grammet. Samtliga personer i referensgrupperna har intervjuats individuellt om det brottsförebyggande programmet.

Synpunkter har också kontinuerligt inhämtats från deltagarna i nätverket för lokala brottsförebyggare i Stockholms stad, främst samordnare eller koordinators i de lokala brottsförebyggande råden. Dessutom har forskare och tjänstemän från bl.a. Brottsfö- rebyggande rådet (BRÅ) och Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet fungerat som referenspersoner och granskare av arbetet.

Enligt den översyn av styrdokument som staden tagit fram, och de nya begreppsde- finitioner som föreslås där, utgår begreppet ”strategi” som beteckning på styrdoku- ment.¹ Den benämning som bäst beskriver intentionerna i detta dokument enligt de

¹ ”Översyn av styrdokument” SPO-kansliet, 2005

definitioner som föreslagits i översynen är ”program”. För att dokumentet ska få bäring i nyordningen i stadens styrdokument benämns detta dokument ”Stockholms stads brottsförebyggande program”.

Bakgrund

Ju större tätort, desto fler brott. Inte bara antalsmässigt sett, utan även till antalet brott per invånare.² Under 2004 anmäldes totalt 157 281 brott i Stockholms stad, dvs. 20 596 brott per 100 000 invånare. Samma år anmäldes i Sverige i genomsnitt 13 872 brott per 100 000 invånare.³ Det finns alltså tydliga incitament för att arbeta brottsförebyggande i Stockholm. Siffrorna talar också för att det finns ett värde i att kombinera ett övergripande perspektiv med det lokala perspektivet när det brottsförebyggande arbetet bedrivs i en storstadskontext.⁴ Det övergripande kan vara mer långsiktigt och påverka stadens utveckling när det gäller exempelvis stadsplanering, integrationspolitik, tillståndsfrågor m.m. men även undanröja hinder för det mer konkreta lokala arbetet.

Det finns idag inte heller några generella mål för att minska brott och brottslighet i Stockholms stad angivna i något styrdokument. Trygghet nämns som mål i flera sammanhang, t.ex. i integrationsarbetet och miljöarbetet. Arbeta med att minska riskerna för att ungdomar hamnar i drogmissbruk och kriminalitet och stöd till brottsoffer finns också nämnt i flera sammanhang. Genom att staden i detta program åtar sig att vara en aktiv aktör när det gäller att förebygga brott skapas en av förutsättningarna för ett effektivt brottsförebyggande arbete i Stockholms stad. Det ska i hög utsträckning vara problembilden och förutsättningarna för aktuell förvaltning eller bolag som avgör vilka metoder som ska användas i det brottsförebyggande arbetet. Det brottsförebyggande programmet utpekar därför inga konkreta brottsförebyggande metoder.

Förvaltningens synpunkter

Förutsättningarna för att bygga upp ett långsiktigt brottsförebyggande arbete i Stockholms stad måste i dag bedömas som gynnsamma. Ökningen av den anmälda brottsligheten som skedde under perioden 1975–1990 har avtagit och under 1990-talet har det skett ett trendbrott och brottskurvan har planat ut. Antalet anmälda brott år 2000 var därmed färre än år 1990. Starka argument talar för att trendbrottet är reellt, det vill säga att det även speglar en utplaning av den faktiska brottsligheten. Ungdomsbrottsligheten ligger i dag på en något högre nivå än den gjorde för 25 år sedan. Olika undersökningar visar dock att den minskat markant under andra hälften av 1990-talet.⁵ Det finns alltså anledning att eftertänksamt arbeta för att kurvan inte åter stiger uppåt och i bästa fall börjar gå nedåt.

² ”Brottsutvecklingen” 1998-2004, BRÅ

³ Preliminära siffror från BRÅ, brottsförebyggande rådet.

⁴ ”Brott och åtgärder mot brott i stadsmiljön” (1990) Wikström, BRÅ

⁵ ”Brottsutvecklingen 1998-2004” BRÅ

Det lokala brottsförebyggande arbetet i Stockholm är, liksom annat förebyggande arbete, i en intensiv utvecklingsfas. Under år 2004 återupptogs arbetet i flera lokala brottsförebyggande råd som legat vilande, och initiativ till ett par nya råd togs i de få stadsdelsområden som ännu inte startat något. Förutom ett ökat engagemang i de lokala råden har önskemål framförts från flera håll att det borde inrättas ett centralt brottsförebyggande råd som tar hand om frågor som är angelägna för hela staden. Detta bidrar till att skapa bättre förutsättningar för det lokala arbetet och att få till stånd en övergripande samordning av det generella brottsförebyggande arbetet för Stockholms stad.

Enligt förvaltningens mening kompletterar det lokala och centrala arbetet varandra och det finns starka beröringspunkter med annat förebyggande arbete i staden, t.ex. STAN-programmet (Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program), där samordningsvinster kan göras.

Förvaltningen hänvisar i övrigt till bilagda förslag (*bilaga 2*) om ett brottsförebyggande program för Stockholms stad.

REMISSER

Socialtjänstnämndens förslag har remitterats till stadsledningskontoret, marknämnden, trafiknämnden, idrottsnämnden, konsumentnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, renhållningsnämnden, fastighets- och saluhallsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, alla stadsdelsnämnder i Stockholm samt till Centrum Kompaniet i Stockholm AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Näringslivskontor AB och AB Stockholms Stads Parkerings AB.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 14 december 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Mellan åren 2000 och 2004 har antalet anmälda brott i Stockholm åter ökat. Antalet anmälda stöldbrott och bilbrott har fortsatt att minska medan främst narkotikabrotten har ökat. Även alkoholbrott, skadegörelsebrott, samt kränkings- och våldsbrott har ökat. (Källa: Brottsförebyggande rådet, statistik över anmälda brott). Här finns bl.a. våld mot kvinnor.

Om antalet anmälda brott speglar den verkliga brottsligheten tyder det på att sådana åtgärder som försvårar genomförandet av brott givit resultat under 1990-talet medan framförallt åtgärder för att minska narkotikabruket och benägenheten att begå skadegörelsebrott, våldsbrott o.dyl. inte varit framgångsrika. Det talar för fortsatta insatser inom s.k. situationell brottsprevention och utveckling av den sociala brottspreventionen.

Behovet av ett nytt styrdokument

Kommunfullmäktige har den 18 april 2005 beslutat hur staden fortsättningsvis ska gå till väga för att bland annat minska antalet styrdokument, minska detaljstyrningen genom sådana dokument samt kostnadsberäkna och knyta styrdokument till budgeten. Enligt detta beslut ska bl.a. ”strategi” inte längre användas som begrepp för ett styrdokument. Begrepp som används är budget, vision Stockholm, policy, program, plan, riktlinjer och regler.

Ett program ska vara framåtsyftande och ett dokument som skall följas, men inte slå fast detaljerade regler. Förslag om lämpliga tillvägagångssätt är inte styrdokument. Råd är inte heller styrdokument utan stöd för handläggare grundade på tidigare erfarenheter. Begreppet handbok används för sammanställning av råd. Stadsövergripande råd bör i möjligaste mån finnas tillgängliga på stadens intranät.

De flesta övriga remissinstanser som yttrat sig i denna fråga tillstyrker att kommunfullmäktige fastställer programmet. Några remissinstanser begär också ett klargörande av vad som är tvingande och vad som är rådgivande.

Stadsledningskontorets uppfattning är att det dokument som socialtjänstnämnden låtit utarbeta visserligen fått rubriken ”program” men innehåller främst råd och rekommendationer. Stadsledningskontoret anser därför att ett undantag nu får göras från de nya kraven på ett program. Men kommunfullmäktige bör klargöra vilka delar av programmet som ska vara tvingande respektive rådgivande och vägledande för nämndernas och bolagsstyrelsernas brottsförebyggande arbete.

Målformuleringar

Som anges i programförslaget är syftet att en helhetssyn på det brottsförebyggande arbetet integreras i nämnder och bolagsstyrelser. Stadens integrerade system för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet (ILS) bygger på att staden tillämpar målstyrning och uppföljning av resultat mot mål. Under kommunfullmäktiges inriktningsmål finns verksamhetsspecifika mål. Dessa mål är långsiktiga och anges i budgeten för Stockholms stad. De ska formuleras så att de är möjliga att följa upp genom nyckeltal eller på annat sätt.

Under dessa verksamhetsspecifika mål anger nämnder och bolagsstyrelser sina mål för att bidra till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Nämnders och bolagsstyrelsernas mål ska gälla under året och tas fram för att styra mot likvärdiga åtaganden hos enheter och andra motsvarande nivåer. Målen ska vara relevanta för respektive nämnds huvudsakliga uppdrag. De ska så långtmöjligt vara konkreta och kunna följas upp med hjälp av nyckeltal eller andra indikatorer.

Det övergripande mål som socialtjänstnämnden föreslår - Minska sannolikheten för brott och reducera skadeverkningarna (inklusive rädsla) av brott i Stockholm stad – är en definition på brottsprevention. Det går knappast att använda som ett mål som ska vara uppföljningsbart.

”Minska sannolikheten” är alltför vagt för att kunna följas upp. ”Reducera skadeverkningarna” är alltför vittomfattande. Vidare inkluderas ”rädsla” som enligt stads-

ledningskontorets uppfattning inte nödvändigtvis har ett rakt samband med den faktiska brottsligheten. Människors otrygghet kan bestå även om brottsligheten minskar.

Stadsledningskontorets förslag är att kommunfullmäktige som mål för stadens brottsförebyggande arbete anger

- Minska antalet brott
- Minska människors rädsla för brott

Det är inte nu möjligt att arbeta in dessa i budgeten förrän år 2007. I uppföljningen av verksamheten 2006 ska dock krävas att de mest relevanta nämnderna och bolagsstyrelserna har antagit ett eller flera mål för sitt brottsförebyggande arbete.

De delmål som socialtjänstnämnden föreslår i programmet är enligt stadsledningskontorets uppfattning exempel på mål för året som nämnder och styrelser kan anta. Målen ska vara relevanta för respektive nämnd och bolagsstyrelses huvudsakliga uppdrag. De mest relevanta nämnderna är de som socialtjänstnämnden angivit med undantag för konsumentnämnden. Stadsledningskontoret delar emellertid inte Stockholms Hamnars uppfattning att deras erfarenheter av brottsförebyggande arbete skulle vara utan intresse för stadens samlade brottsförebyggande arbete.

Hur sedan nämnder och bolagsstyrelser arbetar för att uppnå målen är respektive nämnds och bolagsstyrelses ansvar. Socialtjänstnämndens förslag till program ger god vägledning för förvaltningarnas arbete med att utforma sina åtaganden och arbetssätt för att uppnå målen. De särskilda prioriteringar som föreslås i programmet kan vara vägledande för nämnders och bolagsstyrelser fortsatta arbete. I bilaga 5 till programmet redovisas också exempel på konkreta, realistiska, brottsförebyggande åtgärder baserade på kunskap och teoretiska utgångspunkter.

Samordning med andra styrdokument

Stadsledningskontoret anser att samordning bör ske inte bara med tillämpningen av STAN-programmet utan även handlingsprogrammet Operation Kvinnofrid. Hur denna samordning ska åstadkommas får övervägas i det fortsatta arbetet. Arbetet ska enligt stadsledningskontorets förslag koordineras med stadens jämställdhetsarbete och integrationsarbete genom att programmet föreskriver att det brottsförebyggande arbetet ska integreras även i nämnders och bolagsstyrelserns jämställdhets- och mångfaldsplaner. När stadens personalstrategi revideras ska den kompletteras med förslag om både hur man förebygger att medarbetare utsätts för brott och att medarbetare frestas att begå brott. Stadsledningskontoret föreslår även att det centrala brottsförebyggande rådet samarbetar med samordningsgruppen mot klotter. Rådets och samordningsgruppens arbete kan samordnas inom stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret vill i detta sammanhang påpeka att förslaget till brottsförebyggande program avser skydd mot brott mot medborgare. Stadens interna säkerhetsarbete ska följa stadens säkerhetspolicy.

Centralt brottsförebyggande råd

Det är delade meningar bland övriga remissinstanser såväl om syftet med ett centralt brotts-förebyggande råd som om dess sammansättning.

De uppgifter som socialtjänstnämnden föreslår för det brottsförebyggande rådet är att göra gemensamma prioriteringar, undanröja hinder för samverkan mellan verksamheterna på alla nivåer samt initiera pilotprojekt. Förslaget om ett centralt brottsförebyggande råd motiveras främst av att det finns ett behov hos de lokala brottsförebyggande råden att kunna föra upp frågor som de inte kan lösa på det lokala planet till ett centralt råd. Det finns även uppfattningen att ett centralt brottsförebyggande råd skall vara styrande och stå för verksamhetsutveckling bl.a. genom att initiera pilotprojekt. Stadsledningskontorets anser att den senare uppgiften kommer i andra hand. Kontoret vill här understryka att ett centralt brottsförebyggande råd, likväl som de lokala råden, endast är rådgivande till sin nämnd. I vilken utsträckning pilotprojekt kan initieras, genomföras och utvärderas är beroende av vilka medel som anvisas i kommande budgetar.

Socialtjänstnämnden synes ha haft ett råd som är sammansatt av såväl politiker som tjänstemän, företagare och ideella organisationer i åtanke. Ett sådant råd kommer att bestå av ohanterligt många ledamöter. Vissa remissinstanser föreslår ytterligare utökning. I kostnadsberäkningen talar socialtjänstnämnden om åtta ledamöter som stöds av en tjänstemannagrupp.

Enligt stadsledningskontorets uppfattning ska det centrala rådet på motsvarande sätt som de lokala brottsförebyggande råden vara sammansatt av politiker och företrädare för de verksamhetsområden som är mest betydelsefulla i stadens brottsförebyggande arbete. För att rådet inte ska bli alltför stort föreslår stadsledningskontoret trettio ledamöter. I rådet ska ingå tre företrädare för de politiska partierna i kommunstyrelsen, länspolismästaren, en representant för Storstockholms Lokaltrafik och en stadsdelsdirektör samt direktörerna från utbildningsnämnden, socialtjänstnämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, marknämnden och trafiknämnden. Föredragande i rådet bör vara stadsdirektören eller den han utser i sitt ställe. Stadsledningskontoret bereder de frågor som det centrala brottsförebyggande rådet har att behandla.

Stadsledningskontoret delar uppfattningen att även andra intressenter är betydelsefulla i sammanhanget. Kontakter med bl.a. landstingets beställarkontor vård, ideella organisationer, näringslivet, de kommunala bolagen, kranskommuner och kriminologisk expertis kan ordnas i hearings, referensgrupper och arbetsgrupper eller genom att representanter adjungeras till rådet.

Samarbete med de övriga intressenter som socialtjänstnämnden och remissinstanserna pekat på kan också äga rum i form av seminarier, konferenser och nätverk. Stadsledningskontoret föreslår att socialtjänstnämnden genom Precens får huvudansvaret för att sådana konferenser liksom utbildningar och erfarenhetsutbyte kommer till stånd. Socialtjänstnämnden har redan i budgeten för år 2006 fått i uppdrag att i samarbete med stadens övriga nämnder och andra aktörer utveckla det brottsförebyggande arbetet.

Lokala brottsförebyggande råd

Stadsledningskontoret delar socialtjänstnämndens och övriga remissinstansers uppfattning att tyngdpunkten i det brottsförebyggande arbetet bör ligga lokalt och grundas på analyser, i samarbete med polisen m.fl., av den lokala problembilden. Alla stadsdelsnämnder har nu inrättat brottsförebyggande råd eller drog- och brottsförebyggande råd, men utvecklingen har kommit olika långt.

Det framgår av en enkät som socialtjänstförvaltningen låtit genomföra, som underlag för arbetet med programmet, att 20 % av fackförvaltningscheferna liksom 20 % av bolagscheferna önskar mer samarbete med de lokala brottsförebyggande råden. Skolfastigheter i Stockholm AB redovisar vidare i enkäten att bolaget har kostnader på 30 mnkr om året för direkt och indirekt skadegörelse. Stadsledningskontoret föreslår att i programmet skrivs in en rekommendation att de lokala råden utvecklar sitt samarbete med företrädare för de kommunala bolagen och näringslivets representanter i sina respektive stadsdelsområden. Utbildningsnämndens påpekande att skolorna alltid bör vara med ska också framgå.

Om de lokala råden ska vara remissinstans, som anförs i en del remissvar, bör varje stadsdelsnämnd själv avgöra.

Brottsförebyggande koordinator

Stadsledningskontoret delar uppfattningen att någon tjänsteman bör utses att vara koordinator för det lokala brottsförebyggande arbetet. Varje stadsdelsnämnd ska ha en sådan funktion. Hur detta ska lösas inom facknämnder och bolag får respektive nämnd och bolagsstyrelse avgöra. Alla nämnder och bolagsstyrelser avgör också hur mycket arbetstid som ska disponeras för uppdraget liksom vilka kompetenskrav som bör ställas.

Brottsförebyggande kansli

Stadsledningskontoret föreslår inte att ett brottsförebyggande kansli inrättas. I Stockholm fanns fram till år 1998 ett samordningskansli för brottsförebyggande åtgärder knutet till dåvarande stadskansliet. I samband med stadsledningskontorets omorganisation 1999 flyttades den brottsförebyggande enheten till socialtjänstförvaltningen. Inom socialtjänstförvaltningen har den drog- och brottsförebyggande enheten fått namnet Preventionscentrum Stockholm (Precens). Många av tidigare förebyggande verksamheter fortsätter. Sammanlagt arbetar inom Precens 20 heltidsanställda, varav tre med sådana arbetsuppgifter som det brottsförebyggande programmet föreslår.

Stadsledningskontoret föreslår att stadsledningskontoret ska bereda ärendet åt det centrala brottsförebyggande rådet. De arbetsuppgifter i övrigt som socialtjänstnämnden föreslår för ett centralt kansli ska alltså utföras inom socialtjänstnämnden. Nämnden ska också fortsätta att stödja de lokala brottsförebyggande råden i deras arbete och utveckling samt arbeta med utbildning och erfarenhetsutbyte. För detta talar bl.a. behovet av samordning med det drogförebyggande arbetet liksom med Operation

Kvinnofrid. Kommunstyrelsen ska ansvara för uppföljning, utvärdering och revidering av det brottsförebyggande programmet i samråd med socialtjänstnämnden.

Bättre beslutsunderlag och ökad kunskap

I socialtjänstnämndens förslag till program föreslås bl.a. att det brottsförebyggande kansliet bör arbeta för utvecklandet av användarvänliga och tillgängliga datakällor för information om brott och kriminalitet i Stockholms stad och att kommunstyrelsen bör initiera en återkommande trygghets- och brottsofferundersökning som är nedbrytbar på stadsdelsområdesnivå. Vidare föreslås att Stockholmsenkäten i högre utsträckning analyseras ur ett kriminologiskt perspektiv och att det brottsförebyggande kansliet bör sammanställa omvärldsbevakning i en rapport om nya eller nyligen utvecklade brottsförebyggande metoder.

Brottsförebyggande rådets (Brå) statistik finns numera tillgänglig på stadsdelsområdesnivå. Rikspolisstyrelsen och Stockholms läns polismyndighet genomför trygghetsmätningar. I utrednings- och statistikkontorets Stockholmsbuss har vidare frågor om tryggheten i stadsdelsområdet ingått. Om ytterligare beslutsunderlag ska tas fram behöver medel för detta anvisas i kommande budgeter.

Samverkan

Förslagen om samverkan i det brottsförebyggande programmet ska betraktas som rekommendationer. Stadsledningskontoret delar uppfattningen att det centrala brottsförebyggande rådet ska verka för att undanröja eventuella hinder för samverkan

Kostnader

Stadsledningskontorets beredning av ärenden till det centrala brottsförebyggande rådet och uppföljning av det brottsförebyggande arbetet får rymmas inom kommunstyrelsens budget. Socialtjänstnämndens kostnader för att stödja stadsdelsnämndernas arbete får rymmas inom socialtjänstnämndens budget. Andra nämnders och styrelser brottsförebyggande arbete liksom deltagande i det centrala brottsförebyggande rådets arbete får rymmas inom respektive budget. För stadsdelsnämnderna räknar socialtjänstförvaltningen med kostnader för främst samordning av det brottsförebyggande arbetet. Kostnaden bedöms vara mellan 0,5 mnkr och 1 mnkr per år. I stadens budget för år 2006 tillförs stadsdelsnämnderna tillsammans 9,5 mnkr för detta.

Tid- och kommunikationsplan

Det brottsförebyggande programmet föreslås gälla i fyra år efter beslut i kommunfullmäktige. De fyra åren föreslås få varsitt tema, som alla är administrativt och organisatoriskt inriktade. Bl.a. på grund av att olika lokala råd kommit olika långt i sitt arbete är det enligt stadsledningskontorets uppfattning knappast lämpligt med en samordning av detta slag. Det första året måste domineras av start för centralt råd, utformning av olika riktade versioner av programmet och spridning av dessa samt utformande av mer konkreta metoder för uppföljning och utvärdering. Under det fjärde året ska utvärdering och revision av programmet genomföras.

För vart och ett av de kommande tre åren föreslår stadsledningskontoret emellertid att kommunfullmäktige tillvaratar möjligheter till en kraftsamling och samordning av nämnders och bolagsstyrelser brottsförebyggande arbete genom att fokusera på ett tema för budgetåret, t.ex.

- Stoppa våld mot kvinnor på offentliga platser
- Nolltolerans mot skadegörelse

Då kommer alla nämnder som kan påverka detta mål att genomföra sådana åtgärder inom sitt verksamhetsområde som leder mot målet. De nämnder för vilka det är relevant arbetar med social brottsprevention (som utgår från brottslighetens sociala orsaker) och de nämnder som kan påverka de situationer i vilka brott begås arbetar med s.k. situationell brottsprevention. Stadsdelsnämnderna kan ofta arbeta med båda slagen av åtgärder.

Stadsledningskontoret föreslår att socialtjänstnämnden ska kommunicera det brottsförebyggande programmet enligt den plan som ingår i programmet samt svara för att det läggs in på stadens intranät. Stadsledningskontoret delar uppfattningen att verksamheten bör följas upp efter fyra år varvid även behovet av styrdokument och handböcker bör ses över. Denna uppföljning ska enligt stadsledningskontorets förslag göras i samarbete mellan kommunstyrelsen och socialtjänstnämnden.

Uppföljning

Det övergripande målet – minska antalet brott – kan följas upp med hjälp av statistiken över anmälda brott. Det finns brister i denna statistik i den meningen att all brottslighet kanske inte anmäls. Den ger ändå ett mått på kriminalitetens utveckling. Det andra övergripande målet – minska människors rädsla för brott – kan följas upp med trygghetsmätningar om medel för sådana anvisas.

Socialtjänstnämnden föreslår att det brottsförebyggande arbetet ska följas upp med nyckeltal i LIS. Kommunfullmäktige har den 7 juni 2005 fastställt vilka nyckeltal som ska gälla. Stadsledningskontoret föreslår att kontoret får i uppdrag att ta fram nyckeltal för uppföljning av det brottsförebyggande arbetet. Nyckeltalen ska följas upp med stöd av LIS.

För uppföljning av de mål som respektive nämnd och bolagsstyrelse sätter upp för sitt brottsförebyggande arbete ska respektive nämnd och bolagsstyrelse formulera indikatorer för uppföljning. Kommunfullmäktige ska följa upp det brottsförebyggande arbetet i tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Varje nämnd och bolagsstyrelse ska göra en återkommande åtgärdsinventering av sitt brottsförebyggande arbete. Denna inventering ska redovisas i en bilaga till verksamhetsberättelsen. Stadsledningskontoret ska sammanställa dessa till en särskild rapport "Stockholms stads brottsförebyggande arbete".

Fastighets- och saluhallsnämnden beslutade den 22 september 2005 att besvara remissen med fastighets- och saluhallskontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Rolf Könberg m.fl. (m)*, *Johnny Munkhammar m.fl. (fp)* och *Ann-Louise Thörn (kd)*, bilaga 1.

Fastighets- och saluhallskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Fastighets- och saluhallsnämnden verksamhet utgör i det brottsförebyggande arbetet en relevant nämnd. Nämnden förvaltar många offentliga byggnader och marker där exempelvis insatser för att öka människors vilja att vistas i dessa miljöer kan bidra till att stärka den sociala kontrollen vilket är ett av delmålen i det föreslagna programmet. Upplysta fritidsområden och parker, exempelvis stadshusparken och områdena runt Stadshuset är exempel på att samarbete mellan förvaltningar och andra hyresgäster i ett brottsförebyggande arbete kan vara bra. Andra exempel är att skapa en ordnad miljö med städning, klottersaneringsstrategier, inbrottsskydd i många av nämndens byggnader som kan försvåra genomförande av brott och minska rädslan för brott i dessa miljöer, vilket är andra delmål i programmet.

Ett målinriktat och prioriterat arbete inom ramen för det föreslagna programmet anser förvaltningen är mycket bra. Redan nu pågår inom förvaltningen ett arbete för att göra miljöer säkrare och därmed tryggare. Som exempel kan nämnas samarbete med andra nämnder och hyresgäster i syfte att förbättra miljöer runt Sergels torg med Kulturhuset och Medborgarplatsen med Forsgrénsska medborgarhuset. Förvaltningen ser bl.a. därför positivt på att staden fastställer ett program för brottsförebyggande.

Idrottsnämnden har inte besvarat remissen.

Konsumentnämnden beslutade den 25 oktober 2005 att

1. i huvudsak överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt
2. därutöver anföra följande

Ett bra konsumentskydd fungerar brottsförebyggande på så sätt att det ska skydda konsumenten från beteenden som är på gränsen till bedrägliga eller rent av bedrägliga. Företeelser som kan drabba konsumenten är ohederliga försäljningsargument, aggressiv telefonförsäljning, modemkapningar eller liknande. En konsument som känner till sina rättigheter är bättre skyddad mot brott.

Ett förebyggande arbete med konsumentvägledning är viktigt även ur aspekten att det hjälper konsumenten att göra för honom eller henne riktiga val, utifrån livssituation och ekonomiska förutsättningar. Överkonsumtion,

kreditköp och liknande kan leda till att en person hamnar i skuld med ekonomisk stress som resultat. Ekonomisk stress kan i sin tur leda till oövertänkta handlingar som individen under andra omständigheter inte skulle ha vidtagit.

Reservation anfördes av *Ole-Jörgen Persson* (m), *Ella Bohlin* (kd) och *Caroline Silverudd Lundbom m.fl.* (fp), *bilaga 1*.

Konsumentförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Konsumentförvaltningen instämmer i behovet av en helhetssyn även inom det brottsförebyggande arbetet. Lyckade insatser kräver brett engagemang i samverkan och det är nödvändigt att ta fram planer för detta. Vi tar för givet att helhetssynen och allas ansvar även utvecklas tydligt i avseende på samverkan, så att inte ”allas ansvar” resulterar i att ingen gör något.

Konsumentnämnden utpekas i programmet som en av ”de mer relevanta av stadens nämnder och bolag” i avseende på brottsförebyggande arbete. Omnämmandet känns smickrande, men samtidigt svårbegripligt mot bakgrund av konsumentnämndens uppdrag. Bland övriga utpekade återfinns flertalet med uttalad myndighetsutövning och med ansvar inom spannet för medborgarnas levnadsvillkor. Konsumentnämnden saknar dylika egna ansvar, men samverkar på olika sätt med såväl förvaltningar, bolag som föreningslivet på ett sätt som mycket väl kan definieras som delansvar enligt de föreslagna målen.

Som exempel kan nämnas vårt ungdomsengagemang *”jag:konsument”*

där jämställdhet och integration är två självklara delar som hela tiden genomsyrar verksamheten i allt från val av samarbetspartners, platser att arrangera aktiviteter på och ämnen som vi för upp till diskussion.

Det finns ett antal uppdragskrav som därtill operationellt exemplifierar konsumentförvaltningens åtaganden.

- medvetandegöra stockholmarna om konsumenternas rättigheter och skyldigheter och att staden erbjuder konsumentvägledning
- främja och stödja konsumentverksamheten i Stockholms stad
- arbeta med barn och ungdomar ur ett konsumentperspektiv
- satsa på förebyggande arbete i skolorna, tillsammans med konsumentvägledare, organisationer och näringslivet
- samarbeta med andra förvaltningar om konsumentnära verksamheter
- genom media, offentliga möten och i samarbete med organisationer producera och sprida information om konsumentpolitiska frågor
- öppna nämndmöten, offentliga seminarier och hearings inom aktuella konsumentområden
- omvärldsbevakning
- webbpublicering av verksamhet och nämndhandlingar

Konsumentförvaltningen kommer även i fortsättningen att verka inom ramen för våra beskrivna uppdrag och åtaganden. Brottsförebyggande insatser finns med i allt vi företar oss.

Kulturnämnden beslutade den 8 november 2005 att avgöra ärendet vid dagens sammanträde och att till kommunstyrelsen överlämna och åberopa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Madeleine Sjöstedt* (fp), *Cecilia Brinck* (m), *Louise Edlind Friberg* (fp) *Elisabeth Fleetwood* (m) samt *Inga-Märta Fröman* (kd), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen ställer sig generellt positiv till förslaget. Alla former av initiativ till att förebygga brott och motverka våld samt att förstärka samarbetet inom detta område mellan myndigheter, organisationer och företag är viktiga för att uppnå målet med en trygg stad för alla medborgare. Kulturförvaltningen har i sitt arbete med ungdomsfrågor samt övriga publikrelaterade verksamheter kunnat se betydelsen av sådana insatser. Förvaltningens synpunkter utgår från dessa erfarenheter.

Kulturförvaltningen ställer sig positiv till det övergripande målet och de fem delmålen. Förvaltningen har särskilt kunnat konstatera att delmålet "Minska rädslan för brott" har stor relevans. Idag råder det en stor diskrepans mellan den faktiska risken att utsättas för brott och "känslan/tron" att utsättas för brott. Press och medias skildring av brottsligheten påverkar inte minst ungdomar och ökar många gånger rädslan att utsättas för brott. Detta kan leda till att allmänheten undviker att ingripa, "säga ifrån" och t o m att vittna vid brott. Kulturförvaltningen anser att det är viktigt att informationen kring brottsförebyggande åtgärder ökar.

Kulturförvaltningen har de senaste fem åren genom sin ungdomssatsning "Ung08" bl.a. arbetat med ungdomar i riskzon. Detta främst genom att engagera ungdomarna i planeringen och genomförandet av "Ung08-festivalen". Ungdomarna har ingått i olika projekt- och referensgrupper. De har genom sitt deltagande även samarbetat med polis, fältassistenter och socialförvaltning. De resultat kulturförvaltningen redan kan se är att ungdomarna känner sig delaktiga och har möjlighet att påverka verksamhet som riktar sig till ungdomsgruppen. Genom delaktighet får ungdomarna även ett kontaktnät och insyn i stadens arbete. Många ungdomar vill idag vara med och "bygga" sin stad och känna sig delaktiga. Kulturförvaltningen anser därför att projekt där ungdomar i allmänhet och ungdomar i riskzonen deltar är av stor betydelse.

Kulturförvaltningen ställer sig positiv till inrättandet av ett centralt brottsförebyggande råd i enlighet med förslaget. Det finns också ett stort antal formella och infor-

mella brottsförebyggande nätverk och grupper som spelar en viktig roll inom detta område. Ideella nätverk inom Fryshuset, Farsor o Morsor, City samverkan inom näringslivet, fältassistentgruppen, Ung08-nätverket (polis, socialförvaltning, fältassistenter, kulturförvaltning) är några av dessa.

Kulturförvaltningen delar dock synpunkten att en samordning och en överblick av insatserna är angelägen, då det idag saknas.

Gällande rådets sammansättning anser kulturförvaltningen att representanter för ideella organisationer som t ex Farsor o Morsor bör involveras. Dessa organisationer har en mycket stor kompetens och erfarenheter från fältet som skulle vara värdefull för ett centralt råd.

Vidare anser kulturförvaltningen att det är viktigt att det finns ett bra samarbete med kranskommunerna i dessa frågor eftersom brotten inte följer några kommungränser.

Kulturförvaltningen ställer sig positiv till inrättandet av en brottsförebyggande koordinator med stor kompetens inom området.

Som förvaltningen tidigare konstaterat finns ett stort behov av samordning och omvärldsbevakning och förslaget om inrättande av ett brottsförebyggande kansli tillstyrks därför.

I förslaget nämns bl.a. att man bör presentera brottsstatistik på en karta över Stockholm. Om detta görs vill kulturförvaltningen mana till försiktighet vid offentliggörandet av sådan information. Risken finns då att man pekar ut vissa områden som problemområden vilket särskilt av ungdomar boende i det aktuella området upplevs mycket negativt. Däremot är statistiken givetvis viktig som en del i arbetet med omvärldsbevakning.

Marknämnden beslutade den 27 oktober 2005 att godkänna kontorets svar på remissen samt att därutöver anföra följande.

Marknämnden är angelägen om att staden tar ansvar för att de brottsförebyggande aspekterna vägs in när nya områden planeras, utformas och bebyggs eller när det sker fysiska förändringar i redan befintliga miljöer. Nämnden anser att det är viktigt att kunskaperna om effektiva åtgärder ökar inom detta område bl.a. genom de föreslagna trygghetsundersökningarna och erfarenhetsutbyte. Programmet och konkreta åtgärder leder till en ren, hel och trygg stad för alla invånare. Att en policy tas fram är bra och något som marknämnden kan ha god användning av.

Reservation anfördes av *Sten Nordin* (m), *Berthold Gustavsson* (m), *Ulf Friedebäck* (fp), *Marianne Ahlgren* (fp), *Maurice Forslund* (kd), *Jan Tigerström* (m), *bilaga 1*.

Markkontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Det brottsförebyggande arbetet, såväl nationellt som lokalt, har hittills i huvudsak inriktats mot social brottsprevention. De senaste åren har dock mer fokus riktats mot andra, framförallt bebyggelseinriktade, åtgärder som förhindrar att brott begås. Detta förändrade synsätt kommer även till uttryck i förslaget genom den övergripande inriktningen som anges i de fem delmålen.

Trots att det i staden under lång tid bedrivits ett brottsförebyggande arbete så finns det idag inget styrdokument som anger de generella målen för detta arbete. Därför är det positivt att det nu tagits fram förslag till generella mål för stadens brottsförebyggande arbete utifrån ett helhetsperspektiv.

Även om kunskapen om arbetet med bebyggelseinriktade åtgärder för att förebygga brott och öka tryggheten ökat de senaste åren, bl.a. genom erfarenheter från tidigare och nuvarande stadsdelsförnyelsearbete, så behövs ytterligare kunskap på området för att de åtgärder som vidtas ger åsyftad effekt. Den i programmet föreslagna trygghetsundersökningen, kompletterad med lokala kartläggningar, kan ge kontoret ytterligare kunskaper om och en samlad bild av vilka bebyggelseinriktade åtgärder som behövs för att öka tryggheten och minska risken att utsättas för brott.

Kontoret delar som nämnts den inriktning för det brottsförebyggande arbetet som anges i de övergripande målen. Däremot ställer sig kontoret tveksamt till ett program av den övergripande och omfattande karaktär som nu föreslås. Kontorets menar att det bör räcka med att i budgeten, med utgångspunkt från stadens övergripande mål och de föreslagna delmålen, ange riktlinjerna för nämndernas och styrelsernas mål för det brottsförebyggande arbetet. Hur det praktiska brottsförebyggande arbetet ska genomföras bör sedan konkretiseras i respektive nämnds och styrelses verksamhetsplan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 11 oktober 2005 att tillstyrka förslaget till ett brottsförebyggande program för staden.

Reservation anfördes av Jakob Forssmed (kd), bilaga 1.

Reservation anfördes av Johan Steenhoff Eriksen (m), Katarina Larsson (m) och Torbjörn Erbe (m), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av Anna Starbrink (fp) och Gustav Åkerblom (fp), bilaga 1.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att brottsförebyggande program fastställs av kommunfullmäktige. Förvaltningen samverkar redan med länsstyrelsen, polisen och åklagarmyndigheterna i frågor som ryms inom miljö- och hälsoskyddsnämndens ansvarsområden även om man med brott i programmets mening nästan uteslutande tycks förstå brott mot person av typen misshandel, skadegörelse etc.

Den lagstiftning som miljö- och hälsoskyddsnämnden berörs av – miljöbalken, livsmedelslagen och djurskyddslagen – innehåller lite som påverkar frågor av brottsförebyggande natur när det gäller brott mot person av misshandels- eller skadegörelsetypen. Förvaltningen bedriver sitt obligatoriska arbete gentemot miljöbrott och brott mot livsmedelslagstiftning och djurskyddslagstiftning etc.

Miljöförvaltningens roll i den fysiska planeringen är att i remisser och på annat sätt bevaka att hänsyn tas till miljön och människors hälsa i planeringen. För att värna den biologiska mångfalden och exploatering av skyddsvärda områden kan det innebära målkonflikt med brottsförebyggande frågor. Dessa målkonflikter bör konsekvensbeskrivas i det fortsatta arbetet med brottsförebyggande frågor.

De delmål som anges i programmet och som har mest relevans för verksamheten är, ”minska brottsbenägenheten”. Förvaltningen deltar här i en samverkansgrupp om kroganering som är ett angeläget arbete för att förhindra och förebygga brister inom restaurangbranschen. Verksamheten kallas Operation Kroganering och bygger på samverkan mellan flera statliga och kommunala myndigheter med länsstyrelsen som samordnare. Förvaltningen är även remissinstans till socialtjänstförvaltningen i alkoholärenden.

Det andra delmålet är, ”minska rädslan för brott”, där exempel på brottsförebyggande åtgärder kan vara att skapa en ordnad miljö genom åtgärder mot nedskräpning och renhållningsfrågor. Även dessa åtgärder bör ske i samverkan med andra förvaltningar.

Förvaltningen tillstyrker förslaget att ett brottsförebyggande program antas och att samverkan främjas med andra brottsförebyggande aktörer. Däremot anser förvaltningen att behovet av förvaltningens speciella kompetens, som den redovisats och enligt vår egen bedömning, inte vara så stort att vi bör ingå i ett centralt brottsförebyggande råd.

Renhållningsnämnden beslutade den 26 oktober 2005 i enlighet med förvaltningens förslag att renhållningsförvaltningens yttrande överlämnas till stadsledningskontoret – välfärd och utbildningsavdelningen.

Reservation anfördes av *Anders Hellström m.fl* (m) och *Karl Bern* (fp), bilaga I.

Ett ersätтарыttrande avges av *David Winks* (kd), bilaga 1.

Renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Renhållningsförvaltningen konstaterar att ett ambitiöst program har tagits fram för att bygga upp ett långsiktigt brottsförebyggande arbete.

Renhållningsförvaltningen har dagligen främst problem på återvinningscentralerna med skadegörelse, olaga intrång och stölder. Det förekommer även verbala hot mot personalen på återvinningscentralerna. Många situationer upplevs som mycket obehagliga av personalen på plats. För närvarande är problemen störst på återvinningscentralen i Östberga men även återvinningscentralen i Lövsta har dessa problem. För att i viss mån komma tillrätta med denna skadegörelse anlitar förvaltningen ronderande vakt.

Med anledning av att Renhållningsförvaltningens verksamhet ofta möter och har problem med olika typer av brott finner förvaltningen det angeläget med flera av förslagen i det remitterade brottsförebyggande programmet. Renhållningsförvaltningens brottsförebyggande arbete skulle lämpligen samlas under delmålen "Försvåra genomförandet av brott" och "Lindra brottens skadeverkningar". Att valda delmål ska anges och motiveras i verksamhetsplanen tillsammans med föreslagna åtgärder är viktigt så att arbetet görs synligt.

Renhållningsförvaltningen anser att det skulle vara värdefullt om det fanns ett brottsförebyggande kansli i staden att vända sig till för att t.ex. få ta del av kunskap kring hur man hanterar hot och våld mot personal samt få ta del av effektiva brottsförebyggande metoder samt kunskap kring brottsförebyggande perspektiv på upphandling av verksamhet och produkter.

Ökat engagemang i, och prioritet av, gemensamt brottsförebyggande arbete känns angeläget likväl som ökad samverkan med andra brottsförebyggande aktörer.

Det vore värdefullt om ett brottsförebyggande kansli kunde erbjuda generella utbildningar och information om hur olika verksamheter kan arbeta mer brottsförebyggande. Detta är speciellt värdefullt för en liten förvaltning med begränsade personella resurser.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 13 oktober 2005 att som svar på remissen överlämna och återopa kontorets utlåtande.

Reservation anfördes *Lotta Edholm* (fp), *Katariina Güven* (fp), *Mats G. Nilsson* (m), *Ingvar Snees* (m), *Lars Bengtson* (m) och *Kerstin Rossipal* (kd), bilaga 1.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret ingår i spegelgruppen för det internationella standardiseringsarbetet inom European Committee for Standardization (CEN) inom delprojektet "Prevention of Crime – Urban

Planning and Building Design", med projektledare hos Swedish Standards Institute (SIS) sedan slutet av 1990-talet.

Stadsbyggnadskontoret välkomnar ett program med övergripande mål för stadens brottsförebyggande arbete. Kontoret kan bidra med metodiskt brottsförebyggande i planeringen för att uppfylla de mål som programmet anger, "att minska sannolikheten för brott och reducera skadeverkningarna (inklusive rädsla) av brott." Kontoret har medverkat i utarbetandet av handboken "BO TRYGGT 05", som sedan den 13 september 2005 finns på www.botryggt.se. Den lägger en plattform av grundkunskap kring brottsförebyggande i främst bostadsbebyggelse. Projektledningen har legat hos länspolisen i Stockholm och inom referensgruppen finns representerade de flesta aktörer inom byggnads- och bostadsföretag som verkar i staden. Förankringen av handboken är därför bred och arbetsmetoderna tillämpas redan med framgång. Brottsförebyggande i planerings- och genomförandeskedena kan underlätta den sociala kontrollen och därmed minska brottsbenägenheten och försvåra genomförandet.

Den består inledningsvis av grundläggande resonemang, "anvisningar" och fortsätter som en handbok för "bebyggelse", de olika skedena inom planerings- och genomförandeprocessen för nybyggnad, liksom för ombyggnad och upprustning samt fortlöpande förvaltning. Den avslutas med förslag till "checklistor", kontrollprogram som kan projektinriktas. I utredningsarbetet medverkade kontoret i två verkstäder, "workshops" för att pröva resonemangen mot dels planläggning av Beckomberga sjukhusområde, dels programarbetet för bebyggelse på Norra Station.

Metoderna för brottsförebyggande fungerar och positiva exempel finns i bl. a. Hammarby Sjöstad och Ärvinge vid Kista. Att planera rätt kostar inte, utan ger bra effekt direkt och besparingar på sikt. En trygg bostadsmiljö värderas högt.

Ett brottsförebyggande tänkande i programarbete, detaljplanering, bygglovsgranskning och vid beslut om godkännande av kontrollplan bör minska sannolikheten för brott och reducera skadeverkningarna, inklusive rädslan för brott. De övergripande målen kan fungera som utgångspunkt för kontorets arbete. Ett av de fem delmål som ingår i programmet syftar till att stärka den formella och informella sociala kontrollen i stadsmiljön. Det kan uppfyllas som ett resultat av god utformning, noggrant genomförande och långsiktigt välplanerad förvaltning. Övriga delmål kan troligtvis te sig enklare att uppnå som ett resultat av samma insatser.

Förutsättningar att uppnå målen finns i den kunskapsbank som finns tillgänglig genom BO TRYGGT 05. Vissa resurser erfordras dock för att sprida kunskaperna och erfarenheterna inom kontoret.

Länspolisen i Stockholm använde kunskap från Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg samt Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Forskning finns även inom Stockholms

Universitet. Staden kan bidra till kunskapsuppbyggnaden med vissa kompletterande utredningar och statistiskt underlag. Denna del av stadens arbete bör dock vara begränsad. Tid och kostnader för detta bör inte dominera verksamheten.

Beslutsunderlagen kan göras tydligare inom ramen för det pågående arbetet med planering. Enskilda projekt kan hitta stöd i kommande översiktsplanering, som följdriktigt bör behandla frågor kring brottsförebyggande arbete.

Det ökade engagemanget kan stärkas med råd och riktlinjer från ett centralt brottsförebyggande råd om det får ett kansli med erforderliga resurser. Stadsbyggnadskontoret bör kunna inrätta en koordinator för kontorets eget arbete. Denna lösning kan ersätta ett förslag med remisshantering, vilket verkar onödigt tidskrävande och tungarbetat.

Nätverksarbete och koordinatörer som arbetar inom förvaltningarna kan ha kontakt med det centrala rådets kansli, vilket medger ett flexibelt användande av resurser.

Samverkan är av största vikt. Ingen verksamhet når ensam ett gott resultat inom det brottsförebyggande arbetet. Samverkan bör uppmuntras och vara en förutsättning vid programarbete.

Kostnader för facknämnden bör inskränka sig till intern utbildning av de anställda samt deltidsuppgiften att vara koordinator för det brottsförebyggande arbetet inom förvaltningen. Kommunikationsplanens ambition att finnas tillgänglig på Internet är lovvärd, medan fördelning av fyra teman för utbildning med ett om året verkar vara en utdragen process. En kortare tidsperiod förordas.

Uppföljningen kan ske i verksamhetsprogram och deras utvärdering och revision.

Trafiknämnden beslutade den 25 oktober 2005 att i huvudsak besvara kommunstyrelsens remiss med kontorets utlåtande och att därutöver anföra följande.

Nämnden anser att det är viktigt att även ta med personalperspektivet i remissvaret. Många av de anställda inom verksamheterna är utsatta för både våld och hot i sin yrkesutövning. Detta skall givetvis beaktas i stadens brottsförebyggande program.

Reservation anfördes av *Sten Nordin* (m), *Helena Bonnier* (m), *Regina Öholm* (m), *Madeleine Sjöstedt* (fp), *Claes Fleming* (fp) och *Björn Nyström* (kd), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontorets brottsförebyggande arbete riktar främst och endast in sig på den fysiska miljön, där åtgärderna antingen syftar till att minska rädslan för brott eller förhindra att brott äger rum. Trafikkontorets ansvar för det brottsförebyggande arbetet torde vara belysning, klottersanering och upplåtelser.

I det arbete med belysning som bedrivs inom kontoret är de brottsförebyggande aspekterna ledstjärna. Trafikkontoret deltar i s.k. trygghetsvandringar i stadsdelarna, tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, och samverkar med de brottsförebyggande koordinatorena i stadsdelarna. Rätt placerad belysning av rätt typ minskar känslan av otrygghet och kan även verka preventivt. I sammanhanget bör påpekas att en väl underhållen belysning i staden kommer alla tillgodo.

Polismyndighetens handbok Bo Tryggt 05 (www.botryggt.se) utgör ett viktigt instrument för att de brottsförebyggande aspekterna skall komma in i ett så tidigt skede som möjligt i all planering.

I det brottsförebyggande arbetet är kampen mot klottret en viktig del. Med skärpningen av den straffrättsliga lagstiftningen mot skadegörelse, som trädde i kraft den 1 januari 2004, har staten fått ett bättre verktyg. Med samverkansgruppen mot klotter, inrättad av kommunstyrelsen 2005-02-23, kan den samverkan och samordning som eftersträvas uppnås i hela stadens verksamhet. Trafikkontoret deltar aktivt i samverkansgruppen.

Den tredje delen i trafikkontorets brottsförebyggande arbete har med upplåtelser att göra.

Gatuavdelningens markupplåtelsebyrå reglerar upplåtelser av olika slag. Detta sker i samarbete med polis och branschföreningar. Byrån kontrollerar vandel och för i upplåtelseavtalen in villkor som även verkar brottsförebyggande. Att stegar skall vara uppdragna efter avslutat arbete intill fasader, att kiosker inte innebär stora men för genomsiktighet i gaturummet, eller skapar skymda prång är bara en del. I villkoren regleras också skyldigheten att hålla den upplåtna platsen ren och snygg och fri från klotter. Upplåtelseavtalen kan också, om den bokstavligen kartläggning av brott som föreslås i programmet kommer till stånd, användas för att förhindra brott.

Trafikkontoret välkomnar ett brottsförebyggande program för Stockholm. Trafikkontoret har i dag ett gott samarbete med koordinators och de brottsförebyggande lokala råden och ser gärna att de utvecklas. Kontoret vill dock betona vikten av att det brottsförebyggande arbetet sker integrerat i stadens verksamheter, som i dag sker på trafikkontoret. Att på trafikkontoret inrätta en koordinatorsjänst skulle leda till att vars och ens ansvar tunnades ut, snarare än att kompetens förstärktes.

Utbildningsnämnden beslutade den 20 oktober 2005 att överlämna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som remissvar.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm m.fl.* (fp), *Cecilia Brink* (m) och *Jonas Vikman* (kd), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av *Lovisa Morén* (mp), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänstutlåtande daterat den 23 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen vill betona att en fungerande skolgång, d.v.s. utbildning i sig, är en av stadens viktigaste brottsförebyggande verksamheter. Förvaltningen anser dock att koordinatorena främst bör finnas i stadsdelarna och knytas till de lokala brottsförebyggande råden. Som ett led i detta bör gymnasieskolorna, kommunala såväl som fristående, ingå i de lokala brottsförebyggande råden i de stadsdelar där skolorna är belägna. Det är viktigt att respektive skola verkar i det område där den är lokaliserad i en samverkan mellan närpolis, grund och gymnasieskola, socialtjänst, lokala näringsidkare etc. Gymnasieskolorna bör kunna bidra med ytterligare kunskap och initiativ och därmed bredda det lokala brottsförebyggande arbetet. Förvaltningen anser däremot att det är av vikt att utbildningsförvaltningen är representerad i det centrala stadsövergripande rådet.

Utbildningsförvaltningen menar vidare bl.a. att för stor vikt i programmet lagts vid strukturer för framtagande av ytterligare forskningsresultat och för lite vid förslag på hur det konkreta arbetet ska bedrivas. Förvaltningen anser att det centrala brottsförebyggande kansliet endast bör bestå av ett fåtal tjänstemän. Större uppföljningar och utvärderingar kan ske via projekt. Utbildningsförvaltningen anser vidare att programmet saknar organisation för att sprida den kunskap om brottsförebyggande åtgärder som byggs upp mellan stadsdelarna.

Förvaltningen saknar även beräkningar av kostnader för fortbildningsinsatser av personal och för konkret förebyggande arbete i skolorna och i stadsdelarna m.m. för att kunna uppskatta och riktigt kunna ta ställning till de reella kostnaderna för det brottsförebyggande programmet. Utbildningsförvaltningen ser det dock inte som troligt att förvaltningens insatser kan ske inom förvaltningens nuvarande ekonomiska ramar.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att ställa sig bakom förvaltningens yttrande.

Särskilt uttalande gjordes av *Désirée Pethrus Engström* (kd) och *Kristin Swanberg* (fp), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av *Jan Tigerström m.fl.* (m), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positivt till programmets inriktning och förslag. Vi vill dock lyfta fram och kommentera några punkter.

Förvaltningen har i tidigare sammanhang uttryckt en viss tveksamhet till behovet av ett centralt brottsförebyggande råd. Detta beroende på att Stockholm är så stort, så att det konkreta arbetet bör brytas ned på stadsdelsnivå för att nå effekt och bli meningsfullt. Om ett centralt råd inrättas, bör rådet främst bidra till styrning mot tydliga mål. Arbetet ska syfta till att skapa en bred samverkan på ett övergripande plan.

En stor del av det brottsförebyggande arbetet bör utföras *lokalt* för att bli effektivt. I det brottsförebyggande arbetet ska insatser för att stödja och hjälpa barn, ungdomar och brottsoffer prioriteras. I samverkan med Hässelby-Vällingby SDF och närpolicen har Bromma startat en verksamhet för *stöd till unga brottsoffer* och *medlingsverksamhet*.

Det brottsförebyggande arbetet bör koordineras med det drogförebyggande arbetet. Brottsförebyggande insatser där flera aktörer är involverade och samverkar mot samma mål bör prioriteras. Ett exempel på sådan samverkan är stadsdelens klotterprojekt "TAG'A NER.

Inom programmet föreslås att det inom de mest relevanta förvaltningarna och bodelagen ska inrättas en funktion för koordinering av det brottsförebyggande arbetet. Förvaltningen ser positivt på förslaget under förutsättning att dessa tillförs medel. Det är viktigt att det lokala drog- och brottsförebyggande arbetet inom stadsdelen samordnas.

Ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete förutsätter en kunskap om både orsaker till brott och om brottsförebyggande metoder. Den administrativa stödfunktion som föreslås, behövs för att inhämta och sprida sådan kunskap. Denna funktion bör samordnas med andra verksamheter i staden som t.ex. Precens, FoU-enheten och utrednings- och statistikkontoret och därutöver samarbeta med polisen.

Det brottsförebyggande arbetet har inte någon huvudägare utan en mängd delägare. Att förebygga brott är allas ansvar. Ett effektivt resultat förutsätter att flera olika åtgärder samordnas. Att brott begås ofta beror på en mängd olika faktorer. För ett effektivt brottsförebyggande arbete krävs, förutom en god samverkan och planering, att varje medverkande part låter sin ordinarie verksamhet genomsyras av tanken att det är där det brottsförebyggande arbetet ska bedrivas.

I finansborgarrådets förslag till budget för 2006 tillförs stadsdelsnämnderna resurser motsvarande 9,5 mnkr för att kunna implementera det brottsförebyggande programmet, vilket bör ge goda förutsättningar för att påbörja detta arbete.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslutade den 20 oktober 2005 att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Hans Larsson m.fl.* (fp), och *Birgitta Axén m.fl.* (m), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av *Göran Holmström* (kd), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Sedan ett par år tillbaka bedrivs ett brottsförebyggande arbete i förvaltningen enligt det föreslagna programmets intentioner. Efter att ha skaffat sig kunskap om lokala förhållanden har åtgärder prioriterats och planerats i samarbete med polis, förvaltningens verksamheter och andra berörda aktörer. Förvaltningen anser att programmet lyfter fram viktiga utvecklingsområden i det brottsförebyggande arbetet. Förvaltningen är däremot tveksam till inrättandet av ett i staden centralt BRÅ av den storlek som föreslås. Erfarenheterna hitintills är att det är den lokala förankringen i arbetet som är framgångsrik och att det i stället är på den nivån resurserna ska läggas. Däremot behövs en central funktion för inhämtande av kunskap och för samordning av stadens gemensamma frågor, exempelvis gemensamma ungdomsfrågor och åtgärder för att förhindra våld i samband med idrottsevenemang.

Farsta stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att överlämna stadsdelsförvaltningens remissvar till kommunstyrelsen som sitt eget.

Särskilt uttalande gjordes av *Birgitta Holm m.fl.* (m), *Madeleine Sjöstedt m.fl.* (fp) och *Bertil Fredriksson* (kd), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser i huvudsak positivt på programmets inriktning och förslag.

Förvaltningen anser att ett centralt brottsförebyggande råd främst ska bidra till styrningen mot tydliga mål och medverka till utvecklingen av den samverkan som behövs mellan olika verksamheter och aktörer.

Ett effektivt och konkret brottsförebyggande arbete bör dock utföras lokalt.

Som en drivkraft för det lokala drog- och brottsförebyggande arbetet finns i dag s.k. drogsamordnare som staden finansierar med bidrag från länsstyrelsen och i vissa stadsdelar koordinatörer som närpolisen finansierar. Förvaltningen ser modellen som möjlig att tillämpa i staden som helhet. Staden bör värna om de drogsamordnare som idag inte är fullt finansierade och se till att de har möjlighet att bli kvar. Ytterligare medel för detta lokala arbete kan behöva tillföras.

Den centrala stödfunktionens uppgift bör vara att se till att kunskapsbaserade metoder finns att tillgå, att nya metoder prövas och kunskap om metoder sprids. Storleken på den centrala funktionen med sju eller åtta heltidstjänster förefaller dock vara i överkant. Resurser som denna stödfunktion bör samarbeta med finns, dels inom Precens, FoU-enheten, utrednings- och statistikkontoret, dels inom polisen.

För att ett brottsförebyggande råds arbete skall bli effektivt behövs att deltagarna har mandat för uppgiften. Det måste också finnas tillräckliga ekonomiska förutsättningar om det brottsförebyggande programmet ska kunna genomföras.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutade den 20 oktober 2005 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och översända det som sitt remissyttrande till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Abit Dundar m.fl. (fp)* och *Anita Stenlund m.fl. (kd)*, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Margareta Cederfelt m.fl. (m)*, bilaga 1.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Tanken med ett brottsförebyggande program för staden är god och inget finns att invända mot de mål som presenteras i det aktuella programförslaget. Förslaget är emellertid svårläst och skulle vinna på att omdisponeras så att det blir tydligare vilka punkter som avser stadsdelsnämnderna och vilka som huvudsakligen berör övriga nämnder och styrelser. Programmet är också otydligt vad gäller vad som är tvingande eller ej för verksamheterna. På många ställen anges att saker ”bör” göras. Om det i själva verket betyder att saken i fråga ”ska” göras måste det sägas klart ut.

Förvaltningen anser att det brottsförebyggande arbetet inte kan skiljas från det drogpreventiva. Det brottsförebyggande programmet bör därför mer länkas samman med de drogförebyggande insatser som görs i staden i enlighet med det s.k. STAN-programmet.

Trots att samordning av brottsförebyggande åtgärder har pågått i staden sedan 1989 är programförslaget mycket allmänt hållet och innehåller inte någon utvärdering av det arbete som redan gjorts och endast några få förslag finns på konkreta åtgärder. Det flesta punkterna i programmet handlar istället om att utöka kunskaperna genom att göra undersökningar, ta del av statistik och forskning etc. samt att sprida dessa kunskaper.

En så stor satsning som föreslås, 100-140 mnkr för den första fyraårsperioden, måste grundas på just kunskap och redan vunnit erfarenhet. Förslaget bör därför omarbetas utifrån de rön som gjorts i arbetet vid t.ex. Precens och det bör anges vad ett

centralt kansli kan tillföra staden utöver det som Precens gör. I det reviderade förslaget bör nämnderna och styrelserna få vägledning till vad som är viktigast att göra inom olika verksamhetsområden. Det är viktigt att programmet blir så konkret och tydligt som möjligt för att det ska få genomslagskraft.

Om det brottsförebyggande arbetet ska få en annan ställning i staden än det hittills haft måste det övergripande målet samt delmålen in i det ordinarie budgetarbetet och ILS, så att det uppmärksammas och följs upp i samband med verksamhetsplanering etc. Om arbetet ska få beständighet i stadsdelsförvaltningarna krävs också att frågan om finansieringen av verksamheten är löst. Om brottsamordningen ska inordnas i det ordinarie arbetet måste finansieringen ske på annat sätt än genom tillfälliga projektmedel. Eftersom många stadsdelsförvaltningar sannolikt har stora svårigheter att finansiera preventionsarbete inom befintliga budgetramar krävs att staden anslår centrala medel för att bekosta det långsiktiga arbete som kommer att behövas.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade den 25 oktober 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.

Reservation anfördes av *Fredrik Wallén (kd)*, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Helen Jäderlund Eckardt m.fl. (fp)*, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Catharina Hillerström Vagli m.fl. (m)*, bilaga 1.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget. Med några mindre justeringar har programmet förutsättningar att bidra till att utveckla och tydliggöra stadens och stadsdelens brottsförebyggande arbete.

I programmet föreslås att ett centralt råd inrättas i syfte att ge det brottsförebyggande arbetet ett övergripande perspektiv. För att undvika oklarheter kring ansvarsfördelning och mandat för de olika råden bör detta förtydligas i programmet.

Det brottsförebyggande arbetet sker i stadsdelarna. Många väl fungerande brottsförebyggande verksamheter finns redan i stadsdelarna. Det centrala rådet och kansliet skulle kunna bli ett bra stöd för de redan fungerande lokala råden och verksamheterna och en motor för de stadsdelar som ännu inte kommit igång med sina lokala råd.

I samtliga stadsdelar finns idag samordnare för det drogförebyggande arbetet finansierade av länsstyrelsen, socialtjänstförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. I ett antal stadsdelar har samordnaren även brottsförebyggande uppgifter. I stadens södra stadsdelar finns även brottsförebyggande koordinatörer finansierade av polismyndigheten (närpolis). Denna modell med både drog- och brottsförebyggande samord-

nare och koordinatörer har visat sig fungera väl och borde förespråkas som en modell för hela staden.

För att ge stadsdelarna möjlighet att uppnå de högt ställda målen i programmet bör staden ställa upp med de ekonomiska resurser som kommer att behövas. Det bör då tas hänsyn till stadsdelarnas olikheter vad gäller exempelvis invånarantal och eventuell hög kriminalitet.

Stöd till metodutveckling och spridning av evidensbaserade metoder samt insamling och analys av statistik bör vara en central uppgift för det centrala rådet och kansliet, som stöd för de lokala verksamheterna.

För att det centrala rådet och kansliet ska kunna arbeta offensivt och vara ett effektivt stöd för de lokala verksamheterna måste de medel som föreslås beviljas. En stor risk finna annars att intentionerna med det brottsförebyggande programmet inte kommer att uppfyllas.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att godkänna stadsdelsförvaltningarnas förslag till yttrande.

Reservation anfördes av *Margareta Björk m.fl.* (m) och *Patrik Holmberg* (kd), *bilaga 1*

Särskilt uttalande gjordes av *Margareta Björk m.fl.* (m), *bilaga 1*.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslutade den 20 oktober 2005 att som svar på remissen till stadsledningskontoret överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande i ärendet.

Katarina-Sofia och Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltningars gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 20 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Södermalms stadsdelsförvaltningar har sedan 2003 haft ett gemensamt lokalt brottsförebyggande råd – Söderandan - i nära samarbete med bland annat närpolis, föreningar/organisationer och näringsliv. Arbetet har just präglats av ett brett samarbete med andra aktörer i stadsdelen. I arbetet med att hitta former som stärker trygghetsupplevelsen för boende, besökare och näringsliv ser förvaltningen att näringslivets inblandning och olika organisationer och föreningars engagemang står för en stor del av genomslagskraften. Likaså är närpolisens engagemang av mycket stor vikt. En tydligare ansvarsfördelning och resursfördelning saknas i programmet avseende polisens och förvaltningarnas/bolagens roll.

Definitionen av det övergripande målet är vitt vilket ökar möjligheterna för alla att känna sig berörda. Utöver detta är det viktigt att ge utrymme, som också föreslås, för

nämnder och styrelser att själva prioritera vilka av de fem delmålen som är mest relevanta för deras verksamhet. Däremot är det tveksamt varför inte t.ex. stadsdelarna själva kan bestämma alla pilotprojekt som stadsdelen anser sig vilja delta i. Att det däremot sker en stöttning centralt vad gäller planering och samordning samt utvärdering är mycket bra och nödvändigt för att i en förlängning få till stånd insatser som går att utvärdera effekterna av.

Det är angeläget att en samverkan kring alkoholtillstånden skapas inom ramen för det brottsförebyggande arbetet.

Stadsdelsförvaltningarna föreslår också att en presentation av programmet till medborgarna utformas på flera språk och för olika eventuella handikapp.

För övrigt anser stadsdelsförvaltningarna att programmet är en bra vägledning där bland annat kombinationen av koordinatörer på de olika förvaltningarna och bolagen tillsammans med ett centralt stöd ökar möjligheterna att få en bra genomslagskraft till ett fungerande brottsförebyggande arbete i staden.

Kista stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till stadsledningskontoret som remissvar.

Särskilt uttalande gjordes av *Birgitta Wahlman m.fl.* (m), (kd) och (fp), *bilaga I*.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Det lokala brottsförebyggande arbetet i Kista stadsdel är i en intensiv utvecklingsfas som ligger helt i linje med Stockholm stads brottsförebyggande program.

Styrkan med Stockholm stads brottsförebyggande program är helhetsperspektivet som genomsyrar programmet. Samtidigt tydliggörs behovet av den lokala koordinatör /samordnaren i varje stadsdel. Koordinatören bör vara nära knuten till förvaltnings-/bolagsledningen och ha erforderlig kompetens om orsaker till brott och brottsförebyggande metoder. Det är av stor relevans att koordinatörer/samordnare i varje stadsdel har kontakt med varandra över stadsdelarna och har kontakt med den strukturella nivån.

Enligt vår mening kompletterar det lokala och centrala arbetet varandra och det finns starka beröringspunkter med annat förebyggande arbete i staden där samordningsvinster kan göras. STAN- programmet (Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program) går hand i hand med Stockholm stads brottsförebyggande program, ett bra exempel är rekommendationerna vad gäller alkoholservering/utskänkningstillstånd.

Det är viktigt med ett centralt brottsförebyggande råd som tar hand om frågor som är angelägna för hela staden. Det centrala rådet bidrar till att skapa bättre förutsätt-

ningar för det lokala arbetet och till att få till stånd en övergripande samordning av det generella brottsförebyggande arbetet för Stockholms stad. Följande frågor om det centrala rådet bör förtydligas i programmet: Vad är deras uppgift? Vad har de för mandat? Vem ska vara med i rådet? Kan de arbeta mot Nationella BRÅ med opinionsbildning?

Ett förslag från Kista stadsdelsförvaltning är att representanter, från stadens olika geografiska områden ska vara med, t.ex. Järva, Västerort, City och Söderort.

Vi finner det positivt att kvinnofrid är en del av programmet. En sakkunnig i frågan bör vara med i det centrala rådet.

I programmet talas det om ett brottsförebyggande kansli som behövs för att backa upp det centrala rådet, ge det styrfart och bereda ärenden. Att kansliet bör ligga organisatoriskt under Precens tycker vi är naturligt. Här behövs det också ett förtydligande av kansliets roll, finansiering, samt kansliets personals arbetsfördelning. Arbete som utförs av kansliet ska inte utföras någon annanstans; det är viktigt att dubbelarbete inte förekommer.

Programmet ställer stora krav på stadens förvaltningar. Denna inriktning måste även resultera i att staden ställer upp med de ekonomiska resurser som krävs för att uppnå och upprätthålla dessa höga mål. Områden med högre kriminalitet och boende som är kriminella bör prioriteras och få mer anslag vilket poängteras i programmet. Samfinansiering är en viktig fråga men vilka aktörer ska vara med och samfinansiera detta är otydligt. Ska det ske inom ramen för den egna stadsdelen?

Att samla in statistik om brott och brottsoffer som även går att bryta ned på stadsdelsnivå, som ett underlag för det brottsförebyggande arbetet, är ett bra förslag.

När det gäller lokala kartläggningar av brott och upplevelser av brott är frågan vem kommer att genomföra dem och huruvida ökade ekonomiska resurser kommer att behöva skjutas till.

Kista stadsdelsförvaltning är positiv till det nya brottsförebyggande programmet som utgör ett övergripande ramverk för ett gemensamt utvecklingsarbete. I programmet redogörs tydligt för delmålen och de särskilda prioriteringarna samt förslag på hur detta kan uppnås. Detta gäller i staden som helhet inom brottsförebyggande områden och bidrar till att skapa bättre förutsättningar för det lokala arbetet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade den 20 oktober 2005 att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag.

Stadsdelsnämnden anförde därutöver följande.

Målet för det brottsförebyggande arbetet är att minska sannolikheten för brott och reducera skadeverkningar (inklusive rädsla) av brott i Stockholm stad.

Mot bakgrund av ovanstående så känns det tillfredsställande att brottskurvan faktiskt har planat ut sedan 1990-talet lite i motsats till den bild massmedia ofta förmedlar.

Vi tror på nödvändigheten av att det brottsförebyggande arbetet bedrivs både lokalt i stadsdelen och centralt övergripande för staden. Inte minst mot bakgrund av att det brottsförebyggande arbetet måste samordnas med stadens övriga insatser som har bäring på det brottsförebyggande arbetet.

Det är också så att när det gäller antalet brott så finns det en särskild storstadsproblematik som måste beaktas. Antalet brott är inte bara numerärt högre i Stockholm därför att vi är fler, utan det är även så att antalet brott är fler när man räknar i snitt per individ.

Nämnden instämmer inte i förvaltningens skrivning om graffitikurser genom Kulturskolan.

Reservation anfördes av *Didar Samaletdin m.fl. (fp)*, *Mats G Nilsson m.fl. (m)* och av *Birgitta Borg (kd)*, bilaga 1.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar ett gemensamt brottsförebyggande program för staden.

I medborgarenkäten 2004 har Kungsholmen de nästa bästa (lägsta) siffrorna i staden på frågan ”obehagligt att gå ensam hem genom stadsdelen när det är mörkt” samt fjärde bästa siffran angående bedömd situation för klotter/nedskräpning/skadegörelse och trygghet i stadsdelen.

En viktig brottsförebyggande fråga för hela staden är att bekämpa klotter och liknande skadegörelse.

I programmet ligger tyngdpunkten på den ”problemorienterade processen”. Breda och generella kartläggningar efterfrågas. Här finns en risk att aldrig komma ur den processen och till konkreta åtgärder. Mer tid bör ägnas åt vad som hittills varit effektivt och upplevts positivt av stadens medborgare och sedan göra mer av det.

Förvaltningen anser att man generellt bör vara mycket försiktig med att bygga upp nya centrala funktioner, avdelningar och enheter. I stället för att plussa på med nya enheter och tjänster är det bättre att se vilka resurser man redan har och kanske förändra uppdrag och arbetsuppgifter för dessa.

Förvaltningen är även skeptisk till förslaget om att stadsdelsförvaltningarna ska inrätta s.k. koordinatortjänster. Istället för att öronmärka tjänster är det effektivare att kommunfullmäktige och kommunstyrelse ger konkreta uppdrag till nämnder och förvaltningar och följer upp dessa, men lämnar till nämnder och förvaltningar att lösa uppdragen på bästa och effektivaste sätt.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att överlämna och återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Magnus Hellström och Daniel Somos (båda m), Karin Berggren, Elisabet Abelson och Christine Blankenburg (alla fp) samt Andreas Sturesson (kd), bilaga 1.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande. Förvaltningen vill också särskilt betona vikten av vissa utgångspunkter och förutsättningar i programmet: kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete, lokal förankring, centralt stöd, ekonomiska förutsättningar och samverkan.

För att uppnå effektivitet i det brottsförebyggande arbetet krävs att flera aktörer gemensamt och samtidigt agerar utifrån sina verksamhetsområden. För att möjliggöra detta så måste olika delmoment ske; rådande problembild måste uppfattas som problem av alla parter, aktuella åtgärder måste anses vara viktiga för alla parter och tidsplaneringen för genomförande av processen måste gemensamt överenskommas mellan alla parter.

Lokal förankring i den problemlösande processen är ett effektivt tillvägagångssätt i brottsförebyggande arbete. Här utgör de lokala brottsförebyggande råden en viktig del i processen. Det är de lokala problembilderna som måste styra det lokala arbetet. Brottmönstret skiljer sig mellan storstad och landsbygd men den fördelar sig också olika mellan stadsdelar och ibland till och med från ett kvarter till ett annat. Det betyder att det inte går att besluta om stadsövergripande metoder eller insatser mot en viss brottstyp. Det kan heller inte beslutas om en specifik metod för lösning på problem.

De lokala brottsförebyggande råden behöver, inte sällan, utföra åtgärder för vilka de inte innehar beslutsrätt. T.ex. ekonomiska beslut, ombyggnationer, trafikomläggning etc. Detta betyder att det är av stor vikt för det brottsförebyggande arbetet i Stockholms stad att det finns lokala brottsförebyggande råd och ett centralt råd samt att detta råd innehar en organisatorisk hemvist som medger beslutanderätt. Ett centralt råd kan vara till stor hjälp för att genomföra t.ex. offer- och trygghetsundersökningar, probleminventering och samordning mellan lokala råd med liknande problembilder.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade den 20 oktober 2005 att besvara remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Inge-Britt Lundin m.fl. (fp) och Sebastian Cederschiöld m.fl. (m), bilaga 1.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Det är positivt att man nu arbetat fram ett förslag till brottsförebyggande program för Stockholms stad. Den höga brottsligheten och den rädsla för att utsättas för brott som många upplever talar för att det finns starka skäl att på bred front vidta åtgärder för att söka minska brottsbenägenheten och öka tryggheten för de människor som bor och vistas i staden. Nämnder och styrelser har givetvis en viktig roll i dessa sammanhang och ett ansvar för att inom sina resp. verksamhetsområden beakta brottsförebyggande aspekter och också vidta brottsförebyggande åtgärder.

Med tanke på de vitt skilda verksamhetsområden olika nämnder och styrelser ansvarar för är det förstås svårt att, i ett för staden gemensamt program, ange vilka åtgärder som rent konkret bör vidtas. Det presenterade förslaget är dock, som förvaltningen ser det, lite väl övergripande och allmänt hållet. Programmet ger en viss vägledning men för att omsätta programmet i faktiskt handlande krävs ett omfattande arbete från enskilda nämnder och styrelser.

För ett effektivt lokalt brottsförebyggande arbete är det därför viktigt att staden centralt inte bara förser stadsdelsnämnderna med statistiska underlag om förekomst och fördelning av olika typer av brott i resp. stadsdel utan också med information om verkningsfulla operativa metoder. Här har det centrala brottsförebyggande råd som föreslås inrättas en viktig roll.

Förvaltningen delar uppfattningen om att ledstjärnan i det lokala brottsförebyggande arbetet är god kännedom om lokala förhållanden. Som framgår av programmet visar erfarenheterna att de bästa effekterna av brottsförebyggande arbete uppnås i de fall flera olika aktörer samtidigt arbetar mot ett och samma mål. En viktig utgångspunkt för en fungerande samverkan uppges vara att skapa en gemensam problembild.

Förutsättningarna för samverkan skiljer sig emellertid mycket mellan olika förvaltningar och bolag och inte minst stadsdelsförvaltningarna emellan. I en stadsdel av Norrmalms karaktär är det sannolikt betydligt svårare både att samverka och skapa en gemensam problembild eftersom betydligt fler aktörer är inblandade än i en liten geografiskt väl avgränsad ytterstadsstadsdel där antalet samarbetspartners rimligtvis är färre och problembilden troligen mindre komplex.

Det finns inte enbart skillnader i brottsfrekvens och brottstyper mellan innerstadsstadsdelar och ytterstadsstadsdelar utan också rätt påtagliga olikheter innerstadsstadsdelarna emellan och där Norrmalm, genom sitt centrala läge, i vissa avseenden intar en särställning.

Vad gäller exempelvis ungdomsbrottslighet visar den en tydlig koncentration till innerstaden i allmänhet och till Norrmalm i synnerhet där en fjärdedel av antalet anmälda ungdomsbrott begås. Brottsligheten är koncentrerad till Centralen, T-Centralen, Sergels torg och Ähléns.

Hälften av alla anmälda ungdomsbrott begås i innerstadsstadsdelarna medan endast 16 procent av de misstänkta gärningsmännen är bosatta i innerstaden. Högst andel

”brottsdeltagande” ungdomar är bosatta i Rinkeby följt av Spånga-Tensta, Skärholmen och Vantör.

Enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) är även vissa andra typer av brottslighet koncentrerad till innerstaden medan gärningsmännen sällan är bosatta där.

Den ojämna fördelningen av brott inom Stockholms stad talar för att det brottsförebyggande arbetet måste ha olika inriktning beroende på resp. stadsdelsområdes karaktär. I en stadsdel som Norrmalm förefaller det mest naturligt att arbeta med s.k. situationell prevention, d.v.s. med koncentration på det som ”inbjuder” till brott medan man i vissa andra stadsdelar mera bör inrikta sig på s.k. social prevention, d.v.s. söka påverka människors benägenhet att begå brott.

Det finns alltid en risk för att program av den typ som nu presenterats är svåra att realisera och att man därför inte uppnår de effekter som eftersträvas. Det är möjligt att förutsättningarna för att förverkliga intentionerna i programmet skulle bli större om staden centralt beslutar att en viss typ av insatser ska prioriteras under något eller några år, exempelvis personrån eller våld mot kvinnor.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Kerstin Gustavsson m.fl. (m), bilaga 1

Särskilt uttalande gjordes av Svante Kindberg m.fl. (fp), bilaga 1.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen i Rinkeby är i stort positiv till förslaget med ett centralt brottsförebyggande råd och en central kansliorganisation, men ser att det finns vissa värden som bör beaktas. Brottsförebyggande arbete är komplext och fenomen som brott och trygghet är svåra att påverka därför krävs det att förutsättningarna för att uppnå målen särskilt prioriteras. Förvaltningen vill därför lyfta fram delar av programmet som extra viktiga.

I Regeringens nationella brottsförebyggande program ”Allas vårt ansvar” (Ds 1996:59) står att läsa ”*Ansaret för kampen mot kriminaliteten vilar ytterst på staten men för att den skall få genomslag på den lokala nivån krävs att alla goda krafter samverkar och att kampen förs på bred front*”. Detta betyder att samverkan måste ske både internt och externt. För att uppnå effektivitet i det brottsförebyggande arbetet krävs att flera aktörer gemensamt och koordinerat agerar utifrån sitt verksamhetsansvar. Av den anledningen är det av största vikt att man på lokal nivå är överens om vilka brott- och trygghetsrelaterade problem man har samt hur dessa skall lösas och av vem.

De lokala brottsförebyggande råden ute i stadsdelarna är ofta beroende av att andra aktörer inom staden agerar. Det kan t.ex. röra gatubilden med trafik- och belysningsproblem, de kommunala bostadsbolagens agerande då det rör andra- och tredjehandsuthyrningar eller skötsel av utemiljön eller andra problemområden som starkt kan bidra till både minskad brottslighet och ökad trygghet (se Bo Tryggt 05). Här kan ett centralt brottsförebyggande råd med rätt aktörer bli en framgångsfaktor.

Eftersom det lokala brottsförebyggande arbetet i stadsdelarna, bland annat i Rinkeby, är i en utvecklingsfas anser stadsdelsförvaltningen att det är bra med ett centralt brottsförebyggande råd där övergripande perspektiv på det brottsförebyggande arbetet kan diskuteras och viktiga inriktningar kan beslutas. Ett centralt brottsförebyggande råd kan bidra till att arbetet synliggörs på bred front, vilket kan medföra att fler aktörer ansluter sig, och därmed bidrar till en positiv utveckling såväl på det centrala som på det lokala planet.

De viktigaste i det brottsförebyggande arbetet är dock de som agerar lokalt, bland annat finns det aktörer som staden ej styr över men som har stor påverkan på den lokala problembilden representerade i de lokala brottsförebyggande råden. Bland dessa kan nämnas privata bostads-bolag och det lokala näringslivet. Det är således av största vikt att man i ett centralt brottsförebyggande råd inte styr över hur det lokala arbetet skall gå till samt vad som skall prioriteras lokalt. Lokal förankring i den problemlösande processen är ett effektivt tillvägagångssätt i brottsförebyggande arbete. Här utgör de lokala brottsförebyggande råden en viktig del.

Det är de lokala problembilderna som måste styra det lokala arbetet. Brottsmönstret skiljer från stadsdel till stadsdel och ibland till och med från en gata till en annan. Detta betyder att det inte går att besluta om stadsövergripande insatser mot vissa brottstyper. Dessa fördelar sig dessutom olika mellan platser, veckodagar och tidpunkter och det är de lokalt rådande problembilderna, som måste avgöra vilken prioritering som skall göras. Metoder för att lösa problem som prioriterats kan i vissa fall dessutom vara olika beroende på sammanhanget.

Ett centralt kansli skulle kunna stå för omvärldsbevakning, överblicken över hela staden, centrala riktlinjer, kampanjer, gemensamma frågor som t.ex. kvinnofrid och brottsofferfrågor, statistiska undersökningar och analyser samt utvärderingar och utbildningar. Det blir då en viktig stödfunktion till de lokala brottsförebyggande råden.

Ett intressant grepp som föreslås i programmet är att få med övriga nämnder och förvaltningar i det brottsförebyggande arbetet. En förutsättning för att detta skall kunna nå framgång är att det centrala brottsförebyggande rådet/kansliet inrättas utifrån en central plattform och ej från en fackförvaltning (Se tryggare och mänskligare Göteborg). En farhåga är om man beslutar att lägga ansvaret/kansliet på en facknämnd är att övriga nämnder inte bryr sig om frågan i tillräcklig utsträckning. I Nacka provade man 1998 att lägga ansvaret för det brottsförebyggande arbetet på socialförvaltningen, detta medförde att de nämnder som, i "Allas vårt ansvar" anda, borde ha deltagit i processen som stadsplanering, gatu- och fastighetskontor m.m. uteblev. Detta åtgärdades efter hand och den organisatoriska placeringen för det brottsförebyggande arbetet blev kommunstyrelsekontoret.

Stockholm har redan idag ett ganska väl utvecklat socialt förebyggande arbete, detta kan naturligtvis förbättras bland annat genom ett gott arbete i förskolan och skolan och ett gott samarbete mellan socialtjänst, skola och polis. Då det rör återfallsförbrytare d.v.s. tertiär social brottsprevention finns det utvecklingspotential, bland annat kan man tänka sig ett bättre samarbete mellan socialtjänst och kriminalvården/frivården.

Vad Stockholm saknar är strategier för att påverka situationer/platser där brott sker. Av den anledningen är det viktigt att det brottsförebyggande arbetet bedrivs i alla förvaltningar och bolag som kan påverka detta.

Rinkeby stadsdelsförvaltning anser att de åtgärder som skall genomföras i det brottsförebyggande arbetet skall finansieras av dem som äger problemen. Av den anledningen behövs det ingen separat finansiering för att ta fram åtgärder till de problembilder, man kommer fram till lokalt.

Koordinatorerna ser stadsdelsförvaltningen som den post som behöver finansieras, vi tror att det är svårt att få privata bostadsbolag och företagare att finansiera dessa även om det skulle ha ett stort pedagogiskt värde om så vore fallet. Det man betalar för blir man mer intresserad av och därmed bidrar det till en ökad kvalitet. Finansiering önskas dessutom för utbildningar på lokal nivå.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till stadsledningskontoret som sitt svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är införstådd med svårigheten att utforma ett brottsförebyggande program som ska omfatta samtliga stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag. Ett sådant program kan inte bli annat än allmänt hållet och kan inte pricka in verksamheternas specifika brottsproblem på ett konkret sätt och inte heller vad som är ett relevant brottsförebyggande program för stadens samtliga diversifierade verksamheter med sina olika demografiska och geografiska förutsättningar. Dessutom är brottsligheten av mycket olika karaktär och omfattning såsom den berör samhället i stort samt nämndernas och bolagens specifika verksamheter jämte dessa möjligheter att bedriva brottsförebyggande arbete. Förvaltningen är därför tveksam till ett program av denna övergripande om omfattande karaktär även om förvaltningen delar den övergripande inriktning som den anges i de fem delmålen samt att varje nämnd och bolag själv bör få välja de mål som är mest relevanta för respektive verksamhet.

Förvaltningens generella uppfattning är att det räcker med att det i budgetanvisningarna anges att respektive verksamhet ska ha en plan för det praktiskt brottsförebyggande arbetet med utgångspunkt från stadens övergripande mål och de delmål som föreslås i utredningen.

Mot denna bakgrund ställer sig förvaltningen tveksam till bl.a. inrättande av centralt råd och brottsförebyggande kansli. Förvaltningen kan i och för sig dela utredningens uppfattning om att det finns ett behov av centrala funktioner men inte med den inriktning, den omfattning och mängd aktörer som utredningen föreslår.

Förvaltningen kan se en central funktion under kommunstyrelsen enligt nedan.

Centralt råd under ledning av stadsdirektören med huvudsaklig uppgift att vara ett forum för stadsövergripande frågor och de konkreta frågor som kräver ett övergripande perspektiv kan lyftas från lokal nivå. I ett sådant råd bör bl.a. länspolischefen ingå. Antalet personer i rådet bör vara begränsat. Rådet bör till sitt förfogande ha ett mindre kansli på stadsledningskontoret.

Kansliets huvudsakliga uppgift ska vara att serva det centrala rådet i sakfrågor och övergripande utredningar. Vidare att göra sammanställningar av data jämte rapporter och analyser. Med fördel borde detta kunna göras i samarbete med USK (utrednings- och statistikkontoret) med nära koppling till polismyndigheten och deras statistikfunktioner och analysinstrument. Kansliet ska också kunna vara "kunskapsbank" samt ordna föreläsningar och seminarier av stadsövergripande intresse. Kansliet ska i princip inte bedriva något riktat arbete på lokal nivå i förhållande till stadsdelsförvaltningarna, fackförvaltningarna eller bolagen.

I marginalen vill förvaltningen notera att polismyndigheten som är den viktigaste samarbetsparten i stadens konkreta brottsförebyggande arbete i någon form borde ha fått utredningen på remiss för synpunkter. Även Brå borde ha givits möjlighet att lämna synpunkter. Sammanfattningsvis ställer sig stadsdelsförvaltningen tveksam till det föreslagna brottsförebyggande programmet.

Utredningen anger inte huruvida finansieringen är tänkt att ske genom omfördelning inom nämndernas nuvarande ramar eller utökad ram och inte heller på vilket sätt ett nyinrättat centralt råd och brottsförebyggande kansli m.m. ska finansieras.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att som svar på remissen överlämna och återopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Jan Jönsson m.fl.* (fp) och *Mikael Nordstedt m.fl.* (kd) samt *Bibbi Lagerqvist m.fl.* (m), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom det föreslagna brottsförebyggande programmet för staden. Förvaltningen vill särskilt betona vikten av vissa utgångspunkter och förutsättningar i programmet; kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete, lokal förankring, centralt stöd, ekonomiska förutsättningar och samverkan.

Det brottsförebyggande arbetet är komplext och brott och trygghet är s.k. tröga fenomen d.v.s. att de inte enkelt låter sig påverkas. För att uppnå förbättringar så skall

ett brottsförebyggande arbete vara kunskapsbaserat d.v.s. att vad som orsakar brott och vad som motverkar brott är väl känt. Detta betyder att det är nödvändigt att inrätta stödfunktioner som möjliggör detta. Såväl det lokala som stadsövergripande brottsförebyggande arbetet skall ha sin utgångspunkt i en problemorienterad process; kriminalstatistik, undersökningar (offer- och trygghetsmätningar). Dessutom skall arbetet utgå från en teoretisk bas.

I Regeringens nationella brottsförebyggande program "Allas vårt ansvar" (Ds 1996:59) står att läsa *"Ansaret för kampen mot kriminaliteten vilar ytterst på staten men för att den skall få genomslag på den lokala nivån krävs att alla goda krafter samverkar och att kampen förs på bred front"*. Detta betyder att samverkan måste ske både internt såväl som externt. För att uppnå effektivitet i det brottsförebyggande arbetet krävs att flera aktörer gemensamt och samtidigt agerar utifrån sina verksamhetsområden. För att möjliggöra detta så måste olika delmoment ske; rådande problembild måste uppfattas som problem av alla parter, aktuella åtgärder måste anses vara viktiga för alla parter och tidsplaneringen för genomförande processen måste gemensamt överenskommas mellan alla parter.

Lokal förankring i den problemlösande processen är ett effektivt tillvägagångssätt i brottsförebyggande arbete. Här utgör de lokala brottsförebyggande råden en viktig del i processen. Det är de lokala problembilderna som måste styra det lokala arbetet. Brottsmönstret skiljer sig mellan storstad och landsbygd men den fördelar sig också olika mellan stadsdelar och ibland till och med från ett kvarter till ett annat. Detta betyder att det inte går att besluta om stadsövergripande metoder eller insatser mot en viss brottstyp. Många brottstyper fördelar sig olika mellan platser, veckodagar och tidpunkter och det är de lokalt rådande förhållandena som måste avgöra vilken prioritering som skall göras. Det kan heller inte beslutas om en specifik metod för lösning på problem. Tillsynes liknande problem kräver ändå olika metoder för att effekt skall uppnås.

Detta betyder inte att det endast skall förekomma lokala brottsförebyggande råd. I en stad av Stockholms storlek finns det all anledning att inrätta ett centralt brottsförebyggande råd. Dels behövs det en samordning av stadens brottsförebyggande arbete och dels behövs en central beslutsfunktion. De lokala brottsförebyggande råden behöver, inte sällan, utföra åtgärder för vilka de inte innehar beslutsrätt. Detta betyder att det är av stor vikt för det brottsförebyggande arbetet i Stockholms stad att det finns lokala brottsförebyggande råd och ett centralt råd samt att detta råd har en organisatorisk hemvist som medger beslutanderätt.

Utöver detta så besitter inte de lokala råden alltid möjligheten att själva genomföra alla de arbetsuppgifter som är nödvändiga för ett effektivt arbete. I detta arbete kan ett centralt råd vara till stor hjälp, så kan t ex offer- och trygghetsundersökningar genomföras, probleminventering och samordning mellan lokala råd med liknande problembilder ske.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade den 20 oktober 2005 att godkänna stadsdelsförvaltningens utlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Ole-Jörgen Persson*, *Christer Grunder* och *Markku Sirviö* (alla m), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Ann-Katrin Åslund* (fp) samt *Patrick Simonson* (kd) och *Bengt Porseby* (fp), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Ett gemensamt brottsförebyggande program för Stockholms stad behövs liksom en koordinering med t.ex. det drogförebyggande arbetet. Vad förvaltningen däremot blir fundersam över är att programmet kommer först nu då många lokala brottsförebyggande råd i Stockholms stad under åren redan arbetat fram en fungerande lokal organisation och nätverk. Lokala krafter och förmågor får inte tappas bort i iveren att skapa gemensamma styrdokument utan måste få fortsätta att verka efter de lokala förutsättningarna.

Ett gemensamt kansli och råd skulle däremot kunna stå för de bitar som inte de lokala råden i dag mäktar med. Omvärldsbevakning, överblicken över hela staden, gemensamma frågor (exemplifierat med kvinnofridsfrågor) statistiska undersökningar och analyser samt utvärderingar och utbildningar är exempel på områden som tjänar på en central organisation och administration. En förutsättning för att detta ska kunna fungera är att man redan i stadens gemensamma program klart slår fast vad ansvaret centralt respektive lokalt ska ligga.

De lokala rådens ställning måste garanteras.

Vantörs stadsdelsnämnd beslutade den 20 oktober 2005 att åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Marie Ljungberg Schött m.fl.* (m), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Lillemor Tholander m.fl.* (fp) och *Henrik Ehrenberg* (kd), *bilaga 1*.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

I Vantör pågår ett brett brottsförebyggande arbete inom stadsdelsförvaltningens olika verksamheter i samverkan med boende, föreningar, bostadsföretag, polis och andra verksamma i Vantör. Inom barn- och ungdomsverksamheterna är det drog- och brottsförebyggande arbetet integrerat och den modell som redovisas som exempel i bilaga till programmet är hämtad från Vantör.

Genom att det finns en särskild samordnare för det drog- och brottspreventiva arbetet i Vantör sedan flera år och en samordnare för det brottsförebyggande arbetet från polisen har förutsättningarna varit goda för att vidareutveckla det brottsförebyggande arbetet. Dessutom finns ett lokalt brottsförebyggande råd med representanter från stadsdelsförvaltningen, polisen och bostadsföretagen. Stadsdelsdirektören är sammankallande för rådet.

Det finns flera lokala handlingsprogram i Vantör som rör brottsförebyggande insatser, dels ett handlingsprogram för våld i nära relationer, dels ett alkohol-, drog- och tobaksförebyggande handlingsprogram inriktat mot barn och ungdomar.

Förvaltningen instämmer i att det brottsförebyggande arbetet bör präglas av en helhetssyn. De delmål som föreslås går att arbeta in i verksamhetsplaneringen. För förvaltningens enheter är det viktigt att de brottsförebyggande insatserna ingår i den reguljära verksamheten, de kan inte ligga vid sidan av arbetet. Att förvaltningar och bolag själva avgör vilka av de fem delmålen som är mest relevanta för dem är i linje med denna helhetssyn.

Förvaltningen instämmer i att uppföljningen av stadens brottsförebyggande arbete bör ske inom ramen för stadens integrerade ledningssystem (ILS).

Förvaltningen anser också att man bör prioritera insatser för att stödja och hjälpa barn, ungdomar och brottsoffer och att man bör satsa särskilt på geografiska områden med sociala problem vilket framförs i programmet.

I programmet föreslås att staden inrättar ett centralt brottsförebyggande råd och ett centralt kansli. Förvaltningen anser att ett centralt brottsförebyggande råd med en samlad bild över stadens brottsförebyggande arbete kan fylla en viktig funktion och bidra till vidareutvecklingen av det lokala arbetet. Förvaltningen ifrågasätter dock storleken på kanslifunktionen. Den föreslås omfatta 7 till 8 heltidsanställningar samt några projektanställningar. Tre av anställningarna finns idag inom Precens. Som framgår av programmet finns inom staden en forsknings- och utvecklingsenhet samt ett utrednings- och statistikkontor med vilka det brottsförebyggande kansliet kan samarbeta. Att vidareutveckla kriminalstatistiken torde dessutom vara en gemensam angelägenhet för polisen och staden. Eftersom ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete bygger på ett lokalt engagemang anser förvaltningen att resurserna i första hand bör finnas lokalt.

Förvaltningen tycker att det är värdefullt att man utökar analysen av Stockholmsenkäten/drogvaneundersökningen vilket föreslås i programmet.

I programmet står att det brottsförebyggande arbetet i förvaltningar och bolag bör styras och planeras av personer (exempelvis de brottsförebyggande koordinatörerna) med kompetens när det gäller vetenskapliga teorier om orsaker till brott och om effektiva brottsförebyggande metoder inom respektive verksamhetsområde. Förvaltningen uppfattar dock att tyngdpunkten i insatserna även fortsättningsvis kommer att ligga inom de reguljära verksamheterna där det brottsförebyggande arbetet på ett naturligt sätt ska ingå i verksamhetsplanerna, utifrån något eller några av de delmål som anges i programmet.

Förvaltningen vill slutligen framhålla vikten av att det lokala brottsförebyggande arbetet fortsätter i samverkan mellan polis, stadsdelsförvaltning och andra aktörer. Det är en gemensam satsning. Det är värdefullt för arbetet ute i stadsdelen att såväl polis som personal från stadsdelsförvaltningens verksamheter och andra aktörer deltar med sina specifika yrkeskunskaper och erfarenheter samt med direktkanaler till respektive organisation. Förvaltningen hade tidigare ett samarbete med områdespoliser och kvarteropoliser vilka inte längre finns ute i området. En samarbetspartner idag är koordinatör för det brottsförebyggande arbetet. Polismyndigheten finansierar till största delen koordinatören. Förvaltningen finansierar i viss mån koordinatören samt satsar andra personella resurser till olika samrådsgrupper i stadsdelen och till brottsförebyggande insatser riktade till bland annat ungdomar och föräldrar.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt anför därutöver följande.

Vi stödjer pensionärsrådets yrkande att pensionärsorganisationerna ska representeras i det centrala brottsförebyggande rådet för att ta tillvara de äldres intressen i detta arbete.

Särskilt uttalande gjordes av *Olle Andretzky m.fl. (m)*, *Lars Hansson m.fl. (fp)* och *Margaretha Åkerberg (kd)*, bilaga 1.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 september har i huvudsak följande lydelse.

Även om programmet redovisar att brottsligheten minskar i Stockholm så uppfattar nog många av stadens medborgare att brottsligheten är ett accelererande samhällsproblem. Detta inte minst vad gäller våldsbrotten mot enskilda individer där media i princip dagligen rapporterar om rån, överfall, misshandel, våldtäkter etc. Detta skapar förstås en känsla av otrygghet vilket i sig kan leda till omotiverad rädsla som påverkar individens vardag.

I programmet föreslås att kommunstyrelsen inrättar ett centralt brottsförebyggande råd i syfte att ge det brottsförebyggande arbetet ett centralt perspektiv. Detta bedömer stadsdelsförvaltningen som positivt eftersom det idag saknas ett övergripande strategiskt arbete som kan samordna och utveckla de brottsförebyggande insatserna inom staden. Stadsdelsförvaltningen uppfattar att det brottsförebyggande arbete som idag utförs inom staden i princip uteslutande sker inom ramen för de lokala brottsförebyggande råden. Detta förefaller också rimligt eftersom det krävs en kännedom om varje områdes speciella problematik för att kunna bedriva ett ändamålsenligt arbete. Dock bör staden som helhet ha en del att vinna på att ett centralt placerat råd följer arbetet inom respektive område och som sedan kan förmedla och rekommendera insatser som varit lyckosamma i något område.

Förvaltningen delar uppfattningen att beslut om insatser ska tas av respektive berörd nämnd eller styrelse, men nog hade det varit på sin plats med en större tydlighet i programmet med en redogörelse för möjliga konkreta insatser utifrån de generella problem som finns i Stockholm. Det brottsförebyggande programmet får sägas vara lovvärt i sin ambition att staden ska ta ett mer samlat grepp om det brottsförebyggande arbetet, men programmet skulle behöva vara mer konkret för att de lokala brottsförebyggande råden ska uppfatta programmet som ett stöd i det fortsatta arbetet.

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade den 20 oktober 2005 att godkänna och överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Rolf Lindell m.fl. (s), Aila Erkkilä (v) och Ann-Sofi Matthiesen (mp), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av Helena Bonnier m.fl. (m), Claes Fleming m.fl. (fp) och Jan Ulander (kd), bilaga 1.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Den övergripande målformuleringen i programmet är vid och allmänt hållen i stället för att ta fasta på att formulera önskade konkreta förändringar.

Ett centralt brottsförebyggande råd bör kunna skapa den helhet som behövs i staden. Det bör vara sammansatt av deltagare på en beslutsnivå så att det blir möjligt för rådet att undanröja hinder för samverkan mellan olika myndigheter och verksamheter för att på så vis underlätta ett gemensamt brottsförebyggande arbete på lokal nivå.

Det lokala brottsförebyggande rådet bör ha en strategisk funktion där deltagarna bör kunna fatta beslut i rådet å sina huvudmäns vägnar.

Det är en viktig följd av ett aktivt och grundligt brottsförebyggande arbete att råden utgör remissinstans och får en tyngd när det gäller brottsförebyggande åtgärder och andra relevanta beslut.

En kunnig och entusiasmerande koordinator med specialinriktning inom brottsförebyggande verksamhet kan vara en viktig förutsättning för att arbetet inom rådet förs framåt och för att skapa den förankring av det brottsförebyggande tänkande som behövs för att brottsförebyggande aspekter ska genomsyra verksamheten. Det kan dock inte utan vidare förutsättas att stadsdelsnämnderna har resurser att ha en sådan funktion på heltid.

Det är viktigt med ett centralt kansli som samordnar och bidrar till utveckling med en tydlig förankring i forskning och beprövade insatser. Förvaltningen ställer sig positiv till att även de brottsförebyggande frågorna hanteras inom ramen för den organisation som redan finns i staden (Precens) och som även kan stötta stadsdelens brottsförebyggande arbete.

Trygghets- och brottsofferundersökningar bör kontinuerligt ge en bild av hela befolkningen i stadsdelen. En utvidgning av Stockholmsenkäten enligt förslaget är bra. Lokala kartläggningar av problem och resurser enligt förslaget är en grannliga uppgift som förutsätter både tid och kompetens. Kunskap är en viktig grund för professionella ställningstaganden. Precens fyller en viktig funktion när det gäller att initiera och anordna utbildningar. När det gäller de lokala förutsättningarna att fatta rätt beslut grundade på kompetens om brottsförebyggande metoder och kunskaper om stadsdelens problematik så står detta till del i relation till förvaltningens möjligheter att ha en anställd koordinator. Det är viktigt att ny kunskap på alla nivåer förmedlas på ett anpassat vis. Med nuvarande prioriteringar saknas resurser i stadsdelen till omvärldsbevakning av den omfattning som programmet föreslår.

Den uppföljning som sker inom ILS och undersökning av möjligheterna att följa upp programmet inom ramen för LIS bör vara tillräcklig. Det är bra med utvärdering av det brottsförebyggande arbetet. Initiering av pilotprojekt bör ske i samverkan med de lokala brottsförebyggande råden.

Samverkan med andra aktörer är oerhört viktigt, en förutsättning för brottsförebyggande verksamhet. Förvaltningen ställer sig frågande till att samverkan utgör temat först fjärde året. Samverkan är enligt förvaltningens uppfattning vad det brottsförebyggande arbetet handlar om och därför borde just samverkan ha en mer framträdande plats i programmet.

Förvaltningen har svårt att inom de ramar som finns i dag se hur det är möjligt att avsätta mera resurser för brottsförebyggande verksamhet. Om ytterligare insatser ska göras blir det genom nya arbetssätt i samverkan med andra. Den beräknade kostnaden för programmet är upp till 54 mnkr per år varav kostnaderna för stadsdelarna beräknas upp till 1 mnkr per år. Det sägs ingenting i förslaget om varifrån dessa medel ska tas.

Styrelsens för Centrum Kompaniet i Stockholm AB remissvar daterat den 21 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Man föreslår att en organisation byggs upp som omfattar ett centralt kansli med ett tiotal medarbetare och ett centralt råd. Rådet är tänkt att ha representation från ca 25 bolag och nämnder och därutöver från polis, grannkommuner m fl.

Utöver denna centrala organisation ställer man krav på att bolagen och nämnderna skall inrätta nya tjänster med ett mycket specificerat innehåll och med krav på vilken kompetens som den/de medarbetare skall ha för att kunna vara aktuella för tjänsten/tjänsterna.

För att förstå vilka resurser som behövs för att arbeta med detta projekt totalt konstaterar vi att kostnaderna för den centrala organisationen har satts till 6 Mkr per år vilket bör ställas i relation till de kostnader som skall bäras av stadsdelsförvaltningar, bolag och nämnder. Kostnaderna för att driva projektet i förvaltningar, bolag och nämnder uppskattas till 20 – 30 mnkr per år.

Bolaget äger och driver verksamhet i nio centrumanläggningar på olika platser i staden, Hasselby Gård, Tensta, Rinkeby, Fältöversten, Ringen, Högdalen, Älvsjö, Bredäng och Skärholmen. Bolaget deltar aktivt i de lokala brottsförebyggande råden. Bolaget verkar för en samordning mellan övriga fastighetsägare, och andra intressenter i respektive område när det gäller brottsförebyggande åtgärder.

Bolaget bär tillsammans med butikshyresgästerna höga kostnader för bevakning av anläggningarna som kommer hela stadsdelarna till godo. Bevakningen sker genom anlitade vaktbolag och genom s.k. centrumvårdar. För att öka tryggheten sker tekniska förbättringar av t.ex. belysningen samtidigt som mindre ombyggnader görs för att försvåra brottslig verksamhet. För att kunna genomföra några åtgärder eller för att öka bevakningen krävs ekonomiska resurser. Vi noterar att det enbart finns resurser för administrativa insatser och forskning i det remitterade förslaget.

Vid uthyrning av lokaler för föreningsverksamhet försöker bolaget i första hand prioritera föreningar som bedriver ungdomsverksamhet. Därigenom förbättras förutsättningarna i stadsdelarna genom att ungdomar ges möjlighet att utnyttja föreningslokaler för meningsfulla aktiviteter.

Bolaget har inget att invända mot den övergripande målsättningen men ifrågasätter starkt förslaget till en central prioritering. Enligt vår uppfattning bör prioriteringarna göras lokalt och det naturliga vore att stärka det nuvarande arbetet i de lokala brottsförebyggande råden.

Enligt bolagets uppfattning finns engagemanget redan och samverkan sker redan med andra brottsförebyggande aktörer i de lokala brottsförebyggande råden.

Kvaliteten på beslutsunderlagen ur ett brottsförebyggande perspektiv samt kunskaper om orsaker till brott är av mer akademiskt intresse. Detta är frågor där polisen idag bistår med kunskaper i de lokala råden. Dessutom finns organisationen "Precens" som arbetar med omvärldsbevakning som också omfattar den forskning som sker inom området.

Styrelsen för Centrum Kompaniet motsätter sig att ett beslut om inrättande av särskilda tjänster som brottsförebyggande koordinater fattas av kommunfullmäktige. Det är principiellt tveksamt att fullmäktige kan/skall besluta om inrättande av speciella tjänster hos förvaltningarna och bolagen. När det inte finns lagreglerade krav bör förvaltningarna och bolagen själva få bestämma på vilket sätt man vill bemanna sin verksamhet och lösa de förelagda uppgifterna.

Vi ställer oss också tveksamma till inrättandet av ett särskilt centralt brottsförebyggande kansli. Något motiv för ett sådant kansli har inte angivits förutom att uppgifterna kommer att utökas. Det vore kanske enklare och mer ändamålsenligt att utöka den verksamhet som "Precens" redan bedriver idag än att tillskapa ett nytt och fristående kansli. Det är enligt vår uppfattning mer angeläget att satsa resurserna på konkreta och direkta brottsförebyggande åtgärder. Ett konstaterande som mycket väl skulle passa in under denna rubrik återfinns på annan plats i förslaget "Skolan bör särskilt prioriteras".

Det torde redan finnas ett fullt tillräckligt beslutsunderlag i form av statistik via polismyndigheten, domstolarna och BRÅ. Det är därmed tveksamt om de föreslagna åtgärderna att styrelserna skall använda sig av kriminalstatistik vid sin bedömning av insatser ger några märkbara effekter på det brottsförebyggande arbete som görs inom bolagssektorn.

När det gäller ökade kunskaper finns kunskaperna redan inom de lokala brottsförebyggande råden. En mer omfattande och organiserad omvärldsbevakning bör läggas centralt på "Precens". Det kan inte vara meningsfullt att ålägga samtliga facknämnder och bolagsstyrelser att utföra samma arbete.

Som tidigare angivits ser vi samverkan mellan myndigheter, bolag och övriga intressenter inom respektive stadsdel som den viktigaste utgångspunkten för att nå framgång med det brottsförebyggande arbetet. För att kunna agera i dessa frågor behövs ekonomiska resurser till konkreta åtgärder. Stadsdelsnämnderna bör ges resurser och ett särskilt ansvar för samordning av den brottsförebyggande verksamheten inom respektive stadsdel.

Styrelsen för Stockholms Hamn AB har inte behandlat ärendet.

Stockholms Hamnars tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Hamnverksamheten i staden har under senare år endast i mycket ringa omfattning varit utsatt för brottslig verksamhet. Undersökningar, initierade av hamnen, genomförda bland kryssningsresenärer visar att de känner sig trygga under besöket i staden. En återkommande av-vikelse är dock att en del s.k. friåkare inom taxibranschen uppfört sig bedrägligt.

Det gäller att minst bibehålla nuvarande brottsnivå men helst få kurvan att gå brant nedåt. Ett program för brottsbekämpning inom staden kan utgöra en åtgärd som bidrar till att uppfylla denna intention.

Ett mål är enligt definition ett framtida tillstånd som skall vara tydligt, realistiskt och mätbart. Den valda formuleringen för det övergripande målet uppfyller till viss del inte detta kriterium varför det bör övervägas om det inte skall omformuleras.

Det brottsförebyggande arbetet bör enligt hamnens uppfattning koncentreras på att vidtaga sociala förebyggande åtgärder för att hindra att unga människor hamnar på brottets bana.

Hamnens brottsförebyggande arbete är inriktat på att förhindra att brott begås som äventyrar ett obrutet godsflöde och på att säkerställa att fartygspassagerare/turister känner sig trygga och säkra under vistelsen i hamnen. Fokusering sker för närvarande på åtgärder som förhindrar att tillgreppsbrott och brott mot person begås. Arbetet består till stor del att formulera och förfina brottsförebyggande rutiner och införande av skyddsåtgärder ex. kameraövervakning, rondering med väktare, genomsökning av lastbärare etc. Sedan 2004 gäller också en ny lagstiftning om sjöfartsskydd vilken ålägger rederier, fartyg och hamnar att vidtaga omfattande åtgärder för att förhindra terrorhandlingar inom sjöfartssektorn. Under 2007 beräknas lagstiftningen kompletteras med ytterligare bestämmelser rörande hamnområden.

Med hänsyn till denna inriktning på det brottsförebyggande arbetet är den i remissen deklarerade inställningen att det är nämnder och styrelser som själva avgör vilket eller vilka av de fem delmålen som är mest relevant för deras verksamhet tilltalande.

Även om det brottsförebyggande arbetet enligt hamnens uppfattning bör bedrivas så lokalt (skolor, bolag etc.) som möjligt behövs resurser i form av en organisation för att säkerställa att också arbetet bedrivs på ett övergripande sätt. Inrättande av ett råd med representanter för berörda intressenter tillstyrks. Vi framhåller vikten av att polismyndigheten är representerad då den bedriver ett förebyggande arbete. Det bör också övervägas om inte försäkrings-branschen skall vara representerad i rådet.

Det framgår ej av remissens innehåll vad som har varit avgörande för bestämmande av vilka nämnder och styrelser som skall anses som mer relevanta än andra. Stockholms Hamnars affärsidé är bl.a. att främja regionens utveckling genom att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och Mälardalens varuförsörjning. Vi skall också stärka Stockholms kvaliteter för turism och boende genom att vårda och utveckla stadens innerstadskajer samt främja skärgårdstrafik och sjöburen lokaltrafik. Denna inriktning av verksamheten ligger långt från de sociala åtgärder som behöver vidtagas för att minska brottsligheten i staden.

Hamnen har sedan lång tid en säkerhetschefsbefattning inrättad för att bl.a. samordna koncernens säkerhetsarbete. De ev. tillkommande åtgärder som kan bli aktuella vid införandet av här aktuellt program kommer att administreras av denne.

Hamnen följer upp brott begångna inom det egna geografiska verksamhetsområdet och som kommit till vår kännedom. Uppgifter om brotten registreras i ett datoriserat avvikelssystem. Statistiken är bristfällig med anledning av att alla brott ej rapporteras till oss. Det är också viktigt att statistik rörande närområdet finns tillgänglig som underlag för beslut om åtgärder. Utrednings- och statistikkontoret bör få i uppdrag att sammanställa brottstatistik på ett användarvänligt sätt. Kontoret bör samarbeta med

Brå som ansvarar för den officiella kriminalstatistiken i Sverige. Problem vid tolkning av statistik skall uppmärksammas.

Lokala kartläggningar är viktiga för att bestämma var resurser skall sättas in.

Misstag i allokeringen av åtgärder skall undvikas. En förutsättning för att uppnå detta är att kunskaper finns om orsakerna till brott och om brottsförebyggande metoder. Det behövs utbildning och denna bör som föreslås i förslaget tas fram centralt. Hamnens utbildningsinsatser i här aktuellt hänseende kommer under det närmaste året att bl.a. omfatta: kunskap om aktuella säkerhetshot och hotbilder, igenkännande av vapen, farliga ämnen och anordningar, igenkännande - på ett icke-diskriminerande sätt - av egenskaper och beteendemönster hos personer som sannolikt hotar säkerheten.

Då det endast finns en hamn i staden och dess verksamhet inte har samma problemmeny vad avser det brottsförebyggande arbetet som övriga verksamheter inom staden har behovet av samverkan med andra förvaltningar i här aktuella frågor varit av mycket liten omfattning. Hamnen har sedan lång tid istället samverkat lokalt, nationellt och internationellt med främst aktörer inom transportsektorn.

Lokalt sker vår samverkan dels med våra kunder (rederier, varuägare, hyresgäster/arrendatorer) dels med tull, polis och kustbevakning. Samverkan sker också genom deltagande i godsvårdsgruppens arbete. I gruppen som drivs i form av en stiftelse ingår representanter från myndigheter och näringsliv. Gruppens arbete är koncentrerat till frågor rörande godsvård och transportkvalitet men även till stölder, svinn och skador vid lagring och hantering.

Ett annat forum för samverkan är inom Sveriges hamnar. Denna organisation är hamnföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation. Internationellt sker samverkan i det brottsförebyggande arbetet bl. a. i Baltic Ports Organization. Denna har ett femtiotal medlemshamnar i 9 länder.

Stockholms Stads Parkerings AB remissvar daterat den 21 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Det är bra att resurser byggs upp centralt inom staden för att samordna det generella brottsförebyggande arbetet. Det är en fördel att ett speciellt övergripande program tas fram för det brottsförebyggande arbetet som redovisar mål och delmål som inte är tvingande utan att man lokalt kan välja det som passar bäst med utgångspunkt från den verksamhet som bedrivs och vad man hittills gjort för insatser. Det är vidare en fördel att kompetens även byggs upp lokalt för det brottsförebyggande arbetet.

För egen del har Stockholm Parkering sedan lång tid tillbaka arbetat intensivt med brottsförebyggande verksamhet ute i bolagets olika parkeringsanläggningar och därmed också successivt byggt upp en god kompetens och kunskap inom detta område. Det handlar om att skapa både en psykisk och fysisk trygghet i anläggningarna så att bolagets kunder kan känna sig trygga och säkra både för sin egen personliga del och för bilen.

Vid nybyggnation av garage läggs stor möda ned på att skapa öppna och genom-siktliga anläggningar med glasade hissar och dörrar, ljust målade väggar och tak samt en intensiv belysning. Inga "dolda" hörn eller ytor får förekomma där någon med mindre goda avsikter kan gömma sig utan att bli sedd. Vidare satsar bolaget stora pengar på kameraövervakning och ronderande bevakning. Härutöver genomförs särskilda bevakningsinsatser vid behov. Ett bra skalskydd med larm är också viktigt likväl som elektroniska lås där "borttappade" nycklar lätt kan spärras. För att ytterligare öka säkerheten kan kunderna i vissa fall hyra plats i stålburar i garagen.

I äldre garageanläggningar som inte byggts med ovan nämnda säkerhetstänkande är målsättningen att vidta säkerhetsförbättrande åtgärder så långt som det är praktiskt möjligt i enlighet med vad som gäller för nybyggda garage. En intressant säkerhetshöjande åtgärd som bolaget provar i garaget Norra Latin är att även erbjuda korttidskunder möjlighet att ställa bilen i ett låst garage dit endast kunderna har tillträde.

När det gäller bolagets ytparkeringar handlar det i första hand om att förbättra belysningen samt öka genomsiktligheten genom att hålla efter och klippa ned sly och buskage vid behov.

Vidare samarbetar bolaget i en särskild arbetsgrupp med polisen och försäkringsbolagen i syfte att ta fram åtgärder som kan förbättra säkerheten i bolagets parkeringsanläggningar.

Exempelvis har utarbetats särskilda kriterier som måste uppfyllas för att en anläggning ska bli godkänd ur säkerhetssynpunkt. Ett annat exempel är kampanjen under mottot "Töm bilen själv".

Styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB beslutade den 15 november 2005 att godkänna anmälan av näringslivskontorets kontorsytttrande som svar på remissen från stadsledningskontoret.

Näringslivskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms näringslivskontor ser positivt på att staden fastställer ett program för brottsförebyggande. Näringslivskontoret anser att även våra företag och företagsområden med deras företrädare tydligare bör inkluderas i programmet. Dels inom ramen för arbetet i de lokala brottsförebyggande råden och dels i det strategiska arbete som planeras inom ramen för det brottsförebyggande kansliet. Det gäller t.ex. omvärldsbevakning, statistik, informationsspridning, konkretisering av insatser m.m.

RESERVATIONER M M

Socialtjänstnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Peter Lundén-Welden m.fl. (m) mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande.

1. Socialtjänstnämnden återremitterar förslaget.
2. Därutöver anføres följande.

Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvaldet. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder. Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Den svenska forskningen lider också av en tydlig slagsida eftersom man i stort sett alltid utgår från hypotesen att brottslighet helt kan förklaras av s.k. sociala orsaker. Internationellt har man haft andra utgångspunkter och modeller som lägger större vikt på faktorer och åtgärder som påverkar på individnivå, snarare än hela samhället.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Moderaterna vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Det brottsförebyggande rådet bör utformas med en tydligare ledarfunktion och med operativt syfte. Det bör bestå av ett fåtal personer med tydlig beslutförhet. Ett centralt brottsförebyggande råd kan fungera som ett verktyg att bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolbarn inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja

unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. Dessutom har vi länge krävt att staden inleder och intensifierar arbetet med belysning.

Sambandet mellan brott och straff måste därutöver tydliggöras. Inte minst är detta viktigt när det rör sig om unga brottslingar. Polis och socialtjänst måste omedelbart kontakta den unga brottslingen och åtgärder snabbt vidtas. Det är genom att tydliggöra sambandet mellan brott och straff som en avskräckande effekt uppnås vilket flertalet internationella exempel visar på.

Vi menar alltså att det brottsförebyggande programmet bör återremitteras med ett uppdrag till förvaltningen att ge det en tydligare och mer konkretiserad profil. Därutöver bör staden uppvakta statsmakten i syfte att ge polisen ökade befogenheter att drogtesta misstänkta ungdomar och att öka antalet närpolis som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Reservation anfördes av ledamoten Ann-Katrin Åslund (fp) och ledamoten Désirée Pethrus Engström (kd) mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande.

1. Socialtjänstnämnden återremitterar förslaget.
2. Därutöver anføres följande.

Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvaldet. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder. Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Ett centralt brottsförebyggande råd kan bli ett kraftfullt verktyg i stadens arbete. Vi vill också se förslag på konkreta åtgärder som en tidsgaranti för snabba ingripanden mot ungdomsbrott och 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge

tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten.

En av de i särklass viktigaste åtgärderna för att minska ungdomars brottslighet handlar om tidiga ingripanden från socialtjänsten. I dag finns åtskilliga exempel på hur denna kontakt kan dröja flera månader, om den över huvud taget sker. Detta trots att Stockholms stads riktlinjer tydligt anger att ungdomsärenden ska leda till kontakt inom en vecka från att socialtjänsten fått in en polisanmälan eller liknande. Ett sätt att öka pressen på kommunernas socialtjänst att snabbt ta kontakt med ungdomar och deras föräldrar, är att införa en tidsgaranti som innebär att kontakt ska tas med den misstänkte inom några dagar.

Vi menar alltså att det brottsförebyggande programmet bör återremitteras med ett uppdrag till förvaltningen att ge det en tydligare och mer konkretiserad profil. Därutöver bör staden uppvakta statsmakten för att öka antalet närpolisier som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Fastighets- och saluhallsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Rolf Könberg m.fl. (m), ledamoten Johnny Munkhammar m.fl. (fp) och ledamoten Ann-Louise Thörn (kd) mot nämndens beslut enligt följande.

Vi anser att fastighets- och saluhallsnämnden borde ha beslutat
att återremittera förslaget samt
att därutöver anförda följande

Stockholm lider under en allt grövre och tilltagande brottslighet. Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvaldet. Personer som förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och också för den egna säkerheten.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder.

Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Våldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Den svenska forskningen lider också av en tydlig slagsida eftersom man i stort sett alltid utgår från hypotesen att brottslighet helt kan förklaras av s.k. sociala orsaker. Internationellt har man haft andra utgångspunkter och modeller som lägger större vikt på faktorer och åtgärder som påverkar på individnivå, snarare än hela samhället.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Det brottsförebyggande rådet bör utformas med en tydligare ledarfunktion och med operativt syfte. Det bör bestå av ett fåtal personer med tydlig beslutsförmåga. Ett centralt brottsförebyggande råd kan fungera som ett verktyg att bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skol- miljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffrets vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. Dessutom har vi länge krävt att staden inleder och intensifierar arbetet med belysning.

Vi menar alltså att det brottsförebyggande programmet bör återremitteras med ett uppdrag till förvaltningen att ge det en tydligare och mer konkretiserad profil. Därutöver bör staden uppvakta statsmakten i syfte att ge polisen ökade befogenheter att drogtesta misstänkta ungdomar och att öka antalet näropoliser som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Konsumentnämnden

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättaren Ole-Jörgen Persson (m) och tjänstgörande ersättaren Ella Bohlin (kd) mot nämndens beslut enligt följande.

Vi anser att konsumentnämnden borde ha beslutat

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att som svar på remissen anförda följande.

Stockholm lider under en allt grövre och tilltagande brottslighet. Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvåldet och enskilda har förlorat livet till följd av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och också för den egna säkerheten.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för ottydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder. Till viss del beror det på att just forskningen kring

brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Världigt säl-
lan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Den svenska forskningen lider också av en tydlig slagsida eftersom man i stort sett
alltid utgår från hypotesen att brottslighet helt kan förklaras av s.k. sociala orsaker.
Internationellt har man haft andra utgångspunkter och modeller som lägger större vikt
på faktorer och åtgärder som påverkar på individnivå, snarare än hela samhället. Vi
menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste
det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta
som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma
till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen
karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa
beslut vid uppkomna situationer. Det brottsförebyggande rådet bör utformas med en
tydligare ledarfunktion och med operativt syfte. Det bör bestå av ett fåtal personer med
tydlig beslutsföret. Ett centralt brottsförebyggande råd kan fungera som ett verktyg att
bli både kraftfullt och exekutivt.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verk-
ligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge
tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt
arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som be-
hövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja
unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. Dessutom har
vi länge krävt att staden inleder och intensifierar arbetet med belysning.

Sambandet mellan brott och straff måste därutöver tydliggöras. Inte minst är detta
viktigt när det rör sig om unga brottslingar. Polis och socialtjänst måste omedelbart
kontakta den unga brottslingen och åtgärder snabbt vidtas. Det är genom att tydliggöra
sambandet mellan brott och straff som en avskräckande effekt uppnås vilket flertalet
internationella exempel visar på.

Reservation anfördes av ledamoten Caroline Silverudd Lundbom m.fl. (fp)
mot nämndens beslut med hänvisning till sitt yrkande, likalydande med den
reservation som Ann-Katrin Åslund (fp) och Désiree Pehrström Engström (kd)
anförde i socialtjänstnämnden.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Madeleine Sjöstedt (fp), ledamöter-
na Cecilia Brinck (m), Louise Edlind Friberg (fp) och Elisabeth Fleetwood (m)
samt tjänstgörande ersättaren Inga-Märta Fröman (kd) mot nämndens beslut
enligt följande av dem framställt yrkande.

1. att återremittera förslaget
2. att därutöver anför följande:

Stockholm lider under en allt grövre och tilltagande brottslighet. Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gaturvåldet. Personer som förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och också för den egna säkerheten.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder. Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Det brottsförebyggande rådet bör utformas med en tydligare ledarfunktion och med operativt syfte. Det bör bestå av ett fåtal personer med tydlig beslutsförmåga. Ett centralt brottsförebyggande råd kan fungera som ett verktyg att bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffrets vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. Dessutom har vi länge krävt att staden inleder och intensifierar arbetet med belysning.

Vi menar alltså att det brottsförebyggande programmet bör återremitteras med ett uppdrag till förvaltningen att ge det en tydligare och mer konkretiserad profil. Därutöver bör staden uppvakta statsmakten i syfte att ge polisen ökade befogenheter att drogtesta misstänkta ungdomar och att öka antalet närpolis som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Marknämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Sten Nordin (m), ledamöterna Berthold Gustavsson (m) och Ulf Fridebäck (fp) samt tjänstgörande ersättarna

Marianne Ahlgren (fp), Maurice Forslund (kd) och Jan Tigerström (m) mot nämndens beslut enligt följande av dem framställt yrkande.

Marknämnden beslutar att

1. återremittera förslaget samt
2. därutöver anför

Stockholm lider under en allt grövre och tilltagande brottslighet. Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvåldet. Personer som förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och också för den egna säkerheten.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder.

Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Våldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Den svenska forskningen lider också av en tydlig slagsida eftersom man i stort sett alltid utgår från hypotesen att brottslighet helt kan förklaras av s.k. sociala orsaker. Internationellt har man haft andra utgångspunkter och modeller som lägger större vikt på faktorer och åtgärder som påverkar på individnivå, snarare än hela samhället.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Det brottsförebyggande rådet bör utformas med en tydligare ledarfunktion och med operativt syfte. Det bör bestå av ett fåtal personer med tydlig beslutsföret. Ett centralt brottsförebyggande råd kan fungera som ett verktyg att bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Jakob Forssmed (kd) mot nämndens beslut enligt följande.

Jag yrkade att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta att lämna förslaget utan eget ställningstagande.

Reservation anfördes av ledamöterna Johan Steenhoff Eriksen (m) och Katarina Larsson (m) samt tjänstgörande ersättaren Torbjörn Erbe (m) mot nämndens beslut enligt av dem framställt yrkande, likalydande med Rolf Könbergs (m) m.fl. reservation i fastighets- och saluhallsnämnden.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Anna Starbrink (fp) och tjänstgörande ersättaren Gustav Åkerblom (fp) enligt följande.

Den fysiska miljön i Stockholm är på många platser oacceptabelt otrygg. Mörka parker och polisbrist är inte det enda som skapar en otrygg stadsmiljö. Klotter som får sitta i månader, överfulla, råttbesökta sopstationer och nedskräpande gator är tecken på stadens förfall. En förfallen och dåligt underhållen stadsmiljö inbjuder till brott och skapar en känsla av otrygghet. När man arbetar med brottsförebyggande åtgärder, är det viktigt att det läggs stor vikt vid stadsmiljön. När det gäller miljöbrott har det visat sig svårt att beivra dessa och de ansvariga kommer ofta lätt undan. Det är svårt att se vad staden kan göra för att lösa detta problem, men ett sätt är att ha en hög nivå på kontroller inom miljönämndens ansvarsområde.

Folkpartiets syn på brottsförebyggande arbete ur andra aspekter än miljöaspekter, kommer att lyftas fram i senare behandling av ärendet.

Renhållningsnämnden

Reservation anfördes av Anders Hellström m.fl. (m) och Karl Bern (fp) mot nämndens beslut likalydande med Rolf Könbergs (m) m.fl. reservation i fastighets- och saluhallsnämnden.

Ersättaryttrande gjordes av David Winks (kd) där han instämmer i reservationen av Anders Hellström m.fl. (m) och Karl Bern (fp).

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Lotta Edholm (fp), Mats G. Nilsson (m) och Kerstin Rossipal (kd) mot nämndens beslut enligt följande.

Vi anser att stadsbyggnadsnämnden i huvudsak borde ha bifallit kontorets remissvar, samt därutöver anført följande.

Den fysiska planeringen är av central betydelse för brottsförebyggande åtgärder. Vid planering av nya bostadsområden är det viktigt att det skapas förutsättningar för liv och rörelse, på dagtid såväl som på kvällstid. Det kan uppnås genom att blanda kon-

tors- och handelslokaler med bostadshus i ett och samma område. Att även planera för kvartersstruktur i våra förorter kan också bidra till att bekämpa uppkomsten av brott. Vi borde in i det längsta försöka att undvika miljonprogrammets isolerade öar av punkthus, utspridda långt från befintlig bebyggelse.

Väl upplysta parker, torg och gator kan också bidra till att försvåra genomförandet av brott och rädslan av att utsättas för brott.

Trafiknämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Sten Nordin (m) samt ledamöterna Helena Bonnier (m), Regina Öholm (m), Madeleine Sjöstedt (fp), Claes Fleming (fp) och Björn Nyström (kd) mot nämndens beslut i enlighet med framställt yrkande likalydande med Rolf Könbergs (m) m.fl. reservation i fastighets- och saluhallsnämnden.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättaren Lotta Edholm m.fl. (fp), ledamoten Cecilia Brink (m) och tjänstgörande ersättaren Jonas Vikman (kd) mot nämndens beslut enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Lovisa Morén (mp) enligt följande.

Ett *brottsförebyggande* program ska rimligtvis ha fokus just på de förebyggande strukturer staden kan stödja och de förebyggande åtgärder som staden själv kan vidta i sina verksamheter. Vi anser att fokus i programmet i konsekvens med detta måste förskjutas i förhållande till det förslag som nu finns.

Skolan har en mycket viktig roll i det brottsförebyggande arbetet. Vi anser att skolan i än större utsträckning ska axla denna roll. Grunden är att skolan ska arbeta för allas delaktighet, oavsett individuella förutsättningar och motverka utanförskap. En av skolans huvuduppgifter är att främja elevernas harmoniska utveckling. Trygga barn, som själva känner sig respekterade, har lättare att respektera andra. Jagstärkande inslag som ger stärkt självkänsla och självförtroende, förmåga att stå emot grupstryck, konstruktiva sätt att lösa konflikter och hantera känslor- allt detta är livsviktiga färdigheter och utgör samtidigt ett sätt att arbeta brottsförebyggande. Därför ska skolorna avsätta särskild tid för strukturerat arbete med dessa färdigheter.

Det har visat sig, och finns belagt genom olika undersökningar, att på de skolor där man medvetet satsat på känslomässig utveckling har studiemiljön blivit lugnare och

generellt förbättrats. En positiv utveckling märks också i bemötande och attityder på dessa skolor.

I samband med att det brottsförebyggande programmet behandlas kan fullmäktige fatta beslut om att förebyggande arbete i skolorna är såpass viktigt att stadens skolor ska avsätta särskild tid för ett strukturerat arbete med elevernas känslomässiga utveckling. Arbetet bör också följas upp så att analys kan göras av hur det ger resultat.

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Désirée Pethrus Engström (kd) och Kristin Swanberg (fp) enligt följande.

Det brottsförebyggande programmet behöver konkretiseras eftersom det är otydligt och ger få konkreta förslag till operativa åtgärder. Det kan finnas skäl att etablera ett centralt råd för att klara den samordning som behövs inom staden och mellan stadsdelsnämnderna i det brottsförebyggande arbetet. Ett centralt råd utesluter inte att det praktiska arbetet och samordningen med andra lokala aktörer bäst sköts lokalt.

Det är av stor vikt att det brottsförebyggande arbetet som bedrivs av frivilligorganisationer stöds. Ett närmare samarbete utvecklas lokalt med alla engagerade föräldrar, föreningar och nattvandrare som vill bidra till en tryggare närmiljö.

Hela samhället måste samverka för att skapa ett tryggt samhälle och tränga tillbaka brottsligheten. Vid olika former av brottsförebyggande arbete visar det sig ofta att kommunerna är mycket lämpliga som samordnare och initiativtagare till olika slags brottsförebyggande arbete. I Stockholms stad visar detta sig bl a genom att många stadsdelsnämnder valt att starta lokala brottsförebyggande råd.

I ett hårdare och otryggare samhällsklimat där den statliga polisen allt oftare inte räcker till är det dock viktigt att staden tar initiativ till att förstärka ordningshållningen och att övervaka brottsutsatta offentliga platser. I dagsläget privatiseras ordningshållningen genom att allt fler väktarbolag får rena övervakningsuppgifter. I några fall sker det på beställning av stadsdelsnämnder och kommunala bolag. En annan åtgärd är att staden borde ta initiativ till att inrätta en central bevakningscentral med samordnad kameraövervakning av stadens mest brottsbelastade och otrygga offentliga platser.

Särskilt är det viktigt att uppmärksamma det ökade antalet våldtäkter i staden och vad som kan göras för att minska risker för kvinnor att utsättas för detta våld. Här bör olika alternativ tas fram som kameraövervakning av särskilt utsatta platser eller särskild patrullering av polis.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Tigerström m.fl. (m) enligt följande.

Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvåldet. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stock-

holmarna oroade över den här utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder.

Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Våldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Den svenska forskningen lider också av en tydlig slagsida eftersom man i stort sett alltid utgår från hypotesen att brottslighet helt kan förklaras av s.k. sociala orsaker. Internationellt har man haft andra utgångspunkter och modeller som lägger större vikt på faktorer och åtgärder som påverkar på individnivå, snarare än hela samhället.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå med konkreta åtgärder. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Det brottsförebyggande rådet bör utformas med en tydligare ledarfunktion och med operativt syfte. Det bör bestå av ett fåtal personer med tydlig beslutsförmåga. Ett centralt brottsförebyggande råd kan fungera som ett verktyg att bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. Dessutom har vi länge krävt att staden inleder och intensifierar arbetet med belysning.

Sambandet mellan brott och straff måste därutöver tydliggöras. Inte minst är detta viktigt när det rör sig om unga brottslingar. Polis och socialtjänst måste omedelbart kontakta den unga brottslingen och åtgärder snabbt vidtas. Det är genom att tydliggöra sambandet mellan brott och straff som en avskräckande effekt uppnås vilket flertalet internationella exempel visar på.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Hans Larsson m.fl. (fp) och ledamoten Birgitta Axén m.fl. (m) mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande.

Som svar på remissen anför följande.

Stockholmarna i allmänhet och många boende i Enskede Årsta i synnerhet är i många stycken oroad över trenden med en alltmer tilltagande våldsbrottslighet. Och likväl förutsätter man att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling. Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvåldet. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata.

Programmet som staden nu arbetat fram har många lovvärda sidor där Stockholm kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Förslag på brottsförebyggande strategier är dock tyvärr allt för ottydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet på ett tydligare sätt påvisa faktorer och åtgärder som påverkar brottsligheten på individnivå, snarare än hela samhället. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Ett brottsförebyggande råd måste utformas med tydligare ledarfunktioner. Det bör bestå av ett fåtal personer med tydlig beslutförhet. Ett centralt brottsförebyggande råd kan fungera som ett verktyg att bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Det brottsförebyggande arbetet måste fokusera mot tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Arbetet med belysningsfrågor måste prioriteras vilket vi länge har krävt. Inrättande av ett centralt brottsförebyggande råd kan därför medföra många positiva effekter.

Sambandet mellan brott och straff måste därutöver tydliggöras. Inte minst är detta viktigt när det rör sig om unga brottslingar. Polis och socialtjänst måste omedelbart kontakta den unga brottslingen och åtgärder snabbt vidtas. Det är genom att tydliggöra sambandet mellan brott och straff som en avskräckande effekt uppnås vilket flertalet internationella exempel visar på.'

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Göran Holmström (kd) enligt följande.

Det kan finnas skäl att etablera ett centralt råd för att klara den samordning som behövs inom staden och mellan stadsdelsnämnderna i det brottsförebyggande arbetet. Detta utesluter inte att det praktiska arbetet och samordningen med andra lokala aktörer bäst sköts lokalt.'

Farsta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Birgitta Holm m.fl. (m), tjänstgörande ordföranden Madeleine Sjöstedt m.fl. (fp) och ledamoten Bertil Fredriksson (kd) likalydande med Jan Tigerströms m.fl. (m) särskilda uttalande i Bromma stadsdelsnämnd.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Abit Dundar m.fl. (fp) och ledamoten Anita Stenlund m.fl. (kd) mot nämndens beslut med hänvisning till sitt förslag enligt följande.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutar att godkänna detta utlåtande som sitt eget.

Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatu våldet. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder.

Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Våldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Ett centralt brottsförebyggande råd kan bli ett kraftfullt verktyg i stadens arbete. Vi vill också se förslag på konkreta åtgärder som en tidsgaranti för snabba ingripanden mot ungdomsbrott och 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som be-

hövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten.

En av de i särklass viktigaste åtgärderna för att minska ungdomars brottslighet handlar om tidiga ingripanden från socialtjänsten. I dag finns åtskilliga exempel på hur denna kontakt kan dröja flera månader, om den över huvud taget sker. Detta trots att Stockholms stads riktlinjer tydligt anger att ungdomsärenden ska leda till kontakt inom en vecka från att socialtjänsten fått in en polisanmälan eller liknande. Ett sätt att öka pressen på kommunernas socialtjänst att snabbt ta kontakt med ungdomar och deras föräldrar, är att införa en tidsgaranti som innebär att kontakt ska tas med den misstänkte inom några dagar.

Vi menar alltså att det brottsförebyggande programmet bör ge det en tydligare och mer konkretiserad profil. Därutöver bör staden uppvakta statsmakten för att öka antalet närpolisier som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Reservation anfördes av ledamoten Margareta Cederfelt m.fl. (m) mot nämndens beslut med hänvisning till eget förslag enligt följande.

1. Hägerstens stadsdelnämnd beslutar att avslå förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Hägerstens stadsdelnämnd beslutar att översända nedanstående uttalande som sitt remissyttrande till kommunstyrelsen.

Brottsligheten bland unga ligger kvar på alarmerande nivåer men programmet som arbetats fram innehåller inga konkreta åtgärder. Exempelvis visar undersökningen att allt färre unga vågar eller tycker det är lönt att gå till polisen efter att ha drabbats av brott. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet.

Staden bör därutöver inrätta ett centralt brottsförebyggande råd som bör ges verktyg att bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Därutöver bör staden uppvakta statsmakten i syfte att ge polisen ökade befogenheter att drogtesta misstänkta ungdomar och att öka antalet närpolisier som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Fredrik Wallén (kd) mot nämndens beslut enligt följande:

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkade att nämnden skulle besluta följande:

Vi förslår stadsdelsnämnden att som remissvar avge rekommendationerna:

- Att förslaget omarbetas så att det brottsförebyggande programmet får ett antal väl avvägda konkreta och mätbara mål.
- Att två av dessa mål har inriktningen ”minska våldet och otryggheten i offentliga miljöer” samt ”minska narkotikahandeln”.
- Att förslaget i sin helhet omarbetas så att det ges formen av ett resultatinriktat handlingsprogram.
- Att i övrigt bifalla förvaltningens förslag
- Att därutöver anföras:

Stockholms stad behöver ett bra brottsförebyggande program. Ett program inriktad på att ge de som bor och vistas i Stockholm en trygg och säker miljö där man i så liten utsträckning som möjligt riskerar att utsättas för brott. Det remitterade förslaget är inte ett sådant program!

Programförslaget berör behovet av lokalt engagemang i lokala brottsförebyggande råd med stöd av ett centralt råd med ett eget kansli. Att ett centralt brottsförebyggande råd med ett kansli inte utesluter (utan tvärtom förutsätter) lokalt engagemang är i och för sig korrekt. Men, förslaget för inte fram hur Stockholms stads centrala och samordnande brottsförebyggande arbete konkret ska bedrivas. Att det enda konkreta som nu framkommer av programförslaget är att staden behöver tillsätta fler kommunala tjänstemän är djupt otillfredsställande.

Förslaget till brottsförebyggande program behöver alltså omarbetas från grunden och förses med konkreta mätbara mål. Att, bland annat, inrikta sig på att minska gatuvåldet och den ökande (ofta helt öppna) narkotikahandeln skulle vara ett bra sätt för att nystarta ett brottsförebyggande arbete utifrån vad stockholmarna tycker är viktigt.

Reservation anfördes av ledamot Helen Jäderlund Eckardt m.fl. (fp) mot nämndens beslut likalydande med den reservation som i Hägerstens stadsdelsnämnd anfördes av Abit Dundar m.fl. (fp) och Anita Stenlund m.fl. (kd).

Särskilt uttalande gjordes av ledamot Catharina Hillerström Vagli m.fl. (m) likalydande med Jan Tigerströms m.fl. (m) särskilda uttalande i Bromma stadsdelsnämnd.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Margareta Björk m.fl. (m) och Patrik Holmberg (kd) mot nämndens beslut enligt följande.

Vi yrkade att stadsdelsnämnden skulle lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Margareta Björk m.fl.(m) likeydande med Jan Tigerströms m.fl. (m) särskilda uttalande i Bromma stadsdelsnämnd.

Kista stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Birgitta Wahlman (m) från m, kd och fp enligt följande.

Fler och fler personer, unga och gamla, utsätts för ett allt brutalare gatuvåld, ibland även med dödlig utgång. Kistaborna, liksom stockholmarna i övrigt, är oroliga, och de förväntar sig att vi politiker gör vad vi kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Det är bra att det nu finns ett brottsförebyggande programförslag för staden. Staten kan inte göra allt, utan vi måste alla samverka. Men programmet är tyvärr rätt otydligt och luddigt, och det finns inte så många konkreta operativa förslag.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det vara mycket mer konkret. Nu står det mycket om att anställa fler kommunala tjänstemän, men det tror vi inte är lösningen. Vi vill istället att man planerar in vad man konkret gör i konkreta och akuta situationer, vem som gör vad och hur man gör det. Det brottsförebyggande rådet ska leda det arbetet, och därför bestå av ledande personer som har mandat att fatta beslut.

Ett central brottsförebyggande råd kan användas som verktyg för att kraftfullt förebygga olika sorters brott. De lokala brottsförebyggande råden arbetar sedan med de lokala konkreta frågorna. T ex arbeta konkret för att ge snabba och resoluta reaktioner mot mobbing, klotter och skolk – vanliga inkörsporter för annan brottslighet. Konkret bygga bort otrygga miljöer, öka belysningen, förstärka samverkan mellan polis och socialtjänst liksom stödja unga brottsoffer i att anmäla brott. Mer långsiktigt arbeta för en tryggare skolmiljö och ett tydligare föräldraansvar, ett tydligt engagemang i det lokala samhället samt en minskning av brottsmöjligheterna.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Didar Samaletdin m.fl. (fp), vice ordförande Mats G Nilsson m.fl. (m) och Birgitta Borg (kd) mot nämndens beslut med hänvisning till sitt förslag enligt följande.

1. Stadsdelsnämnden anser att förslaget ska omarbetas.
2. Stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvaldet. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder. Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat.

Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Ett centralt brottsförebyggande råd kan bli ett kraftfullt verktyg i stadens arbete. Vi vill också se förslag på konkreta åtgärder som en tidsgaranti för snabba ingripanden mot ungdomsbrott och 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten.

En av de i särklass viktigaste åtgärderna för att minska ungdomars brottslighet handlar om tidiga ingripanden från socialtjänsten. I dag finns åtskilliga exempel på hur denna kontakt kan dröja flera månader, om den över huvud taget sker. Detta trots att Stockholms stads riktlinjer tydligt anger att ungdomsärenden ska leda till kontakt inom en vecka från att socialtjänsten fått in en polisanmälan eller liknande. Ett sätt att öka pressen på kommunernas socialtjänst att snabbt ta kontakt med ungdomar och deras

föräldrar, är att införa en tidsgaranti som innebär att kontakt ska tas med den misstänkte inom några dagar.

Vi menar alltså att det brottsförebyggande programmet bör omarbetas och ges en tydligare och mer konkretiserad profil. Därutöver bör staden uppvakta statsmakten för att öka antalet närpolis som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Mats G Nilsson m.fl. (m) och Birgitta Borg (kd) enligt följande.

Det är mycket positivt att förvaltningen tydligt och klart markerar emot den allt mer flummiga inställning till klotter som präglar stadens politiska ledning. Helsingforsmodellen bör definitivt prövas även i Stockholm.

Det som saknas i förvaltningens tjänsteutlåtande är behovet av fler närpolis. Det är viktigt att polisen syns i stadsdelen och knyter band med människorna här.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Hellström, ledamoten Daniel Somos, båda (m), ledamöterna Karin Berggren och Elisabet Abelson, tjänstgörande ersättaren Christine Blankenburg, alla (fp) samt ledamoten Andreas Stureson (kd) mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att

1. Delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anför följande:

Fler och fler faller offer för grovt gatuvåld. Våldtäkterna ökar katastrofartat. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder.

Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet konkretiseras på ett helt annat sätt. Det enda

konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill istället se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Det brottsförebyggande rådet bör utformas med en tydligare ledarfunktion och med operativt syfte. Det bör bestå av ett fåtal personer med tydlig beslutförhet. Ett centralt brottsförebyggande råd bör inrättas som kan bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs, men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. Dessutom har vi länge krävt att staden inleder och intensifierar arbetet med belysning.

Sambandet mellan brott och straff måste därutöver tydliggöras. Inte minst är detta viktigt när det rör sig om unga brottslingar. Polis och socialtjänst måste omedelbart kontakta den unga brottslingen och åtgärder snabbt vidtas. Det är genom att tydliggöra sambandet mellan brott och straff som en avskräckande effekt uppnås vilket flertalet internationella exempel visar på.

Slutligen bör varje stadsdelsnämnd ges i uppdrag att inrätta ett Lokalt brottsförebyggande råd.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Inge-Britt Lundin m.fl. (fp) och ledamoten Sebastian Cederschiöld m.fl. (m) mot nämndens beslut till förmån för eget yrkande enligt följande.

1. Stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas i huvudsak.
2. Stadsdelsnämnden anför därutöver följande.

Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvaldet. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Kvinnor är oroliga och rädda att gå ute på kvällen efter alla larm om svåra våldtäkter. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder. Till viss del beror det på att just forskningen kring

brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Ett centralt brottsförebyggande råd kan bli ett kraftfullt verktyg i stadens arbete. Det är också rimligt att de lokala brottsförebyggande råden som finns alltid har representanter från stadsdelsnämndens politiker. Idag är det inte fallet i flera stadsdelar. Vi vill också se förslag på konkreta åtgärder som en tidsgaranti för snabba ingripanden mot ungdomsbrott och 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

En av de i särklass viktigaste åtgärderna för att minska ungdomars brottslighet handlar om tidiga ingripanden från socialtjänsten. I dag finns åtskilliga exempel på hur denna kontakt kan dröja flera månader, om den över huvud taget sker. Detta trots att Stockholms stads riktlinjer tydligt anger att ungdomsärenden ska leda till kontakt inom en vecka från att socialtjänsten fått in en polisanmälan eller liknande. Ett sätt att öka pressen på kommunernas socialtjänst att snabbt ta kontakt med ungdomar och deras föräldrar, är att införa en tidsgaranti som innebär att kontakt ska tas med den misstänkte inom några dagar.

Staden måste också mera fokusera det brottsförebyggande arbetet i stadsbyggandet. Här finns mycket övrigt att önska. Vi ska inte skapa smala mörka prång, tomma gator nattetid, illa skötta parker med växtlighet som döljer både det ena och det andra. Vi ska ha gator som har upplysta skyltfönster, helst utan de s.k. "Beirutjalousierna", och gator som är trafikerade. Där människor rör sig inbjuds inte lika lätt till brott. Vi skall därför se till att det blir fler bostäder i citykärnan – något som idag alltför udda s.k. miljöregler omöjliggör.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas.

Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. Dessutom har vi länge krävt att staden inleder och intensifierar arbetet med belysning.

Rinkeby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Kerstin Gustavsson m.fl. (m) likalydande med Jan Tigerströms m.fl. (m) särskilda uttalande i Bromma stadsdelsnämnd.

Särskilt uttalande gjordes av Svante Kindberg m.fl. (fp) enligt följande.

Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvåldet. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroad över den här utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder.

Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Ett centralt brottsförebyggande råd kan bli ett kraftfullt verktyg i stadens arbete. Vi vill också se förslag på konkreta åtgärder som en tidsgaranti för snabba ingripanden mot ungdomsbrott och 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffars vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten.

En av de i särklass viktigaste åtgärderna för att minska ungdomars brottslighet handlar om tidiga ingripanden från socialtjänsten. I dag finns åtskilliga exempel på hur denna kontakt kan dröja flera månader, om den över huvud taget sker. Detta trots att Stockholms stads riktlinjer tydligt anger att ungdomsärenden ska leda till kontakt inom en vecka från att socialtjänsten fått in en polisanmälan eller liknande. Ett sätt att öka pressen på kommunernas socialtjänst att snabbt ta kontakt med ungdomar och deras föräldrar, är att införa en tidsgaranti som innebär att kontakt ska tas med den misstänkte inom några dagar.

Vi menar alltså att det brottsförebyggande programmet bör återremitteras med ett uppdrag till förvaltningen att ge det en tydligare och mer konkretiserad profil. Därutöver bör staden uppvakta statsmakten för att öka antalet närpolis som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Jönsson m.fl. (fp), Mikael Nordstedt m.fl. (kd) och Bibbi Lagerqvist m.fl. (m) mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut och anför därutöver följande.

Brottsförebyggande åtgärder är mycket viktiga. Lokala brottsförebyggande råd ska finnas i varje stadsdel. Samverkan mellan polis, skola och socialtjänst är viktigt för att snabbt kunna ingripa när unga människor befinner sig i riskzon. Samarbete med bostadsföretag och teknisk förvaltning är viktigt för att identifiera otrygga platser och planera stadsmiljön så att den upplevs som trygg och blir säker. Förenings- och näringsliv kan genom god service och intressanta aktiviteter bidra till trygga invånare och folkliv på gator och torg som ökar trygghetskänslan, både på dagar och nätter.

Men det räcker inte med brottsförebyggande åtgärder! Samhället måste också kunna agera kraftfullt mot den brottslighet som finns, så att människor kan känna sig trygga.

Stockholm behöver fler synliga poliser för att öka tryggheten och minska antalet brott. Tyvärr utbildas för få nya poliser vid landets polishögskolor. Samtidigt som utbildningskapaciteten utökas ska därför ett stort antal civil personal anställas att frigöra poliserna från kontorssysslor så att polisen kan göra det jobb de är utbildade för.

Samhället ska agera snabbt och tydligt när unga människor begår brott. Socialtjänsten ska därför införa en tidsgaranti för unga lagöverträdare. Efter polisanmälan ska det ta maximalt två dygn, helst ett, tills socialtjänsten kallar familjen till samtal. Detta är särskilt viktigt när det är frågan om ungdomar som anmälts för ett första brott. Idag kan det i vissa fall dröja lång tid innan familjen kontaktas av socialtjänsten och då känns ofta händelsen avlägsen och viljan att ta emot hjälp är då ofta liten.

Åklagarmyndigheten och domstolarna måste tillföras resurser för att kunna prioritera mål där unga människor är inblandade. Det är viktigt både för brottsoffret och för förövaren att ärendena avgörs snabbt och insatser sätts in så fort som möjligt. Idag kan det dröja ett år eller mer innan mål tas upp för huvudförhandling i domstol, om så ens blir fallet.

Vi instämmer i övrigt med Ann-Katrin Åslunds (fp) och Désirée Pethrus Engströms (kd) reservation i socialtjänstnämnden.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamöterna Ole-Jörgen Persson, Christer Grunder och Markku Sirviö (alla m) mot nämndens beslut för eget yrkande enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att

1. återremittera förslaget
2. därutöver anför följande

Brottsligheten bland unga ligger kvar på alarmerande nivåer men programmet som arbetats fram innehåller inga konkreta åtgärder. Exempelvis visar undersökningen att allt färre unga vågar eller tycker det är lönt att gå till polisen efter att ha drabbats av brott. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet.

Staden bör därutöver inrätta ett centralt brottsförebyggande råd som bör ges verktyg att bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Därutöver bör staden uppvakta statsmakten i syfte att ge polisen ökade befogenheter att drogtesta misstänkta ungdomar och att öka antalet närpolis som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet.

Reservation anfördes av vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (fp) samt ledamöterna Patrick Simonson (kd) och Bengt Porseby (fp) mot nämndens beslut för eget yrkande enligt följande.

Stadsdelsnämnden lämnar följande svar på remissen.

Vi anser att detta ärende borde återremitteras och anför följande

Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvald och antalet våldtäktsfall har ökat kraftigt i staden. Flera personer har förlorat livet på grund av meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är Stockholmsborna oroade över den utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovligt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr alltför otydligt och saknar konkreta för-

slag på operativa åtgärder. Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås. Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretion. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättande av kommunala tjänstemän.

Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av så allmänt hållen karaktär som detta. Vi vill se ett fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Ett centralt brottsförebyggande råd kan bli ett kraftfullt verktyg i stadens arbete. Vi vill också se förslag på konkreta åtgärder som en tidsgaranti för snabba ingripanden vid ungdomsbrott och 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter. Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder som syftar till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och större föräldraansvar är åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. En av de i särklass viktigaste åtgärderna för att minska ungdomars brottslighet handlar om tidiga insatser från socialtjänsten. Idag finns åtskilliga exempel på hur denna kontakt kan dröja flera månader, om den överhuvudtaget sker. Detta trots att Stockholms stads riktlinjer tydligt anger att ungdomsärenden ska leda till kontakt inom en vecka från att socialtjänsten fått in en polisanmälan eller liknande. Ett sätt att öka pressen på kommunens socialtjänst att snabbt ta kontakt med ungdomar och deras föräldrar är att införa en tidsgaranti som innebär att kontakt ska tas med den misstänkte inom några dagar.

Det brottsförebyggande programmet bör återemitteras för att få en tydligare och mer konkretiserad profil. Vi anser det också viktigt att staden uppvaktar statsmakten för att öka antalet näropoliser som på heltid kan jobba gentemot unga som visar tecken på att glida in i tung kriminalitet. I dagens läge har Rinkeby Näpo fått extra polisresurser men för att en bra effekt ska uppnås krävs dels att detta är en långsiktig satsning samt att närallgigande stadsdelar också får utökat antal näropoliser.

Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Marie Ljungberg Schött m. fl. (m) mot nämndens beslut till förmån för sitt förslag att nämnden som svar på remissen skulle göra ett anförande. Anförandet är likalydande med Jan Tigerströms m.fl. (m) särskilda uttalande i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Lillemor Tholander m.fl. (fp) och Henrik Ehrenberg (kd) mot nämndens beslut till förmån för sitt förslag att nämnden skulle göra ett anförande. Anförande är likalydande med den reservation som Abit Dunder m.fl. (fp) och Anita Stenlund m.fl. (kd) anmälde i Hägerstens stadsdelsnämnd.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden, Olle Andretzky m.fl. (m), ledamoten Lars Hansson m.fl. (fp) och ledamoten Margaretha Åkerberg (kd) likalydande med Jan Tigerströms m.fl. (m) särskilda uttalande i Bromma stadsdelsnämnd.

Östermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Rolf Lindell m.fl. (s), ledamöterna Aila Erkkilä (v) och Ann-Sofi Matthiesen (mp) enligt följande.

Det föreslagna programmet är mycket ambitiöst. Vi har förståelse för att ett program av detta slag måste få en ordentlig grund, och därmed ta en viss tid att bygga upp. Men vi anser att det borde klarare framgå att man måste utgå från och använda det man har redan nu och bygga på organisationen successivt. Bland de lokala nätverk och organ som finns vill vi också uppmärksamma ungdomsrådet.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Helena Bonnier m.fl. (m), ledamöterna Claes Fleming m.fl. (fp) och Jan Ulander (kd) enligt följande.

Under den senaste tiden har flera människor fallit offer för gatuvaldet. Flera personer har förlorat livet på grund av ett meningslöst våld på öppen gata. Med rätta är stockholmarna oroade över den här utvecklingen och förutsätter givetvis att ansvariga politiker gör vad de kan för att bekämpa och förebygga denna utveckling.

Därför är det mycket lovvärt att staden nu arbetat fram ett förslag på brottsförebyggande strategier. Staden kan bistå staten i arbetet med att bekämpa brottsligheten. Men programmet som arbetats fram är tyvärr allt för otydligt och saknar konkreta förslag på operativa åtgärder.

Till viss del beror det på att just forskningen kring brottsförebyggande sedan länge präglats av luddighet och oklara resultat. Väldigt sällan lyckas man peka ut insatser som har faktiska resultat på antalet brott som begås.

Den svenska forskningen lider också av en tydlig slagsida eftersom man i stort sett alltid utgår från hypotesen att brottslighet helt kan förklaras av s.k. sociala orsaker. Internationellt har man haft andra utgångspunkter och modeller som lägger större vikt på faktorer och åtgärder som påverkar på individnivå, snarare än hela samhället.

Vi menar att om stadens brottsförebyggande arbete ska ha någon verklig effekt så måste det grundläggande dokumentet ha en helt annan nivå av konkretitet. Det enda konkreta som nu framkommer är tillsättandet av fler kommunala tjänstemän. Vi är tveksamma till om förvaltningarna behöver ytterligare ett styrdokument av en sådan allmänt hållen karaktär som detta.

Vi vill se ett mer fokuserat dokument som skapar förutsättningar för operativa beslut vid uppkomna situationer. Det brottsförebyggande rådet bör utformas med en tydligare ledarfunktion och med operativt syfte. Det bör bestå av ett fåtal personer med tydlig beslutförhet. Ett centralt brottsförebyggande råd kan fungera som ett verktyg att bli både kraftfullt och exekutivt och införa en 24-timmarsgaranti för borttagande av klotter.

Fokus för det brottsförebyggande arbetet måste ligga på tydliga insatser ute i verkligheten, inte på stadens förvaltningar. Exempelvis bör åtgärder syftandes till att ge tydliga snabba reaktioner mot mobbing, klotter och skolk inarbetas. Ett långsiktigt arbete för tryggare skolmiljö och tydligare föräldraansvar är också åtgärder som behövs men som tyvärr saknas i programmet. Tydliga åtgärder behövs både för att stödja unga brottsoffers vilja att anmäla brott och för att minska brottsligheten. Dessutom har vi länge krävt att staden inleder och intensifierar arbetet med belysning.

Sambandet mellan brott och straff måste därutöver tydliggöras. Inte minst är detta viktigt när det rör sig om unga brottslingar. Polis och socialtjänst måste omedelbart kontakta den unga brottslingen och åtgärder snabbt vidtas. Det är genom att tydliggöra sambandet mellan brott och straff som en avskräckande effekt uppnås vilket flertalet internationella exempel visar på.

Förvaltningens tjänsteutlåtande är försiktigt hålllet utifrån osäkerheten på om det finns tillräckliga ekonomiska resurser för ett genomförande.

Detta speglar på ett sorgligt sätt den socialistiska majoritetens bristande vilja och förmåga att sätta av tillräckliga resurser för att göra vad som behövs för att förebygga brottslighet.

**STOCKHOLMS STADS
BROTTSFÖREBYGGANDE PROGRAM**

Förord

Generellt gäller i Sverige att ju större tätort, desto fler brott, inte bara antalsmässigt sett, utan även till antalet brott per invånare.⁶ Under 2004 anmäldes totalt 157 281 brott i Stockholms stad, dvs. 20 596 brott per 100 000 invånare. Samma år anmäldes i Sverige i genomsnitt 13 872 brott per 100 000 invånare.⁷ Det finns alltså tydliga incitament för att arbeta brottsförebyggande i Stockholm. Siffrorna talar också för att det finns ett värde i att kombinera ett övergripande perspektiv med det lokala perspektivet när det brottsförebyggande arbetet bedrivs i en storstadskontext.⁸ Det övergripande kan vara mer långsiktigt och påverka stadens utveckling när det gäller exempelvis stadsplanering, integrationspolitik, tillståndsfrågor m.m. men även undanröja hinder för det mer konkreta lokala arbetet.

Förutsättningarna för att bygga upp ett långsiktigt brottsförebyggande arbete har aldrig varit bättre. Ökningen av den anmälda brottsligheten som skedde under perioden 1975–1990 har avtagit och under 1990-talet har det skett ett trendbrott, brottskurvan har planat ut. Antalet anmälda brott år 2000 var därmed färre än år 1990. Starka argument talar för att trendbrottet är reellt, det vill säga att det även speglar en utplanning av den faktiska brottsligheten. Ungdomsbrottsligheten ligger i dag på en något högre nivå än den gjorde för 25 år sedan. Olika undersökningar visar dock att den minskat markant under andra hälften av 1990-talet.⁹ Det finns alltså anledning att eftertänksamt se till att kurvan inte åter börjar stiga uppåt och i bästa fall se till att den börjar gå nedåt.

Detta program skapar förutsättningar för ett effektivt brottsförebyggande arbete i Stockholms stad. Det ska i hög utsträckning vara problembilden och förutsättningarna för aktuell förvaltning eller bolag som avgör vilka metoder som ska användas i det brottsförebyggande arbetet. Det brottsförebyggande programmet utpekar därför inga konkreta brottsförebyggande metoder.

⁶ ”Brottsutvecklingen” 1998-2004, BRÅ

⁷ Preliminära siffror från brottsförebyggande rådet (BRÅ).

⁸ ”Brott och åtgärder mot brott i stadsmiljön” (1990) Wikström, BRÅ

⁹ ”Brottsutvecklingen 1998-2004” BRÅ

Innehållsförteckning

1. Styrdokument och lagstiftning	
1.1 Allas vårt ansvar.....	
1.2 Brottsoffer.....	
1.3 Stockholms stads styrdokument.....	
2. Övergripande mål.....	
2.1 Särskilda prioriteringar.....	
3. Förutsättningar för att uppnå målen.....	
4. Ökat engagemang	
4.1 Lokala brottsförebyggande råd.....	
4.2 Brottsförebyggande koordinator.....	
4.3 Brottsförebyggande kansli.....	
5. Bättre beslutsunderlag.....	
5.1 Kriminalstatistik.....	
5.2 Brottsoffer- och trygghetsmätning.....	
5.3 Risk- och skyddsfaktorer.....	
5.4 Lokala kartläggningar.....	
6. Ökad kunskap.....	
6.1 Generell kompetenshöjning.....	
6.2 Omvärldsbevakning.....	
6.3 Dokumentation och uppföljning.....	
6.4 Utvärdering av pilotprojekt.....	
7. Samverkan.....	
7.1 Gemensam problembild	
7.2 Lokal problembild.....	

Bilagor

1. Skattade kostnader för genomförande.....	
2. Tids- och kommunikationsplan.....	
3. Uppföljning.....	
4. Dokument som framtagits för programmet.....	
5. Exempel på brottsförebyggande åtgärder.....	
6. Exempel på organisation av samverkan.....	

1. Styrdokument och lagstiftning

Det finns idag inte några generella mål för att minska brott och brottslighet i Stockholms stad angivna i något styrdokument. Trygghet nämns som mål i flera sammanhang, t.ex. i integrationsarbetet och miljöarbetet. Arbete med att minska riskerna för att ungdomar hamnar i drogmissbruk och kriminalitet och stöd till brottsoffer finns också nämnt i flera sammanhang. Den generella ambitionen att minska riskerna för att brott sker i staden finns dock inte uttalat i något dokument. Här redogörs för de styrdokument och lagstiftning som har betydelse för det brottsförebyggande arbetet i staden.

1.1. Allas vårt ansvar

I juni 1996 presenterade regeringen, med brett politiskt stöd, ”Allas vårt ansvar” – ett nationellt brottsförebyggande program.¹⁰ I programmet poängteras att det som tidigare varit främst rättsväsendets ansvar: att minska brottsligheten och öka tryggheten, nu blev ”allas ansvar”. Man ville skapa förutsättningar för ett långsiktigt och uthålligt brottsförebyggande arbete inom alla samhällssektorer och förslog breda åtgärder på tre nivåer.

Den första nivån berör samhällsutvecklingen i stort. T.ex. vilka konsekvenser för brottsligheten olika beslut och åtgärder inom verksamhetsområden som skola och arbetsmarknad får. Ansvaret ligger här såväl på näringsliv som beslutsfattare på alla nivåer. Här avses allt från tillverkning av stöldsäkra bilar till stadsplanering och krog-sanering. Den andra nivån gäller utveckling och effektivisering av lagstiftning och myndighetsarbete inom det kriminalpolitiska fältet. Den tredje nivån behandlar vikten att tillvarata det medborgerliga initiativet genom samverkan på främst lokal nivå.

Införandet av en kriminalpolitisk helhetssyn och att främja och anlägga ett brottsförebyggande perspektiv, såväl inom rättsväsendet som inom andra samhällsområden, innebar i många avseenden ett nytt och förändrat arbetssätt – en process som tar tid. Med utgångspunkt i att brottsligheten berör alla delar av samhället var målet att ett brottsförebyggande perspektiv skall ingå i de flesta politikområden. Från statligt håll innebar det bland annat att de brottsförebyggande aspekterna beaktas i lagstiftningsprocessen genom att se till att ny lagstiftning inte uppmuntrar till brott eller motverkar att brott förhindras eller undanröjs. Eventuella effekter på brottsligheten ska därför analyseras och redovisas i de olika statliga utredningsförslag som läggs fram.

Det lokala arbete som skisserades i ”Allas vårt ansvar” har fått stort genomslag i Sveriges kommuner, inte minst genom att hundratals lokala brottsförebyggande råd har tillskapats. Det är dock tveksamt om deras arbete ensamt kan bidra till att åstadkomma den helhetssyn som var ett målet i ”Allas vårt ansvar”. En annan av hörnstenarna i ”Allas vårt ansvar”, tillvaratagandet av det medborgerliga engagemanget, har inte heller utvecklats till fullo.

¹⁰ Ds 1996:59 ”Allas vårt ansvar – ett nationellt brottsförebyggande program”

1.2. Brottsoffer

Ambitionen att förebygga att ett brott begås kan motiveras enbart av att förhindra att någon utsätts för det, exempelvis villainbrott utförda av personer vars uppväxtvillkor eller incitament att begå brott vi inte kunnat påverka inom ramen för stadens arbete. Vi kan alltså inte enbart förebygga brott genom att förbättra levnadsförhållandena för stadens medborgare och minska deras benägenhet att begå brott. Delar av det kommunala ansvaret när det gäller brottsoffer finns reglerat i lagtext. Den första juli 1998 infördes en paragraf (8 a §) i socialtjänstlagen om stöd och hjälp till kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp i hemmet. I staden finns på detta område ett handlingsprogram för Operation Kvinnofrid som ska revideras under år 2005 och varje stadsdelsförvaltning bör ha en lokal handlingsplan i kvinnofridsfrågor. Genom en ändring i socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 juli 2001 förtydligas och utökas socialtjänstens ansvar till att gälla samtliga brottsoffer och deras anhöriga. De behov som finns av exempelvis kunskap och samverkan när det gäller det brottsförebyggande arbetet finns också i arbetet med brottsofferfrågorna. Genom att integrera hela, eller delar av, arbetet med stöd och hjälp till brottsoffer i det brottsförebyggande arbetet kan de båda verksamhetsområdena dra nytta av varandra. Socialtjänsten har alltså en viktig roll i arbetet när det gäller brottsoffer. Det finns också många medborgerliga initiativ i brottsofferarbetet som bör tillvaratas i enlighet med riktlinjerna i "Allas vårt ansvar".¹¹

1.3. Stadens styrdokument

I stadens övergripande inriktningsmål för åren 2005-2007 anges på flera ställen prioriteringar som ligger i linje med det brottsförebyggande arbetet. T.ex. anges att de förebyggande insatserna i välfärdsarbetet och de kommunala verksamheterna ska prioriteras och att en helhetssyn ska införas. Det anges också att man ska "*bryta segregationen*" vilket på ett strukturellt plan kan antas verka brottsförebyggande. Att "*fördomar, rasism och diskriminerande strukturer ska synliggöras och motverkas*" är en direkt angelägenhet för det brottsförebyggande arbetet. Stockholms stads brottsförebyggande program är ett resultat av den prioritering mot förebyggande arbete som inriktningsmålen angivit. Den helhetssyn som eftersträvas går helt i linje med intentionerna i "Allas vårt ansvar" och kommer avspeglas i detta program genom att så gott som alla verksamheter i staden berörs.

Stockholms stad har också fastslagit att en prioritering av förbättringar av barns villkor ska ske i stadens alla verksamheter. Det finns inte något i FN:s barnkonvention som skulle kunna bli ett hinder för att utöva ett verksamt brottsförebyggande arbete, tvärtom är det som beskrivs i de flesta av artiklarna sådant som skulle kunna sägas vara brottsförebyggande i sig, främst när det gäller att förebygga kriminalitet och utsatthet för brott hos unga individer. Dvs. att om stadens arbete präglas av barnkonventionen har man mycket att vinna i det brottsförebyggande arbetet. Det finns också ett

¹¹ "Brottsoffer" Lindgren m fl

antal artiklar som är av direkt relevans för det mer konkreta brottsförebyggande arbetet (t.ex. artikel 19 om skydd mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld m.m. och artiklarna 28 och 29 om utbildning). Stadens prioritering att förbättra barns villkor påverkar inriktningen i detta brottsförebyggande program så att prioritet läggs på att minska unga individers risker att hamna i kriminalitet och utsättas för brott.

Stockholms kommunfullmäktige beslutade 2004-12-14 att anta ett tobaks-, alkohol- och narkotikapolitiskt program: STAN-programmet. Programmet vänder sig till alla stadens nämnder och styrelser och innefattar allt från fysisk stadsmiljö, fritid, skola, staden som arbetsgivare till vård och behandlingsfrågor. Staden har fyra inriktningsmål inom områdena tobak, alkohol och narkotika:

- Barns och ungdomars uppväxt ska vara fri från tobak, alkohol och narkotika.
- Ett narkotikafritt Stockholm.
- Stadens invånare ska ha återhållsamma alkoholvanor.
- Stadens invånare som missbrukar alkohol eller andra droger ska erbjudas hjälp att komma ifrån sitt missbruk.

Antagandet av detta program kan betecknas som brottsförebyggande eftersom alkohol och narkotika har så tydlig koppling till brottslighet. Det brottsförebyggande arbetet och det drogförebyggande har många beröringspunkter. Det brottsförebyggande arbetet i staden bör givetvis, när det är relevant, koordineras med det drogförebyggande arbetet. Detta gäller särskilt arbetet med att stärka skyddsfaktorer och undanröja riskfaktorer när det gäller barn och unga. Samordning bör också ske i arbetet med tillstånd till servering av alkoholdrycker.

2. Övergripande mål

Målet med Stockholms stads brottsförebyggande arbete är:

Att minska sannolikheten för brott och reducera skadeverkningarna av brott, inklusive rädslan för brott.

Eftersom all typ av brottsförebyggande arbete inte är relevant för alla nämnder och styrelser har det övergripande målet delats in i fem delmål som är mer eller mindre relevanta för olika brottsförebyggande aktörer:

- **Stärka den formella och informella sociala kontrollen**
- **Minska brottsbenägenheten**
- **Försvåra genomförandet av brott**
- **Lindra brottens skadeverkningar**
- **Minska rädslan för brott.**

Nämnder och styrelser bör själva avgöra vilket eller vilka av de fem delmålen som är av mest relevans för deras verksamhet och ange det eller dem som mål för sitt brottsförebyggande arbete. Det kan också vara relevant att välja ett eller flera delmål för en viss tidsperiod för att sedan fokusera på ett annat.¹² Valet av delmål bör motiveras i verksamhetsplanen och brytas ned till åtaganden. Det övergripande målet och delmålen ska anges som stadens mål för det brottsförebyggande arbetet i stadens budget så länge som programmet gäller.

Det brottsförebyggande arbetet ska präglas av att en helhetssyn integreras i alla nämnder och styrelser. För det brottsförebyggande arbetet är dock vissa nämnder och styrelser mer relevanta än andra, såsom:

Stadsdelsnämnderna, Fastighets- och saluhallsnämnden, Marknämnden, Trafiknämnden, Idrottsnämnden, Konsumentnämnden, Kulturnämnden, Miljönämnden, Renhållningsnämnden, Socialtjänstnämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Utbildningsnämnden, de kommunala bostadsbolagens styrelser och styrelserna för Centrumkompaniet, Näringslivskontoret, Stockholms stads parkering AB och Stockholms hamn AB.¹³

2.1. Särskilda prioriteringar

Följande prioriteringar bör vara vägledande i stadens arbete:

- Insatser för att stödja och hjälpa barn, ungdomar och brottsoffer.
- Insatser i geografiska områden där flera problem påvisats koncentrerade.
- Insatser som bygger på sammantagen kunskap om problemet bör prioriteras.
- Insatser som prövats och visat sig verksamma i andra sammanhang.
- Insatser som sker i samverkan mellan olika aktörer.

Stadens stadsdelsnämnder, facknämnder och styrelser ska utifrån programmets övergripande mål, och med hänsyn till interna behov och prioriteringar, utforma åtaganden inom sina respektive verksamhetsområden. För att uppnå den helhetssyn som avsågs i "Allas vårt ansvar" bör exempelvis det brottsförebyggande perspektivet läggas på upphandling av verksamhet och produkter, tilldelning av verksamhetsbidrag samt vid remissförfaranden. Uppföljning av arbetet ska göras årligen inom ramen för stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS). Detta innebär att berörda frågor tas upp i både verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. Dessutom bör möjligheten att följa upp programmet inom ramen för ledningsinformationssystemet (LIS) undersökas.

¹² För mer detaljerad beskrivning se "Kunskapsbaserad brottsprevention" (Sarnecki, 2004) på socialtjänstförvaltningens hemsida under "förebyggande arbete". För exempel på brottsförebyggande insatser under respektive rubrik, se bilaga 2.

¹³ I detta dokument fortsättningsvis benämnda som "de mest relevanta nämnderna och styrelserna"

3. Förutsättningar för att uppnå målen

Denna del programmet anger förslag till beslut och aktiviteter för att skapa förutsättningar för att uppnå de övergripande målen. Förslagen är framtagna utifrån forskning på området, inventeringar av stadens arbete och från erfarenheter från andra städer.¹⁴ För en mängd förvaltningar är det som föreslås redan en integrerad del av verksamheten. Förslagen är skrivna som rekommendationer och är inte tvingande.

För att skapa förutsättningar för ett effektivt brottsförebyggande arbete bör stadens alla förvaltningar och bolag, särskilt de mest relevanta förvaltningarna och bolagen, ha följande ambitioner inom respektive verksamhetsområde:

- Öka engagemanget i, och prioritet på, det gemensamma brottsförebyggande arbetet.
- Förbättra beslutsunderlagen för det brottsförebyggande arbetet.
- Öka kunskaperna om vad som orsakar brott och om effektiva brottsförebyggande metoder.
- Främja samverkan med andra brottsförebyggande aktörer.

I avsnitten som följer ges förslag på åtaganden för olika aktörer i staden.

4. Ökat engagemang

När brottsförebyggande arbete bedrivs i en storstadskontext finns det ett värde i att kombinera ett övergripande perspektiv (brottslighetens breda mönster och orsaker i hela stadsmiljön) med det lokala perspektivet (brottslighetens speciella kännetecken och orsaker i olika delmiljöer).¹⁵ Likväl som ett lokalt brottsförebyggande råd bör ha god inblick i stadsdelsområdets problembild och lokala förutsättningar när det gäller brottslighet bör det finnas en överblick över staden som helhet. Denna överblick bör vara utgångspunkten för prioriteringar när det gäller brottsförebyggande insatser av övergripande karaktär.

¹⁴ Se förteckning över framtagna dokument i arbetet med det brottsförebyggande programmet sid X.

¹⁵ ”Brott och åtgärder mot brott i stadsmiljön” (1990) Wikström, BRÅ

Därför föreslås att:

Kommunstyrelsen åtar sig att inrätta ett centralt brottsförebyggande råd i syfte att ge det brottsförebyggande arbetet ett övergripande perspektiv. I rådet bör de verksamheter i staden som är av störst relevans för det brottsförebyggande arbetet vara representerade. Exempelvis utbildningsnämnd, stadsbyggnadsnämnd, marknämnd, socialtjänstnämnd, trafiknämnd, integrationsarbetet och idrottsnämnd. Stadsdelsnämnderna bör också vara representerade. Utöver detta bör verksamheter utanför stadens arbete representeras i rådet, såsom Polismyndigheten i Stockholms län, landsting, SL, kriminalvård/ frivård, och näringsliv. Det bör också övervägas om ideella organisationer, kranskommuner och kriminologisk expertis bör representeras i rådet. Rådet bör ges en god överblick över stadens behov av brottsförebyggande arbete och hur brottsförebyggande arbete bedrivs i staden, göra gemensamma prioriteringar, undanröja hinder för samverkan mellan verksamheterna på alla nivåer, samt initiera pilotprojekt.¹⁶

4.1. Lokala brottsförebyggande råd

Den vanligaste samverkansformen i Sverige när det gäller det strategiska arbetet i brottsförebyggande frågor är de lokala brottsförebyggande råden. De kan se väldigt olika ut men representanter från polis och socialtjänst ingår alltid och bör så göra. Ibland finns skolan representerad, ibland näringsliv och ideella organisationer. Utvecklingen har kommit olika långt i stadsdelsområdena, men de har också helt olika förutsättningar. En första olikhet kan vara hur stadsdelsförvaltningen är organiserad. Brottsnivån och brottsstrukturen varierar också mellan stadens olika delar, och brottslighetens konsekvenser varierar ännu mer.¹⁷ Både förutsättningarna för det brottsförebyggande arbetet och själva brottsligheten påverkas i sin tur av en mängd bakomliggande faktorer; demografiska skillnader (t.ex. åldersstrukturen och socioekonomiska skillnader) och bebyggelse- och kommunikationsmässiga faktorer. Dessa skillnader är också anledningen till att det inte är möjligt att konkret beskriva vilka brottsförebyggande metoder som ska användas i stadens stadsdelsområden.

Det lokala brottsförebyggande arbetet i Stockholm är, liksom annat förebyggande arbete, i en intensiv utvecklingsfas. Under 2004 återupptogs arbetet i flera lokala brottsförebyggande råd som legat vilande och initiativ till ett par nya råd togs i de få stadsdelsområden som ännu inte startat något. Mycket tyder på att de lokala brottsförebyggande råd som får igång en reell samverkan är de där polisen är aktivt engagerad, prioriterar samarbetet och bidrar med information, kunskap och resurser samt *där motsvarande engagemang sker från kommunen/stadsdelsnämndens sida*.¹⁸

¹⁶ Se ”Exempel från andra städer” Precens 2004

¹⁷ ”Brott och åtgärder mot brott i stadsmiljön” Wikström, BRÅ (1990)

¹⁸ Se ”Inventering av det lokala brottsförebyggande arbetet i Stockholms stad” Precens (2004) och ”Skr 2000/01:62 ”Brott kan förebyggas! Utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet.”

Därför föreslås att:

Stadsdelsnämnderna bör åta sig att aktivt understödja och delta i det samverkansarbete som sker i de lokala brottsförebyggande råden. De bör verka för att det privata initiativet och engagemanget från exempelvis ideella föreningar tillvaratas mer, att skolan involveras mer och att näringslivet (särskilt i arbetet runt stadens kommunikationer) i högre utsträckning blir delaktiga i arbetet i de lokala brottsförebyggande råden, eller i det arbete som utmynnar därifrån. Arbetet i råden bör dessutom integreras så långt som det är möjligt i förvaltningarnas handläggningsrutiner.

4.2. Brottsförebyggande koordinator

De brottsförebyggande råd som kommit längst med sitt arbete är de som har en anställd brottsförebyggande koordinator.¹⁹ Det är också troligt att de nämnda, mest relevanta, facknämnders och styrelser brottsförebyggande arbete skulle intensifieras med en sådan funktion, i den mån funktionen inte redan finns. Det brottsförebyggande perspektivet bör exempelvis läggas på upphandling av verksamhet och produkter, tilldelning av verksamhetsbidrag samt vid remissförfaranden. En brottsförebyggande koordinator kan verka som en garant för att detta sker. Koordinatören skulle också kunna utföra omvärldsbevakning vad gäller effektiva brottsförebyggande metoder inom respektive arbetsområde. Polismyndigheten i Stockholms län har länge finansierat merparten av de brottsförebyggande koordinatörerna i stadsdelsområdena²⁰, en satsning som borde replikeras av staden.

Därför föreslås att:

De mest relevanta nämnderna och styrelserna bör åta sig att inrätta en funktion för samordning av det brottsförebyggande arbetet (koordinator). Koordinatören bör vara nära knuten till förvaltnings-/bolagsledningen och ha erforderlig kompetens om orsaker till brott och brottsförebyggande metoder. Det är i hög grad önskvärt att man vid inrättandet av sådana funktioner undersöker möjligheter till samfinansiering mellan bolag/förvaltningar och/eller andra brottsförebyggande aktörer.

¹⁹ Se ”Inventering av det lokala brottsförebyggande arbetet i Stockholms stad” Precens (2004) och ”Skr 2000/01:62 ”Brott kan förebyggas! Utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet.”

²⁰ Se ”Inventering av det lokala brottsförebyggande arbetet” (2004) Svanberg, Precens

4.3. Brottsförebyggande kansli

I de städer där ett centralt råd inrättats finns även en administrativ stödfunktion, eller "kansli". I Göteborg är kansliets uppdrag är att stödja det centrala brottsförebyggande rådet och genomföra de beslut som rådet fattar. I Stockholms stad har samordning av brottsförebyggande åtgärder pågått sedan år 1989 när samordningskansliet för brottsförebyggande åtgärder bildades och som sedan överfördes till socialtjänstförvaltningens enhet för drog- och brottsprevention (Precens).

I inventeringen av det lokala arbetet i Stockholm framkom behov av nätverksarbete för erfarenhetsutbyte, kunskapsförmedling genom vidareutbildningar, datainsamling av olika slag, omvärldsbevakning av brottsförebyggande insatser på annat håll (dvs. utvärderingar om vad som fungerar), spridning av sådan kunskap, generella och specifika utbildningar samt metodutveckling och utvärdering. En del av dessa uppgifter utförs idag av Precens men vid en utökad satsning på brottsförebyggande arbete i staden kommer behovet av sådana insatser troligtvis öka.

Därför föreslås att:

Kommunstyrelsen bör inrätta ett brottsförebyggande kansli för det brottsförebyggande arbetet i staden. Utöver de åtaganden som anges i programmet i övrigt bör kansliet åta sig att:

- Samordna och utveckla det brottsförebyggande arbetet och svara för omvärldsbevakning om effektiva brottsförebyggande metoder.
- Skapa goda förbindelser mellan forskningen och de brottsförebyggande aktörerna.
- Främja samverkan mellan brottsförebyggande aktörer i Stockholms stad, andra storstäder i Sverige och internationellt.
- Sprida information om brottslighet, effektiva brottsförebyggande metoder och det brottsförebyggande arbete som bedrivs i staden.
- Konkretisera och tydliggöra brottsförebyggande insatsernas, särskilt de långsiktiga, förväntade effekter för inblandade aktörer och medborgare.
- Bereda ärenden åt det centrala brottsförebyggande rådet.
- Samordna och utveckla det brottsofferstödjande arbetet och svara för omvärldsbevakning i brottsofferfrågor.
- Samordning av stadens arbete med kvinnofridsfrågor.

5. Bättre beslutsunderlag

Såväl det lokala som stadsövergripande brottsförebyggande arbetet bör ha sin utgångspunkt i en problemorienterad process. I det stadsövergripande perspektivet innebär det att göra breda och generella kartläggningar av fördelningar av brott, brottslighet, utsatthet för brott och trygghet i staden samt djupa analyser av fördelningarnas samband med olika faktorer som kan tänkas förklara skillnader. Det kan också röra sig

om behov av särskilda fenomen som behöver en belysning som exempelvis någon yrkesgrupp i staden uppfattar som nytt eller särskilt problematiskt. De källor till information som vanligen nämns i dessa sammanhang är kriminalstatistik, offerundersökningar, trygghetsmätningar och olika belysningar av risk- och skyddsfaktorer hos ungdomar. På lokal nivå brukar sammanställningar av dylik information benämnas som kartläggningar där vanligen en inventering av områdets resurser att hantera problemen också ingår.

5.1. Kriminalstatistik

I stadens arbete används inte kriminalstatistik, och analyser av sådan, i särskilt hög utsträckning för att belysa behov av eller påvisa resultat av genomfört arbete. Detta trots att flera av de mest relevanta arenorna för brottsförebyggande arbete finns i stadens organisation, t.ex. stadsplanering, skola och socialtjänst.

Därför föreslås att:

Stadens nämnder och styrelser bör utöka användandet av kriminalstatistik vid bedömning av behov av insatser och vid uppföljning av insatser. Detta bör bl.a. ske i samverkan med polismyndigheten i Stockholms läns flera funktioner för insamling och analys av kriminalstatistik. **Utrednings- och statistikkontoret** bör åta sig att undersöka möjligheten att presentera brottsstatistik på karta. **Det brottförebyggande kansliet** bör främja användandet av kriminalstatistik och arbeta för utvecklandet av användarvänliga och tillgängliga datakällor för information om brott och kriminalitet i Stockholms stad.

5.2. Brottsoffer- och trygghetsmätning

För den stora majoriteten av befolkningen är oron att utsättas för brott en aspekt av vardagen som påverkas av tid, plats och situation. Oron leder här till olika typer av riskreducerande strategier som anpassas till de för tillfället aktuella situationerna, en vardag främst för stadens kvinnor. Det påverkar och kan ibland begränsa en individs frihet. Det finns en liten grupp för vilken rädslan för brott får allvarliga konsekvenser. Den påverkar starkt deras vardagliga aktiviteter, exempelvis går man inte ut under vissa tider. Ur ett trygghetsskapande perspektiv är det viktigt med kunskap om detta för att kunna genomföra riktade åtgärder. Det finns idag ingen undersökning som genomförs i hela staden, som är nedbrytbar på stadsdelsområdesnivå, med trygghetsfrågorna i fokus och som analyserats på ett tillfredsställande sätt samt kommer stadens aktörer tillgodo.

Därför föreslås att:

***Kommunstyrelsen** bör åta sig att initiera en återkommande trygghets- och brottsöf-ferundersökning som är nedbrytbar på stadsdelsområdesnivå, som analyserats på ett tillfredsställande sätt samt kommer stadens aktörer tillgodo. **Det brottsförebyggande kansliet** bör samordna genomförandet av undersökningen. Undersökningen bör genomföras i samverkan med polismyndigheten i Stockholms län.*

5.3. Risk- och skyddsfaktorer

Risk- och skyddsfaktorer när det gäller ungdomar är ett område som redan undersöks i hög grad i Stockholms stad i Stockholmsenkäten (f.d. Drogvaneundersökningen). Undersökningen är ett unikt redskap för staden och bör utnyttjas mer. Den motsvarar det behov av information som behövs när det gäller ungdomar och självrapporterad brottslighet i Stockholms stad med några smärre justeringar när det gäller ekologiska faktorer och ett mer kriminologiskt perspektiv i analyserna av data.

Därför föreslås att:

***Forsknings- och utvecklingsenheten** bör åta sig att i högre utsträckning analysera och redovisa "stockholmsenkäten" ur ett kriminologiskt perspektiv.²¹ Resultaten bör spridas till brottsförebyggande aktörer på ett lättillgängligt sätt, t.ex. av **det brottsförebyggande kansliet**.*

5.4. Lokala kartläggningar

Brott och upplevelser av otrygghet är inte ett slumpmässigt fenomen – vissa personer, platser och objekt är mer utsatta än andra. Brottslighet och upplevelsen av otrygghet är inte heller jämnt fördelat över dygn, veckans dagar och inte heller inom- och utomhus. Det varierar också mellan kön och ålder. Ledstjärnan i lokalt brottsförebyggande arbete ska därför vara god kännedom om de lokala förhållandena. En förutsättning för att rätt prioriteringar görs och för att det lokala brottsförebyggande arbetet ska kunna bedrivas resurseffektivt är att bygga arbetet på en kartläggning av lokalområdets problem när det gäller brottsligheten, och resurser att förebygga den.²²

²¹ Vilket i praktiken innebär att en kriminologiskt skolad person genomför analysen och i högre utsträckning än i dag anlägger ett makroperspektiv vid det förfarandet. Dessutom bör presentationen gagna praktiskt brottsförebyggande arbete.

²² Se Idéskrift # 2: "Kartläggning, problemanalys & prioriteringar" BRÅ (1999)

Därför föreslås att:

Stadsdelsnämnderna bör åta sig att återkommande genomföra lokala kartläggningar av problem och resurser när det gäller brottslighet och brottsförebyggande arbete i stadsdelsområdet. Kartläggningen ska bygga på information från flera olika källor och de undersökningsmetoder som används bör bygga på tidigare genomförda undersökningar. Sammanställningen av all information och analysen av den ska möjliggöra en diskussion i det lokala brottsförebyggande rådet om områdets problembild. Kartläggningen bör också remitteras till relevanta grupper i stadsdelsområdet. **Det brottsförebyggande kansliet** bör aktivt stödja arbetet med lokala kartläggningar.

6. Ökad kunskap

För att säkerställa att beslut om olika brottsförebyggande insatser inte bygger på subjektiva ställningstaganden, utifrån exempelvis vår moral eller med hänvisning till ”det sunda förnuftet” bör krav ställas på att val av olika insatser underbyggs med kunskap. Det är särskilt viktigt i det brottsförebyggande arbetet. Genom att skaffa och besitta kompetens om beprövad erfarenhet riskerar inte insatserna att bli kostsamma misstag. Sådan kompetens bör de som har viktiga positioner i utvecklandet av det brottsförebyggande arbetet ha (t.ex. de brottsförebyggande koordinatörerna i förvaltningarna). Det krävs också olika typer av brottsförebyggande kompetens beroende på inom vilken/vilka verksamheter det brottsförebyggande arbetet ska utföras.

Därför föreslås att:

Det brottsförebyggande arbetet i förvaltningar och bolag bör styras och planeras av personer (exempelvis de brottsförebyggande koordinatörerna) med kompetens när det gäller vetenskapliga teorier om orsaker till brott och om effektiva brottsförebyggande metoder inom respektive verksamhetsområde. **Nämnder och styrelser** bör bidra till att de aktörer som arbetar med utvecklingsarbete i brottsförebyggande frågor (t.ex. de som ingår i de lokala brottsförebyggande råden) har, och kontinuerligt utvecklar kunskap om vetenskapliga teorier om orsaker till brott och hur man bäst förebygger brott. **Det brottsförebyggande kansliet** bör ges i uppdrag att anordna utbildningar i teorier om vad som orsakar brott och i brottsförebyggande arbete för olika delar av stadens verksamheter.

5.1. Generell kompetenshöjning

Det är också viktigt att de aktörer som utför brottsförebyggande åtgärder, förtroendevalda och ledande tjänstemän som inte är direkt involverade i den strategiska brottsförebyggande processen utvecklar sin kunskap om teorier om orsaker till brott och brottsförebyggande metoder.

Därför föreslås att:

Nämnderna och styrelserna, särskilt de mest relevanta, bör bidra till att kunskapsnivån när det gäller orsaker till brott och hur man bäst förebygger brott generellt höjs bland de som arbetar i nämndens/styrelsens verksamhetsområde. Nämnderna och styrelserna bör bidra till att centrala positioner inom alla verksamheter kontinuerligt informeras om hur deras verksamheter kan utvecklas för att verka brottsförebyggande. Det brottsförebyggande kansliet bör kontinuerligt erbjuda generella utbildningar och skräddarsydd information om hur olika verksamheter kan arbeta mer brottsförebyggande.

5.2. Omvärldsbevakning

Behovet av kunskapsuppbyggnad när det gäller brottsförebyggande metoder är stort. Därför bör forskning och utveckling på området såväl i Stockholm, övriga riket som internationellt bevakas av stadens aktörer i fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och bolag. Omvärldsbevakningen om effektiva brottsförebyggande åtgärder ska återkommande sammanställas och spridas. Rapporteringarna bör vara av praktisk karaktär och innehålla nya eller nyligen utvärderade metoder inom varje prioriteringsmål i det brottsförebyggande arbetet. Exempel från andra länder, andra städer och från svensk och internationell forskning ska belysas. Åtgärderna ska kunna genomföras på både lokal och på stadsövergripande nivå samt på kort och lång sikt.

Därför föreslås att:

Facknämnderna och styrelserna, särskilt de mest relevanta, åtar sig att ansvara för omvärldsbevakning när det gäller effektiva brottsförebyggande metoder inom sina respektive verksamhetsområden. En arbetsuppgift som kan utföras av den samordnande funktionen ("den brottsförebyggande koordinatoren"). Det brottsförebyggande kansliet bör också utöva omvärldsbevakning, återkommande samordna och sammanställa omvärldsbevakningen i en rapport om nya eller nyligen utvärderade brottsförebyggande metoder.

5.3. Dokumentation och uppföljning

Få brottsförebyggande insatser är utvärderade, särskilt under svenska förhållanden. Det är därför av stor vikt att Stockholms stad bidrar till uppbyggnaden av ny kunskap om brottsförebyggande metoder som är lämpade för en stad med Stockholms storlek och administration. Det som görs i staden i brottsförebyggande syfte måste därför alltid dokumenteras, följas upp och ibland utvärderas vetenskapligt. När det gäller insatser som sker på flera arenor samtidigt är dokumentationen extra viktig för att kunna göra en utvärdering av vad den totala insatsen har för effekt. Det kan handla om att föra statistik över utfall eller mer processinriktat beskriva vad som görs. Utan utvärdering, eller uppföljning, av insatser går det inte att veta om det som genomförs har

förväntad effekt och att kunna göra en rimlig bedömning om insatsen var värd satsade resurser.

Därför föreslås att:

Stadens nämnder och styrelser bör bidra till uppbyggnaden av ny kunskap om olika brottsförebyggande åtgärders effektivitet. Det brottsförebyggande arbetet ska alltid dokumenteras och följas upp. Detta bör även gälla för verksamheter med brottsförebyggande mål till vilka staden tilldelar verksamhetsbidrag. Det brottsförebyggande kansliet bör åta sig att bistå nämnderna och styrelserna genom att utarbeta och förslå rutiner för uppföljning.

5.4. Utvärdering av pilotprojekt

Brottsförebyggande insatser/åtgärder/verksamheter av principiellt stort intresse bör utvärderas med hjälp av utifrån kommande expertis. Utvärderingsarbetet i sådana insatser eller verksamheter måste starta parallellt (ofta t.o.m. före) själva projektets början. Det är vidare viktigt att tillräckliga resurser allokeras för sådana utvärderingar.²³

Därför föreslås att:

Det centrala brottsförebyggande rådet bör utifrån åtgärdsinventeringar, de lokala kartläggningarna och sammanställd omvärldsanalys initiera pilotprojekt med vidkopplade vetenskapliga utvärderingar. Pilotprojekten bör planeras och samordnas från det brottsförebyggande kansliet med den vetenskapliga institution/FoU-enhet som ska utföra utvärderingen.

7. Samverkan

Den stora förtjänsten med samverkan inom ett lokalt brottsförebyggande råd, eller annan samverkansform är att det möjliggör att flera av samhällets institutioner arbetar samtidigt mot samma mål, något som visat sig ge bra effekter. Det är alltså eftersträvarvärt att flera aktörer samtidigt arbetar mot samma problem. Samverkan anses exempelvis som särskilt viktigt för upptäckt av barn med behov av särskilt stöd och förebyggande arbete som riktar sig till barn i riskzon. I områden där många sociala problem är koncentrerade är vikten av samlade insatser extra viktigt. Mycket tyder också på att det behövs många olika metoder att välja mellan för att bemöta olika be-

²³ ”Kunskapsbaserad brottsprevention – teoretiska utgångspunkter för brottsförebyggande arbete” Sarnecki, (2004) Precens.

hov eftersom det visat sig att en åtgärd inte passar alla.²⁴ Det kan gälla såväl individ-orienterade insatser som mer generella åtgärder t.ex. brottsofferstödande verksamheter, informationssatsningar och klottersanering. Genom samverkan möjliggörs också på så sätt en högre kompetens inom respektive verksamhet. Det som brukar anges vara en nödvändig förutsättning för att samverkan ska komma till stånd är att det finns en tydlig och definierad ledning av arbetet

Därför föreslås att:

***De mest relevanta nämnderna och styrelserna** bör prioritera brottsförebyggande insatser där flera aktörer är involverade och samverkar mot samma mål. Stadsdelsnämnderna, facknämnderna och styrelserna bör avsätta resurser för samverkan i brottsförebyggande frågor. Skolan bör särskilt prioriteras. Styrningen av det brottsförebyggande arbetet som sker i samverkansform bör vara tydligt när det gäller ansvar, mandat, beslutsrätt och avsatta resurser. **Stadsdelsnämnderna** bör åta sig att samverka med andra stadsdelsnämnder runt olika brottsförebyggande insatser i syfte att kunna erbjuda en större variation av insatser. **Det centrala brottsförebyggande rådet** bör verka för att undanröja hinder för samverkan. **Det brottsförebyggande kansliet** bör arbeta för att skapa kontakter mellan olika brottsförebyggande aktörer i staden och i andra städer, såväl i Sverige som internationellt.*

7.1. Gemensam problembild

De enskilda representanterna i ett brottsförebyggande råd och andra samverkanssamarhang, har ofta en egen bild av vilka problemen är i området, och vad som bör göras för att åstadkomma en förändring. Kunskapen finns på olika händer och det handlar vanligtvis om olika typer av kunskap. Att skapa en gemensam problembild är en viktig utgångspunkt för en fungerande samverkan och för att kunna sätta upp gemensamma målsättningar. En viktig utgångspunkt för en diskussion om problembilden är givetvis de beslutsunderlag som beskrivits tidigare.²⁵ Den gemensamma problembilden ska sedan ligga till grund för gemensamma överväganden och prioriteringar. Redovisningen av vad som görs i staden i kombination med den kunskap som de olika datakällorna ger, möjliggör för det centrala rådet att föreslå prioriteringar.

²⁴ Se ”Tänk långsiktigt” Skolverket, Socialstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut och ”Preventing Crime: What Works, What Doesn't, What's Promising” Lawrence W. Sherman, et al, 1997. U.S. Dept. of Justice

²⁵ ”Lokalt brottsförebyggande arbete, organisation och inriktning” PHS. Wikström & Torstensson (1997)

Därför föreslås att:

***Det brottsförebyggande kansliet** bör åta sig att i samverkan med polismyndigheten i Stockholms län sammanställa erforderlig underbyggnad, i form av tillgänglig statistik, undersökningsresultat och forskning för arbetet i det centrala rådet.*

7.2 Lokal problembild

De lokala kartläggningarna utgör plattformen för den diskussion som bör föras i de lokala brottsförebyggande råden om områdets problembild. Problembilden ligger sedan till grund för de prioriteringar som det lokala brottsförebyggande rådet gör. Ett sätt att gå vidare efter detta kan vara att tillskapa, eller tillvarata redan befintliga, operativa samverkansformer där aktörer som kanske inte ingår i det lokala brottsförebyggande rådet ingår. Det kan röra sig om en arbetsgrupp som samverkar runt bilbrottsligheten i ett mindre område (då kan t.ex. parkeringsbolag, polis och bostadsrättsförening vara delaktiga), eller kvinnofridsfrågor i stadsdelsområdet (kvinnojour, socialtjänst, polis, åklagare, landstingets beställarenhet)²⁶.

Därför föreslås att:

***Stadsdelsnämnderna** bör återkommande ge de lokala brottsförebyggande råden i uppdrag att föreslå prioriteringar och åtgärder när det gäller brottsförebyggande verksamheter i stadsdelsområdet. **Stadsdelsnämnderna** bör använda de lokala brottsförebyggande råden som en remissinstans vid relevanta beslut. Rådets uppgift blir att göra en konsekvensanalys av beslutet för stadsdelsområdets brottslighet. **Facknämnderna** bör i högre utsträckning använda de lokala brottsförebyggande råden som remissinstans vid beslut som påverkar på stadsdelsområdesnivå.*

²⁶ För exempel på hur det lokala brottsförebyggande arbetet kan organiseras, se bilaga 2.

Bilaga 1. Skattade kostnader för genomförande

Mycket brottsförebyggande arbete sker redan idag i Stockholm. Många verksamheter behöver införa ett brottsförebyggande perspektiv i sitt arbete men inte nödvändigtvis utföra nya uppgifter eller tillskapa nya insatser. Det är det samlade och övergripande perspektivet som saknas. Det är alltså inte själva verksamhetskostnaderna som dominerar denna kalkyl utan kostnaderna för det som skapar förutsättningarna för att verksamheterna ska kunna få en brottsförebyggande inriktning, t.ex. inrättande av ”brottsförebyggande koordinatörer”. Det bör här poängteras att denna funktion mycket väl kan samordnas med andra arbetsuppgifter och dessutom är möjlig att samfinansiera med andra aktörer. Här har endast grova skattningar av kostnader genomförts. Kostnadsberäkningen, tidsplanen och uppföljningsplanen utgår från hypotesen att alla förslag genomförs.

Centralt råd och brottsförebyggande kansli

Kostnaderna för det centrala brottsförebyggande rådet och den stödjande tjänstemannagruppen består huvudsakligen av den tid som läggs från de politiker och tjänstemän som ingår samt kringkostnader. Här läggs också schablonkostnaden för genomförandet av ett pilotprojekt årligen med vidhäftad vetenskaplig utvärdering. Kalkylen utgår från följande: det centrala rådet har 8 ledamöter och sammanträder sammanlagt 2 heldagar årligen med en förberedelsestid på sammanlagt en dag.

3 arbetsdagar * 8 ledamöter : 40 tkr

Kringkostnader: 50 tkr

Pilotprojekt: 2 500 tkr.

Utvärdering: 600 tkr

För det brottsförebyggande kansliet utgår kalkylen från 7-8 heltidsanställningar med fasta uppgifter, varav 3 redan finns inom Preventionscentrum Stockholm - Precens. Därutöver bör finnas utrymme för några projektanställningar utifrån särskilda behov. En stor post som initialt kommer att ta utrymme men successivt minska är utvecklandet av en brottsoffer och trygghetsundersökning där den skattade genomsnittliga kostnaden per år är 1 000 tkr.

Därtill kommer skattade kostnader för utbildningar, nätverksträffar och materialkostnader och resor m.m. på cirka 1 000 tkr. Merparten av dessa utgifter ska betecknas som medel som kommer stadsdels- och fackförvaltningar tillgodo. Totalt cirka 6 000 tkr.

Stadsdelsnämnderna

För vissa stadsdelsförvaltningar kan de initiala kostnaderna för de angivna åtagandena i programmet bli höga. T.ex. de förvaltningar som idag inte har någon funktion för samordning av det brottsförebyggande arbetet, aktiv samverkan i ett lokalt brottsförebyggande råd, få operativa samverkansformer och låg kompetens i brottsförebyggande

arbete. Däremot blir det något lägre kostnader för de förvaltningar som på eget initiativ redan kommit en bit på väg. När det gäller kostnaderna för den koordinerande funktionen bör möjligheterna att samfinansiera kostnaden med polismyndigheten eller andra lämpliga aktörer överinses.

Genomsnittliga kostnader årligen för en stadsdelsförvaltnings genomförande av programmet torde vara mellan 500 och 1 000 tkr. Dvs. totalt mellan 9 000 och 18 000 tkr

Facknämnder och styrelser

Den största kostnaden för de facknämnder och styrelser som nämnts som de särskilt centrala för det brottsförebyggande arbetet är inrättandet av funktionen som koordinator. I koordinators arbete ingår omvärldsbevakning vilket kan medföra bl.a. resor. Här har de som redan har ett igångsatt aktivt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete ett stort försprång, dessutom finns det möjlighet till samfinansiering med andra såsom polis, vaktbolag och andra förvaltningar/bolag.

De genomsnittliga kostnaderna för en fackförvaltning/styrelser bör vara 500 tkr, dvs. totalt 8 000 tkr.

För forsknings- och utvecklingsenheten innebär den utökade analysen av ”Stockholmsenkäten” en kostnad på cirka 500 tkr.

För utrednings- och statistikkontoret kan utvecklandet av brottsstatistik på karta innebära en utgift på cirka 500 tkr.

Härutöver bör tilläggas en post för utomstående och kvalificerad utvärdering av de olika delarna av programmet. Beräknas till en halvtidstjänst för en disputerad forskare under programperioden, dvs. cirka 300 tkr.

Total kostnad

Med utgångspunkt från ovan uppställda grovt räknade kalkyl bör genomförandet av Stockholms brottsförebyggande program, medföra kostnader på mellan cirka 26 000 och 35 000 tkr per år. En skattning av de vinster som detta program genererar för staden är i detta läge svårt att göra. Det finns dock mycket som tyder på att kunskapsbaserade brottsförebyggande insatser resulterar i minskade utgifter för många av samhällets institutioner. Exempelvis i form av lägre arbetslöshet, minskade sociala utgifter och utgifter för hälso- och sjukvård samt kriminalvård.²⁷

²⁷ Se ”Kostnadseffektivt och vetenskapligt beprövat brottsförebyggande arbete” (Nääs, 2004) Precens. Dokumentation av Professor Lawrence Shermans föreläsning för och samtal med Stockholms stads brottsförebyggande aktörer och referensgruppen för framtagandet av det brottsförebyggande programmet.

Bilaga 2. Tids- och kommunikationsplan

Programarbetet avser fyra år med start första budgetåret efter beslut i kommunfullmäktige. Efter fyra år bör programmet utvecklas och/eller revideras. Ansvar för att kommunicera programmet anpassat till olika målgrupper bör åläggas de brottsförebyggande kansliet. De lokala brottsförebyggande råden (i vilka ofta stadsdelsförvaltningschefer ingår), koordinatörer i förvaltningar och bolag blir den första målgruppen för spridningen.

Programmet bör tryckas och spridas i två varianter: en tjänstemannaversion och en kortare version i form av en folder för stadens invånare. Dessutom bör programmet spridas via Internet i så hög utsträckning som möjligt. Programmet kan i ännu högre utsträckning målgruppsanpassas i digitalt format genom att särskilda versioner utformas. T.ex. en som riktar sig till bostadsbolagen.

De fyra år som programmet gäller delas in i temata enligt följande:

År 1: Tema: "Ökat engagemang". Lansering och spridning av program (se kommunikationsplan). Start för centralt råd, kansli och koordinatörer. Arbetet med åtgärdsinventeringen och omvärldsanalysen i förvaltningar och bolag inleds. Beslut om och start av pilotprojekt. Igångsättande av utvärdering runt pilotprojekt. Första brottsoffer- och trygghetsmätningen genomförs. Utvärdering av lansering och spridning av program samt årets tema.

År 2: Tema: "Förbättrade beslutsunderlag". Åtgärdsinventering och omvärldsanalys från stadens förvaltningar och bolag avrapporteras. Första avrapporteringen av brottsoffer- och trygghetsmätning och kriminologisk analys av "Stockholmsenkäten". Genomförande av pilotprojekt. Fokus på arbetet med förbättrade beslutsunderlag i förvaltningar och bolag. Förberedelser för extra satsning på utbildning i brottsförebyggande metoder för kommande år. Utvärdering av arbetet med förbättrade beslutsunderlag.

År 3: Tema: "Kunskap". Kontinuerlig utvärdering av pilotprojekt. Utbildnings- och informationssatsning kring metoder som används och kan användas i stadens brottsförebyggande arbete. Utgångspunkt i förvaltningarnas och bolagens åtgärdsinventeringar och omvärldsbevakning. En andra brottsoffer- och trygghetsmätning genomförs. Uppföljningsstudie av enkät till enhetschefer om brottsförebyggande arbete (den första genomförd 2004) och slutredovisning. Utvärdering av utbildnings- och informations-satsning runt effektiva brottsförebyggande metoder.

År 4: Tema: "Samverkan". Slutredovisning av pilotprojekt och utvärdering av pilotprojekt. Ställningstagande runt spridning av projektet. Avrapportering av den andra brottsoffer- och trygghetsmätningen. Utvärdering av programmets inverkan på det brottsförebyggande arbetet och på brottslighet i Stockholms stad.

Efter detta bör en revidering av programmet genomföras.

Bilaga 3. Uppföljning

Det är av stor vikt att brottsförebyggande insatser som finansieras av staden inlemmas i kommunens vanliga rutiner för kvalitetssäkring och revision, så även intentionerna med detta brottsförebyggande program.²⁸ Stadsledningskontoret bör ansvara för att programmets innehåll och intentioner avspeglas i det ordinarie uppföljningsarbetet.

Det är också av stor vikt att det finns en överblick över de brottsförebyggande insatser som sker inom ramen för stadens verksamhet och även annan verksamhet som omfattar stadens invånare. Varje nämnd och styrelse ska därför göra återkommande åtgärdsinventeringar av sitt brottsförebyggande arbete. Redovisningen kan exempelvis ske med utgångspunkt från de olika prioriteringsmålen; dvs. vad man gjort för att öka den formella och informella sociala kontrollen, minska brottsbenägenheten, försvåra genomförandet av brott, lindra brottens skadeverkningar och minska rädslan för brott. Denna inventering ska särredovisas i samband med verksamhetsberättelsen. De sammantagna avrapporteringarna bör sammanställas i en särskild rapport : ”Stockholms stads brottsförebyggande arbete”. En rapport som ska redovisas främst med stadens medborgare som målgrupp. Denna avrapportering bör utföras av det brottsförebyggande kansliet.

Uppföljning av övergripande mål är också i viss mån ”inbyggt” i programmet. De förbättrade beslutsunderlag som föreslås är samtidigt ett uppföljningsinstrument för stadens brottsförebyggande arbete. Kriminologiska institutionen genomförde i början av år 2005 en bred och djup inventering av stadens brottsförebyggande arbete. Den bör utgöra utgångspunkt för implementeringen av programmet samt för uppföljning av programmets intentioner.

Programmets implementering och arbetet i det centrala rådet samt det brottsförebyggande kansliet bör följas av någon till staden oberoende person eller forskare som efter fyra års verksamhet gör en sammantagen redovisning. Detta har särredovisats i kostnadsberäkningen.

²⁸ ”Kunskapsbaserad brottsprevention – teoretiska utgångspunkter för brottsförebyggande arbete” Sarnecki (2004) Precens.

Bilaga 4. Förteckning över dokument som framtagits för det brottsförebyggande programmet

Dokumentet finns på socialtjänstförvaltningens hemsida under rubriken "förebyggande arbete".

"Inventering av stadens lokala brottsförebyggande arbete" Svanberg (2004) Precens

"Kunskapsbaserad brottsprevention. Teoretiska utgångspunkter för brottsförebyggande arbete i Stockholms stad." Sarnecki (2004) Precens/kriminologiska institutionen

"Otrygghet, oro och rädsla för brott i Stockholm – En genomgång av 18 undersökningar och reflektioner omkring dessa." Litzén (2004) Precens

"Brottsförebyggande arbete i fyra nordiska länder och huvudstäder samt i Göteborgs stad och Malmö stad." Väisänen (2004) Precens

"Ungdomsbrottslighetens geografi. En studie av ungdomsbrottslighetens geografiska fördelning och rörlighet i Stockholms stad" Skoglund (2005) Precens

"Kostnadseffektivt och vetenskapligt beprövat brottsförebyggande arbete" Nääs (2005) Precens/BRÅ

"Brottsförebyggande arbete i Stockholms stads stadsdels-, fackförvaltningar och bostadsnämnder" Carlsson (2005) Precens/Kriminologiska institutionen

Bilaga 5. Exempel på brottsförebyggande åtgärder

Bör utföras i samverkan mellan olika aktörer, efter en kartläggning av problembilden och gemensam diskussion om den.

1. Stärka den formella och informella sociala kontrollen

- *Skapa kontakt, diskussion och gemensamma förhållningssätt mellan föräldrar(skola)*
- *Fältassistenter*
- *Öka viljan till att vistas i offentliga miljöer, skapa eller ge förutsättningar för mötesplatser och gemensamma aktiviteter.(Alla åldrar)*
- *Skapa "nya" tjänster med dubbel roll: ex cykelparkeringsvakt som samtidigt kan reparera cyklar!*

2. Minska brottsbenägenheten (minska antalet motiverade förövare)

- *Samverkan mellan aktörer som arbetar med barn och ungdomar i närsamhället runt upptäckten av tidiga riskfaktorer. (Förskola, skola)*
- *Professionellt och individualiserat och snabbt bemötande av de som upptäcks vara i riskzon. (Förskola, skola m.fl.)*
- *Föräldrautbildning (KOMET)*
- *Tillsynsverksamhet, försäljning av alkohol*
- *Omedelbara insatser för att återinföra personer som hamnat utanför utbildning och jobb i utbildning eller jobb.*
- *Intensiva, professionella och individualiserade åtgärder i samverkan mot gruppen återfallskriminella. T.ex. stöd i samverkan mellan olika aktörer i samband med (före och efter) frigivning från anstalt.*

3. Försvåra genomförandet av brott

- *Lokal screening efter platser/personer/verksamheter med höga risker för att utsättas för brott (fördjupad kartläggning) och åtgärder mot detta. Informationssatsningar om skydd till dessa (ex om inbrottsskydd i källarförråd till lägenhetsinnehavare eller information om punkt nedan till fastighetsägare).*
- *Använda särskild färg som sprayfärg inte fäster på och sätta upp buskar eller spaljéer vid populära klotterställen.*
- *Uppmana affärsidkare att acceptera kontokort (minska rånrisk).*

4. Lindra brottens skadeverkningar

- *Brottsofferstöd (psykologiskt, ekonomiskt rättsligt) t.ex. stödcentrum för unga brottsoffer.*
- *Bidragsgivning till brottsofferjourer/kvinnojurer.*
- *Förebygga upprepade utsatthet genom information om skyddsåtgärder.*

5. Minska rädslan för brott.

- *Adekvat information om risker. (Öka människors möjlighet till adekvata riskbedömningar i sitt eget liv)*
- *Trygghetsvandringar (Professionellt ledda vandringar med medborgare där särskilt otrygga platser utpekats och sedan åtgärdas)*
- *Tydlig samhällsinformation om var man vänder sig vid olika problem (ex polis på medborgarkontor, eller att skolan informerar elever och föräldrar om vad som händer om ett brott sker på skolan eller begås av en av skolans elever).*
- *Skapa en ordnad miljö; klottersanering, städning, ta bort skrotbilar etc.*

Bilaga 6. Exempel på organisation av samverkan runt brottsförebyggande arbete i ett stadsdelsområde.

